

รายงานฉบับที่ ๒๕๕๑
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

สิทธิอันชอบธรรม

นำสังคมสงบสุข
ยุติธรรม และยั่งยืน

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961176148

สารจากประธานรัฐสภา

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีการปรับเปลี่ยนชื่อองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เป็น “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” และยังเพิ่มอำนาจหน้าที่ขององค์กรให้มากขึ้นกว่าเดิม กล่าวคือ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถหยิบยกเรื่องที่เกิดความเสียหายต่อประชาชนโดยส่วนรวมหรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะชั้นพิจารณาได้เองโดยไม่จำเป็นต้องมีการร้องเรียน เพิ่มอำนาจในการตรวจสอบเรื่องการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรมซึ่งไม่รวมถึงการพิจารณาของศาล และให้มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งให้มีอำนาจติดตามประเมินผลและจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและเสนอข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญในกรณี que se ve que se ve

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่า บทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดินนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะเป็นองค์กรที่มีหน้าที่เฝ้าระวัง บำบัดทุกข์และบำรุงสุขของประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่ได้รับความเป็นธรรม แล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมให้กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งจะยังผลให้บุคคลเหล่านั้นมีความรู้สึกสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ การที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินต้องจัดทำรายงานประจำปี เพื่อเสนอต่อ คณะรัฐมนตรี สมาชิกวุฒิสภา และวุฒิสภานั้น ยังถือได้ว่าเป็นโอกาสดีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้เผยแพร่ผลงานของตนเองจากการที่ได้ทุ่มเทกำลังความสามารถในการแก้ไข และผ่อนคลายปัญหาความทุกข์ร้อนให้กับประชาชน รวมทั้งยังเป็นการสื่อสารข้อมูลให้องค์กรต่างๆ ได้รับทราบถึงภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในรอบปีอีกด้วย

ผมขอแสดงความชื่นชมกับผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ในการจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๕๐ นี้ และขออำนวยการให้ทุกท่าน มีกำลังใจและ กำลังใจที่เข้มแข็งเพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสมบูรณ์อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ มีความมั่นคง และมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชน เพื่อสร้างความเป็นธรรมที่ยั่งยืนให้เกิดขึ้นแก่สังคมและประเทศชาติสืบไป

(นายชัย ชิดชอบ)

ประธานรัฐสภา

สารจากประธานวุฒิสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีหน้าที่สำคัญยิ่ง อาทิ การพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตาม คำร้องเรียนในกรณีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือ ปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของ หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนรับ เรื่องราวร้องเรียนจากประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน อันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่เหมาะสม ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งผลงานที่ผ่านมาก็เป็นที่ประจักษ์ แล้วว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นสถาบันที่สร้างความ เป็นธรรมให้แก่สังคมได้จริง

นอกจากนี้ ภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งตาม บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ คือ อำนาจหน้าที่เสนอแนะ หรือให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวล จริยธรรม รวมถึงกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ซึ่งหากเป็นการกระทำผิดร้ายแรง ถือเป็นเหตุที่บุคคลนั้นจะถูกถอดถอนจากตำแหน่งได้ นับเป็นความท้าทายต่อการทำหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ความคาดหวังของสังคมและแรงกดดันจากฝ่ายต่างๆ แต่การทำหน้าที่ตามกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา มีความกล้าและเที่ยงธรรมโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ก็จะเป็นเกราะคุ้มครองการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินให้พ้นจากภยันตรายต่างๆ ได้

ในโอกาสที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดทำรายงานประจำปี ๒๕๕๐ อันเป็นการเผยแพร่ผลการดำเนินงานและบทบาทหน้าที่ต่อสังคม ผมขอแสดงความชื่นชมและขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งปวงในสากลพิภพตลอดจนพระบารมีปกเกล้าฯ แห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้โปรดอภิบาลประทานพรให้พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทุกท่าน ประสบแต่ความสุขความเจริญ ปราศจากโรคภัยภัยพิบัติ อุบัติวันตรายทั้งปวง มีปัญญาที่เฉียบแหลม กำลังกายสมบูรณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นายประสพสุข บุญเดช)
ประธานวุฒิสภา

สารจากผู้ตรวจการแผ่นดิน

ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ถือว่าเป็นปีแห่งการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก จะเห็นได้ว่ามีการตื่นตัวในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยทุกภาคส่วน ทั้งองค์กรอิสระ สื่อมวลชน และภาคประชาชน การใช้สิทธิพลเมืองที่กำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ การรณรงค์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลอย่างแพร่หลาย ในขณะเดียวกัน ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็เป็นปีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีการกิจที่เพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัวเช่นเดียวกัน

ผู้ตรวจการแผ่นดินยังคงปฏิบัติหน้าที่หลักในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของฝ่ายบริหารที่สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน โดยการสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนจากการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและพนักงานของรัฐทุกระดับ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าจะการปฏิบัตินั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย พร้อมกับการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ การตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม (ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล) การติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงตลอดถึงข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณี que เห็นว่าจำเป็น และการพิจารณา

สอบสวนได้เองโดยไม่ต้องมีคำร้องเรียน หากกรณีดังกล่าว มีผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวม หรือเพื่อเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวนี้จะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมเป็นหลัก

การดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือว่าได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ หลายภาคส่วน นับตั้งแต่หน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และภาคประชาชน ที่ให้ความร่วมมือเป็นเครือข่ายรับเรื่องร้องเรียน เผยแพร่ข้อมูล และประชาสัมพันธ์อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ในการจัดทำค่านิยมหลักมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทเพื่อถือปฏิบัติ ในส่วนของการดำเนินการสอบสวนเรื่องร้องเรียนก็ยังคงยึดหลักการปฏิบัติงานที่สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ พร้อมไปกับการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย เพื่อให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลและเกิดความเข้าใจอันดีและความร่วมมือในการที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหา จึงส่งผลให้การดำเนินงานเรื่องร้องเรียนของปี พ.ศ. ๒๕๕๐ บรรลุภารกิจตามอำนาจหน้าที่เป็นอย่างดี ได้ช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนโดยการปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็ว เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

สำหรับการดำเนินงานในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินก็ยังคงยึดปรัชญาในการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อเยียวยาความเดือดร้อนและอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ในขณะเดียวกันก็จะพยายามส่งเสริมให้มีการจัดทำประมวลจริยธรรมและมุ่งส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม พร้อมไปกับการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ต่อไป

(นายพลททรัพย์ ปิยะอนันต์)

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

พลเอก

(ศิริเดช มิ้เพียร)

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(นายปราโมทย์ โชติมงคล)

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตราสัญลักษณ์

ลักษณะของสัญลักษณ์

เป็นดวงตรารูปอาร์ม

องค์ประกอบของสัญลักษณ์

ชั้นใน ตรงกลางมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยประดิษฐานอยู่บนพานสองชั้น มีช่อชัยพฤกษ์ประกอบอยู่ด้านข้างทั้งสองข้าง

ชั้นนอก ได้พานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นแถบแพรมีอักษรข้อความว่า "สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน" มีช่มนุษยกประกอบอยู่ด้านบน

สีแดงชาด ใช้เป็นสีพื้น หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม ภายในพระปรมาภิไธย พระมหากษัตริราช อันทรงไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพและทศพิธราชธรรม จริยา ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

สีทอง ใช้เป็นสีสำหรับองค์ประกอบของสัญลักษณ์ หมายถึง ความรุ่งเรือง มีศักดิ์ศรี สง่างามสูงส่ง

สารบัญ

สารจากประธานรัฐสภา	๒
สารจากประธานวุฒิสภา	๔
สารจากผู้ตรวจการแผ่นดิน	๖
ตราสัญลักษณ์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๘
ส่วนที่ ๑ ผู้ตรวจการแผ่นดิน	๑๐
• ผู้ตรวจการแผ่นดิน	๑๒
• บทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๑๙
ส่วนที่ ๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๓๓
• สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๓๔
• อำนาจหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๓๔
• แผนยุทธศาสตร์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔	๓๕
• โครงสร้างการบริหารงานและอัตรากำลัง	๓๘
ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินงาน	๔๗
• ผลการดำเนินงานด้านการตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน	๔๘
• สถิติเรื่องร้องเรียน	๕๐
• ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๖๐
• ผลการดำเนินงานด้านการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	๖๔
• ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชน	๖๙
• ผลการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๗๘
ส่วนที่ ๔ รายงานการเงิน	๑๐๓
• รายงานการเงินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐	๑๐๔
• รายงานการเงินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐	๑๐๙
ส่วนที่ ๕ ภาคผนวก	๑๑๗
• ภาคผนวก ก	๑๑๘
- ตัวอย่างเรื่องร้องเรียน	๑๑๙
• ภาคผนวก ข	๑๒๖
- คำนิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๑๒๗
- ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยประมวลจริยธรรมของผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๐	๑๔๘
• ภาคผนวก ค	๑๙๔
- คณะผู้จัดทำ	๑๙๕

9

ส่วนที่ ๑
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

พลเอก ธีรเดช มีเพียร ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประวัติการศึกษา

- วิทยาศาสตร์บัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ประกาศนียบัตรนักบินทหารบกไทย และสหรัฐอเมริกา
- ประกาศนียบัตรเสนาธิการทหารบกไทย และสหรัฐอเมริกา
- วุฒิมัธยมศึกษาการทัพบก
- ปริญญาบัตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๔
- ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๐๕	รองผู้บังคับกองร้อยทหารปืนใหญ่	
พ.ศ. ๒๕๒๐	ผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่	
พ.ศ. ๒๕๒๒	วุฒิสมาชิก	
พ.ศ. ๒๕๒๓	รองผู้บังคับการกรมทหารปืนใหญ่	
พ.ศ. ๒๕๓๒	รองผู้บัญชาการศูนย์รักษาความปลอดภัย	
พ.ศ. ๒๕๓๖	เจ้ากรมข่าวทหาร	
พ.ศ. ๒๕๓๘	ผู้บัญชาการศูนย์รักษาความปลอดภัย	
พ.ศ. ๒๕๓๙	ผู้บัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ	
พ.ศ. ๒๕๔๑	ผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านศึก	
พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๓	ปลัดกระทรวงกลาโหม	
๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๖ - ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๐	ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	
๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ - ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐	ผู้ตรวจการแผ่นดิน	
๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ - ปัจจุบัน	ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน	

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายพลกฤษณ์ ปโยอนันต์ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประวัติการศึกษา

- เศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ประกาศนียบัตร พัฒนาการเศรษฐกิจ ประเทศญี่ปุ่น
- ประกาศนียบัตร นักบริหารระดับสูง หลักสูตรที่ ๑ รุ่นที่ ๑๐
- ปริญญาบัตร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๖

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๐๖	พนักงานงบประมาณตรี กองจัดวางระบบงาน	
พ.ศ. ๒๕๑๕	นักวิเคราะห์งบประมาณโท กองประเมินผลและรายงาน	
พ.ศ. ๒๕๒๗	ผู้อำนวยการกองงบประมาณ ฝ่ายสาธารณสุขและสาธารณสุขการ	
พ.ศ. ๒๕๓๒	ผู้อำนวยการกองงบประมาณ ฝ่ายเศรษฐกิจ ๓	
พ.ศ. ๒๕๓๕	ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ	
พ.ศ. ๒๕๓๗	ที่ปรึกษาสำนักงานงบประมาณ	
พ.ศ. ๒๕๔๑	รองผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ	
พ.ศ. ๒๕๔๒	ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ	
๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๕ - ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๐	ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	
๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ - ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๑	ผู้ตรวจการแผ่นดิน	

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายปราโมทย์ โชติมงคล ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประวัติการศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- ประกาศนียบัตร นักบริหารระดับสูง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หลักสูตร ๑ รุ่นที่ ๖
- ประกาศนียบัตร นักบริหารระดับสูง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หลักสูตร ๒ รุ่นที่ ๑๖
- ปริญญาบัตร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๙
- ประกาศนียบัตรหลักสูตร “การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง” สถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ ๕

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๒๔	ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดทบวง ทบวงมหาวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๓๓	ผู้ช่วยปลัดทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานปลัดทบวง ทบวงมหาวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๓๗	ที่ปรึกษาด้านระบบบริหาร ระดับ ๑๐ สำนักงานปลัดทบวง ทบวงมหาวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๓๘	รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานปลัดทบวง ทบวงมหาวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๔๓	เลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๔ - ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๐	ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ - ปัจจุบัน	ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้บริหารสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช
เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายเดลิ้มศักดิ์ จันทรทิม
รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

นางวิยะดา สิมะเสถียร
รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน^๑ เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติ มาตรา ๒๔๒ - ๒๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อันมีเจตนารมณ์สานต่อจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่มุ่งหวังให้มีกลไกการคุ้มครองสิทธิของประชาชน และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ แต่เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงได้บัญญัติปรับเปลี่ยนชื่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสียใหม่เป็น “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” พร้อมกับได้ให้อำนาจหน้าที่แก่ผู้ตรวจการแผ่นดินมากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนที่มีต่อข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับ ได้แก่ การตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม (ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล) การดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ การติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงตลอดถึงข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีที่มีความจำเป็น ตลอดจนบัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินการพิจารณาและสอบสวนได้ด้วยตนเองโดยไม่มีคำร้องเรียนได้ หากเป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าเป็นการกระทำที่มีผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวม หรือเพื่อเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ

^๑ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ถือกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกในชื่อ “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” ตามบทบัญญัติ มาตรา ๑๙๖ - ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ทำการยึดอำนาจและประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญข้างต้น อย่างไรก็ตาม คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้มีประกาศฉบับที่ ๑๔ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้ต่อไป กระทั่งเมื่อสภากร่างรัฐธรรมนูญได้ยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ขึ้น และประชาชนได้ลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ จึงเป็นผลให้องค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินได้ทำหน้าที่ต่อไป

ในส่วนของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒^๖ นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๒ ได้บัญญัติให้มีผลบังคับใช้ได้ต่อไป โดยให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... ซึ่งปัจจุบันร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับอยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา

บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในระยะแรกของการสถาปนาผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขึ้น ประเทศไทยมีผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเพียงคนเดียว ซึ่งผ่านการคัดสรรจากสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามลำดับ คือ นายพิเชต สุนทรพิพิธ โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เมื่อวันที่ ๐ เมษายน ๒๕๔๓ และได้พ้นวาระไปแล้วตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้ในช่วงเริ่มต้นนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาคนแรกจึงสามารถดำรงตำแหน่งได้เพียงสามปี หรือ กึ่งหนึ่งของวาระปกติ (หกปี)

ปัจจุบัน (ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑) ได้มีการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินครบ ๓ คน ตามจำนวนที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีได้ คือ

^๖ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ ตราขึ้นตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้มีผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เพื่อแจกแจงรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวน คุณสมบัติ รวมทั้งบทบาท อำนาจหน้าที่และแนวทางการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

๑. นายพลททรัพย์ ปิยะอนันต์ ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๕^๑
๒. พลเอก วีรเดช มีเพียร ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๖
๓. นายปราโมทย์ โชติมงคล ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๘

ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติมาตรา ๒๔๒ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้ผู้ได้รับเลือกเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินประชุมและเลือกผู้ที่จะดำรงตำแหน่ง “ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน” กันเอง แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ ซึ่งปัจจุบัน พลเอก วีรเดช มีเพียร ดำรงตำแหน่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

บทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นจากเดิม โดยมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา ๒๔๔ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี
  - (ก) การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น
  - (ข) การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ที่ก่อ

^๑ ทั้งนี้ แม้นายพลททรัพย์ ปิยะอนันต์ จะปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจนครบวาระ ๖ ปี เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่บทบัญญัติมาตรา ๙ วรรคสองของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๒ บัญญัติว่า “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระต้องปฏิบัติหน้าที่ไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขึ้นใหม่” นายพลททรัพย์ ปิยะอนันต์ จึงยังคงปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไปจนกระทั่งจะมีการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินคนใหม่ และเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ นางผาณิต นิตินันท์ประภาศ ได้รับการโปรดเกล้าฯ เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินคนใหม่แทนนายพลททรัพย์ ปิยะอนันต์

ให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม^๔

- (ค) การตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล
- (ง) กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๒) ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๒๗๙ วรรคสาม และมาตรา ๒๘๐

(๓) ศึกษาประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงตลอดถึงข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นว่าจำเป็น

(๔) รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาทุกปี ทั้งนี้ ให้ประกาศรายงานดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาและเปิดเผยต่อสาธารณะด้วย

การใช้อำนาจหน้าที่ตาม (๑) (ก) (ข) และ (ค) ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการเมื่อมีการร้องเรียน เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการกระทำดังกล่าวมีผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวมหรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาและสอบสวนโดยไม่มีการร้องเรียนได้

มาตรา ๒๘๕ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ เมื่อเห็นว่ามีกรณีดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

^๔ คำว่า “ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม” ถือเป็นหลักสำคัญในการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพราะหลายกรณีพบว่าข้าราชการหรือพนักงานของรัฐได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ไม่ได้มีข้อบกพร่องหรือมีการกลั่นแกล้งแต่ประการใด แต่หากประชาชนยังได้รับความเดือดร้อน อาจจะต้องหาเหตุแห่งความล้าสมัยของกฎระเบียบ หรือเหตุอันใดที่อาจจะไม่เกี่ยวกับข้าราชการ หรือพนักงานของรัฐเลย ก็สามารถร้องเรียนขอความช่วยเหลือไปยังผู้ตรวจการแผ่นดินได้

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961176148

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของบุคคลใดตามมาตรา ๒๔๔ (๑) (ก) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

มาตรา ๒๗๙ มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น

มาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง จะต้องมีกลไกและระบบในการดำเนินงานเพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ

การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่งให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี และหากเป็นการกระทำผิดร้ายแรงให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการ โดยให้ถือเป็นเหตุที่จะถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๗๐^๕

การพิจารณา สรรหา กลั่นกรอง หรือแต่งตั้งบุคคลใดเข้าสู่ตำแหน่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งการโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การลงโทษบุคคลนั้นจะต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรมและคำนึงถึงพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวด้วย

มาตรา ๒๘๐ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหมวดนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๒๗๙

^๕ มาตรา ๒๗๐ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุด ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน และกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๒) ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พรรคหนึ่ง และส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม รวมทั้งมีหน้าที่รายงานการกระทำที่มีการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมเพื่อให้ผู้ที่มีสิทธิในการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม ดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๒๗๙ พรรคสาม

ในกรณีที่การฝ่าฝืนหรือการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมมีลักษณะร้ายแรงหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการดำเนินการของผู้รับผิดชอบจะไม่เป็นไปด้วยความเป็นธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินจะไต่สวนและเปิดเผยผลการไต่สวนต่อสาธารณะก็ได้

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้บัญญัติให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินในฐานะประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีบทบาทในการเป็นคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วย^๖

ผู้มีสิทธิร้องเรียน

- (๑) บุคคลหรือคณะบุคคลซึ่ง
- พบเห็นเหตุการณ์หรือเรื่องที่จะร้องเรียน
  - ได้รับความเสียหายโดยไม่เป็นธรรม
  - มีส่วนได้เสียในกรณีนั้นๆ

^๖ มาตรา ๑๑๓ พรรคหนึ่ง บัญญัติให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่ง ร่วมกับประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามอบหมายจำนวนหนึ่งคน และตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมอบหมายจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ ทำหน้าที่สรรหาบุคคลตามมาตรา ๑๑๔ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับบัญชีรายชื่อจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง แล้วแจ้งผลการสรรหาให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลผู้ได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๒๐๖ (๑) บัญญัติให้ประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน ร่วมเป็นองค์ประกอบหนึ่งของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วยประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ทำหน้าที่สรรหาและคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๐๔(๓) และ (๔) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว แล้วให้เสนอรายชื่อผู้ได้รับเลือกพร้อมความยินยอมของผู้นั้นต่อประธานวุฒิสภา

- (๒) กรรมการของวุฒิสภาหรือกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องให้พิจารณา
ดำเนินการ

วิธียื่นเรื่องร้องเรียน

- (๑) ร้องเรียนทางโทรศัพท์หมายเลข ๑๖๗๖ (โทรฟรีทั่วประเทศ) หรือหมายเลข
๐ ๒๒๙๙ ๐๔๐๐
- (๒) ร้องเรียนเป็นหนังสือ โดยลงชื่อผู้ร้องเรียน ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้
ผู้ถูกร้องเรียน และเหตุที่ร้องเรียน ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนประสงค์จะปกปิดชื่อผู้ร้องเรียน
เป็นความลับ สามารถแสดงความจำนงในหนังสือร้องเรียน และส่งไปยัง
- สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขที่ ๑๑๙๓ อาคารเอ็กซิม ชั้น ๒๐ ถนนพหลโยธิน
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ หรือ
  - ตู้ ปณ. ๓๓๓ สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ หรือ
  - โทรสาร หมายเลข ๐ ๒๒๙๙ ๐๔๔๔ หรือ
  - ส่งผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) หรือสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ในเขตพื้นที่
ของผู้ร้องเรียน ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปรับเรื่องร้องเรียนที่อาคาร
รัฐสภา ในช่วงเปิดสมัยประชุมสภาด้วย
  - ร้องเรียนทางอินเทอร์เน็ต ที่ www.ombudsman.go.th
- (๓) ร้องเรียนด้วยตนเองที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- (๔) ร้องเรียนผ่านเครือข่ายของผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้แก่ สภานายความ และสำนักงาน
สาขาของสภานายความทั่วประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานคุ้มครอง
สิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) สำนักงานอัยการจังหวัดทั่ว
ประเทศ

เรื่องที่ไม่ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณาหรือให้ยุติการพิจารณา (ตามนัยมาตรา ๒๔ แห่ง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒)

- (๑) เรื่องที่เป็นนโยบายซึ่งคณะรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เว้นแต่การปฏิบัติตามนโยบาย
ดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา ๑๖ (๑) นั่นคือ อาจมีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือ
ปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ หรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการหรือพนักงาน
ของรัฐที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ประชาชนอย่างไม่เป็นธรรม

- (๒) เรื่องที่ฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้ว
- (๓) เรื่องที่มีได้เป็นไปตามมาตรา ๑๖ (๑) ได้แก่ เรื่องที่ไม่เกี่ยวกับข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ หรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับข้าราชการหรือพนักงานของรัฐก็ตาม แต่เป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ราชการตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกรณีพิพาทระหว่างเอกชนด้วยกัน
- (๔) เรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการลงโทษทางวินัยของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น
- (๕) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนไม่ปฏิบัติตามวิธีการยื่นเรื่องร้องเรียน ซึ่งตามกฎหมายนั้นผู้ร้องจะต้องแจ้งชื่อและที่อยู่ ใช้ถ้อยคำสุภาพ และลงลายมือชื่อ หากผู้ร้องเรียนไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายระบุ ผู้ตรวจการแผ่นดินก็ไม่สามารถรับเรื่องไว้พิจารณาดำเนินการต่อไปได้

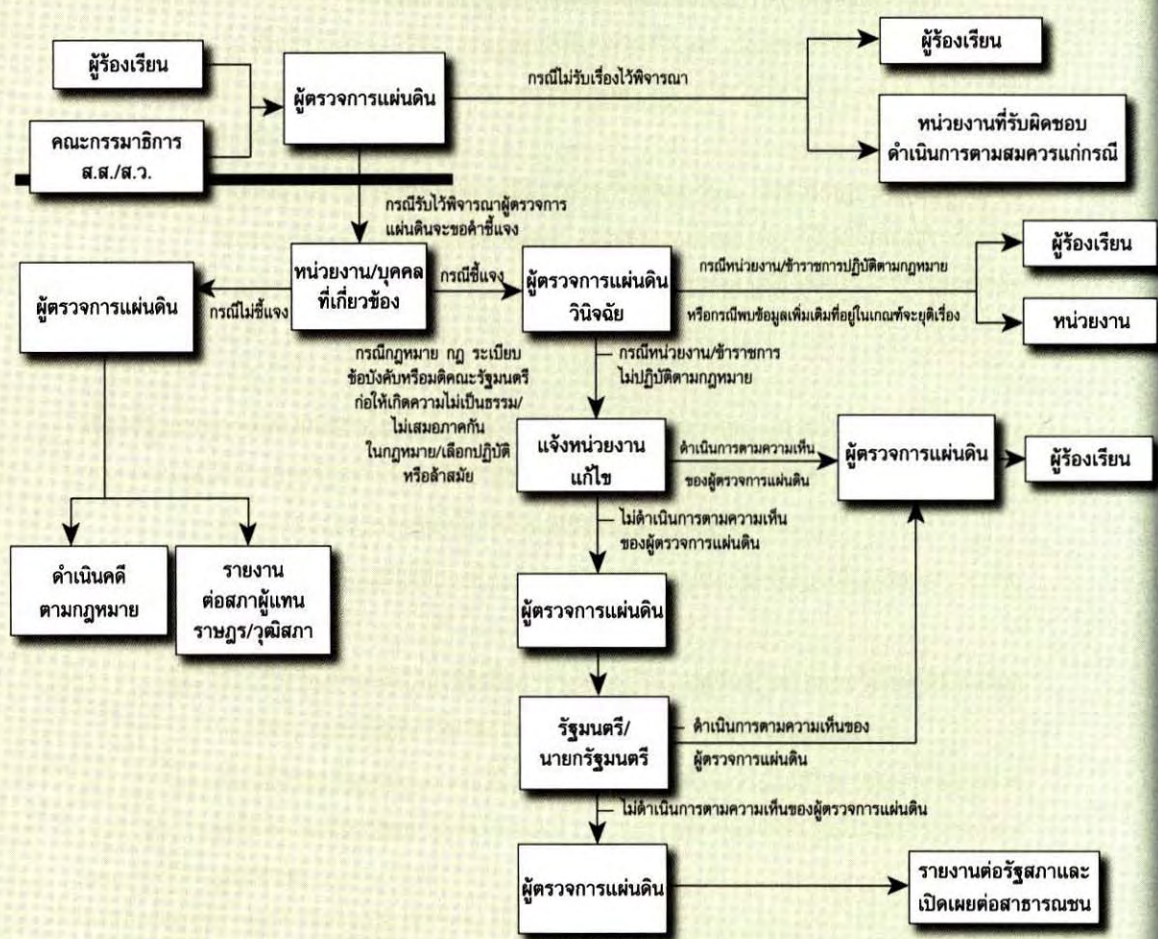
เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจไม่รับพิจารณาหรืออาจยุติการพิจารณา (ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒)

- (๑) เรื่องที่เกี่ยวกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ^๗
- (๒) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนมิได้มีส่วนได้เสียและการพิจารณาจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม
- (๓) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้ยื่นเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการร้องเรียน และการพิจารณาจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม
- (๔) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมหรือได้รับการชดใช้ความเสียหายอย่างเหมาะสมแล้ว และการพิจารณาต่อไปจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน

^๗ กรณีการทุจริตตามข้อ (๑) นั้น เนื่องจากเพื่อให้เป็นการเข้าช้อนและสิ้นเปลืองงบประมาณของแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีนโยบายว่า หากเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตก็จะไม่รับเรื่องไว้ดำเนินการเอง แต่จะส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปป.ช.) ดำเนินการต่อไป หรือหากผู้ร้องยื่นเรื่องร้องเรียนโดยตรงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วก็จะไม่ส่งเรื่องไปอีก เว้นแต่กรณีนี้อาจจะต้องมีการประสานข้อมูลเพิ่มเติม

- (๕) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่แสดงพยานหลักฐาน หรือไม่ดำเนินการตามหนังสือที่ได้รับจากผู้ตรวจการแผ่นดิน ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยไม่มีเหตุอันสมควร
- (๖) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนตายและการพิจารณาต่อไปจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม
- (๗) เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว

แผนภูมิแสดงกระบวนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดินในงานเรื่องร้องเรียน

การดำเนินการกรณีเรื่องไม่อยู่ในอำนาจ

กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่สามารถรับเรื่องไว้พิจารณาต่อไปได้เนื่องจากเรื่องที่ร้องเรียนมีลักษณะตามที่กล่าวข้างต้น ไม่ว่าจะโดยข้อจำกัดของกฎหมาย (ตามนัยมาตรา ๒๔) หรือโดยการใช้ดุลยพินิจของผู้ตรวจการแผ่นดินเอง (ตามนัยมาตรา ๒๕) เรื่องเหล่านั้นก็ใช้ว่าจะไร้ค่าโดยสิ้นเชิง หากแต่ยังคงเป็นประโยชน์ในหลายกรณีโดยผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเป็นรายการต่อไป

๑. เรื่องที่แม้ผู้ร้องเรียนจะไม่แจ้งชื่อ ที่อยู่ หรือลงลายมือชื่อ ด้วยเหตุเพราะความไม่รู้หรือกลัวอันตรายก็ตาม แต่เรื่องนั้นมีเอกสารหลักฐานที่ชัดเจน มีพยานแวดล้อมที่ชัดเจน ผู้ตรวจการแผ่นดินก็จะใช้อำนาจตามนัยมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป

๒. เรื่องที่ไม่เกี่ยวกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เป็นส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ หรือเรื่องเกี่ยวกับบุคลากรของรัฐก็จริงแต่เป็นเรื่องส่วนตัว ผู้ร้องเรียนอาจจำเป็นที่จะต้องแสวงหาความเป็นธรรมตามกระบวนการยุติธรรมอื่นๆ เช่น ศาล ผู้ตรวจการแผ่นดินก็จะแนะนำให้ผู้ร้องไปปรึกษากับสหภาพนายความ หรือสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) สำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งทั้งสองหน่วยงานมีสำนักงานและสาขาอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ และมีข้อตกลงเป็นเครือข่ายกับผู้ตรวจการแผ่นดินในการช่วยเหลือประชาชน โดยผู้ตรวจการแผ่นดินจะแจ้งสถานที่ติดต่อกับหน่วยงานดังกล่าวให้กับผู้ร้องเรียนได้ทราบเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกด้วย

ลักษณะเฉพาะที่ผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างจากองค์กรอื่นในการตรวจสอบ

เมื่อมีความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนเกิดขึ้น ประชาชนย่อมมีสิทธิที่จะแสวงหาความเป็นธรรมเพื่อเยียวยาแก้ไขความทุกข์ร้อนของตน ซึ่งช่องทางที่ประชาชนสามารถใช้สิทธิในการแสวงหาความเป็นธรรมมีหลายช่องทาง อาทิ การร้องเรียนต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง การร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา การฟ้องคดีต่อศาล

ผู้ตรวจการแผ่นดินก็เช่นเดียวกับกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอื่นๆ ที่ประชาชนสามารถใช้สิทธิในการแสวงหาความเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม ผู้ตรวจการแผ่นดินมีลักษณะเฉพาะบางประการที่ทำให้มีความแตกต่างไปจากหน่วยงานตรวจสอบอื่นของทางราชการ และศาล กล่าวคือ ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ไม่ได้สังกัดฝ่ายบริหารเช่นส่วนราชการอื่นๆ โดยมีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่ทำหน้าที่สนับสนุนงานของผู้ตรวจการแผ่นดินที่มีความ

เป็นอิสระ มีได้สังกัดกระทรวง ทบวง กรม สามารถกำหนดระบบการบริหารบุคคลและงบประมาณได้ด้วยตนเอง ทำให้มีความคล่องตัวสูงในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมีอำนาจตามกฎหมายในการเชิญบุคคลให้มาชี้แจงหรือให้ข้อมูล รวมทั้งการลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบ/ สอบสวนหาข้อเท็จจริง ซึ่งหากผู้ใดที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการหรือเอกชนไม่ให้ความร่วมมือหรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินคดีอาญาได้

สำหรับอำนาจบังคับในชั้นการพิจารณาสอบสวนนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจ

- ให้หัวหน้าหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนหรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา “ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”^๔
- ตรวจสอบสถานที่ที่เกี่ยวกับเรื่องที่มีการร้องเรียนโดยแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง สถานที่ทราบล่วงหน้าในเวลาอันควร “ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”^๕

๓. กระบวนการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างจากศาล ที่ผลของคำพิพากษาจะมีฝ่ายแพ้ - ชนะ มีการเชิญหน้า อีกทั้งมีขั้นตอนเงื่อนไขการฟ้องคดีแบบศาล และมีค่าใช้จ่าย ส่วนผู้ตรวจการแผ่นดินมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหามากกว่าการจับผิดหรือเน้นว่าใครผิดใครถูกตามกฎหมาย โดยพยายามสร้างระบบให้ร้องเรียนได้สะดวก พิจารณาโดยเร็ว เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย โปร่งใสและตรวจสอบได้

^๔ บทบัญญัติ มาตรา ๕๑ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒

^๕ บทบัญญัติ มาตรา ๕๒ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒

อำนาจบังคับหลังการสอบสวนของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในระหว่างการสอบสวนนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจในการที่จะขอให้บุคคลหรือหน่วยงานชี้แจงข้อเท็จจริง ส่งเอกสารพยานหลักฐาน รวมทั้งการลงตรวจสอบพื้นที่ ซึ่งหากไม่ได้รับความร่วมมือหรือถูกขัดขวาง ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินคดีอาญาได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินสอบสวนเสร็จและมีคำวินิจฉัย ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่มีอำนาจสั่งการบุคคลหรือหน่วยงาน เพียงแต่สามารถมีความเห็นหรือข้อเสนอแนะให้บุคคลหรือหน่วยงานดำเนินการต่อไปเท่านั้น ซึ่งกระบวนการขั้นตอนการทำงานตามอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินหลังจากมีข้อสรุปจากการสอบสวนเป็นดังนี้

๑. หากการสอบสวนพบว่าข้าราชการหรือหน่วยงานของรัฐมิได้มีการกระทำผิดตามข้อร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินก็จะยุติเรื่องและแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบ พร้อมทั้งเหตุผลคำอธิบายอย่างไรก็ตาม ยังเปิดโอกาสให้ผู้ร้องเรียนโต้แย้งคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินได้ ซึ่งหากมีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงใหม่ ผู้ตรวจการแผ่นดินก็พร้อมจะพิจารณาใหม่อีกครั้ง

๒. หากปรากฏว่าถึงแม้ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐกระทำถูกต้องตามกฎหมายแล้วก็ตาม แต่ด้วยเหตุแห่งความล้าสมัยของกฎหมายหรือกฎระเบียบต่างๆ ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการไปตามนั้นและ/หรือเป็นโอกาสให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้ดุลยพินิจไปในทางที่ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติและก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ประชาชนหรือผู้ร้องเรียนอย่างไม่เป็นธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินก็จะมีข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบหรือกฎหมายให้มีความทันสมัยเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์

๓. หากผลการสอบสวนพบว่าข้าราชการหรือพนักงานของรัฐมีการกระทำผิดจริงตามคำร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินจะไม่มีอำนาจลงโทษเอง แต่สามารถมีความเห็นและข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนให้ทำการแก้ไขปรับปรุงและเยียวยาความทุกข์ร้อนให้แก่ผู้ร้องเรียน

๔. ในกรณีที่ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามความเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินเรื่องใดในเวลาอันควร ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจส่งเรื่องดังกล่าวไปยังรัฐมนตรีที่ควบคุมหรือกำกับดูแลหน่วยงานนั้นๆ เพื่อให้สั่งการตามควรแก่กรณีก็ได้ และหากรัฐมนตรียังเพิกเฉย ผู้ตรวจการแผ่นดินก็สามารถส่งเรื่องให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการต่อไปได้

๕. เมื่อระยะเวลาได้ล่วงเลยไปพอสมควรแล้ว ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐยังไม่ปฏิบัติตามความเห็นหรือข้อเสนอแนะดังกล่าวโดยไม่มีเหตุอันควร และเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญ หรือเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะหรือเกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจทำรายงานเรื่องนั้นเสนอต่อรัฐสภาเป็นการด่วนก็ได้ และเปิดเผยรายงานให้ประชาชนได้รับทราบโดยผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้เกิดกระบวนการพิพากษาทางสังคมต่อไป

ภารกิจตามอำนาจหน้าที่ใหม่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

นอกเหนือจากภารกิจในการดำเนินการพิจารณาและสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่เพิ่มเติม ในส่วนของการตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรมซึ่งไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล การดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญด้วย

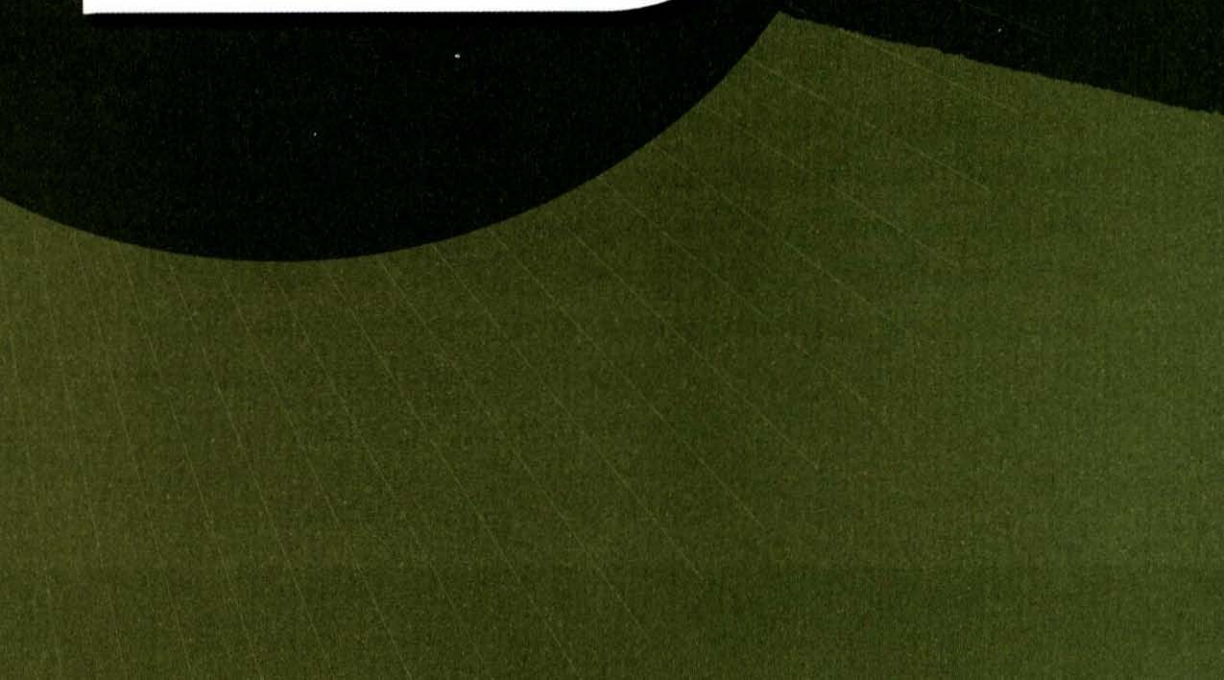
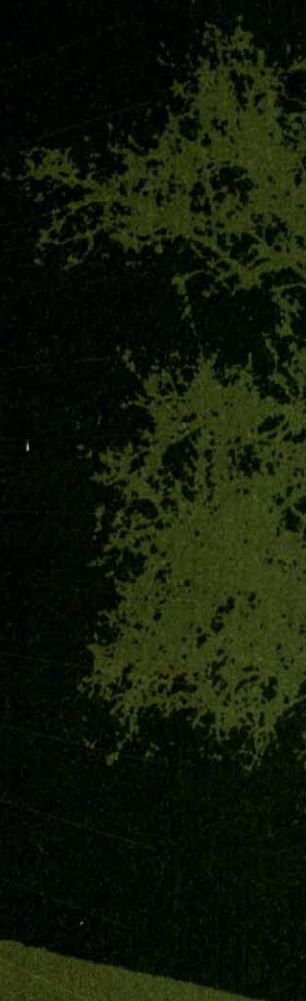
ทั้งนี้ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในการบัญญัติอำนาจหน้าที่ให้แก่ผู้ตรวจการแผ่นดินเพิ่มเติมก็เพื่อให้ระบบการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นการตรวจสอบทั้งองค์กรและตัวบุคคลในภาพรวม แต่ไม่รวมถึงการตรวจสอบพิจารณาอรรถคดีของศาล ทั้งนี้ มิให้กระทบถึงความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล

สำหรับภารกิจในการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ นั้น เนื่องด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์มุ่งพัฒนาระบบการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดินบนพื้นฐานของหลักคุณธรรมและจริยธรรม จึงได้กำหนดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐขึ้น โดยมีสาระสำคัญประกอบด้วยกลไก ระบบการบังคับใช้ และการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะหรือให้คำแนะนำแก่หน่วยงานในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรม และส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม ตลอดจนตรวจสอบและรายงานการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม

ในส่วนของการติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ที่ผ่านมา ไม่ปรากฏว่ามีองค์กรหรือหน่วยงานใดทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักที่ทำหน้าที่ติดตามการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ทำให้เกิดปัญหาการละเลยไม่ปฏิบัติของหน่วยงาน หรือดำเนินการล่าช้า ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันว่าภาครัฐจะมีการปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อย่างครบถ้วน จึงบัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นหน่วยงานหลักในการทำหน้าที่ดังกล่าว

เพื่อให้การดำเนินการกิจตามอำนาจหน้าที่ใหม่สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก อีรเดซ มีเพียร) จึงได้มีประกาศเรื่อง ปรับปรุงโครงสร้าง การแบ่งงานและขอบเขตหน้าที่ของงานในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ณ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จัดตั้งหน่วยงานเพื่อรองรับภารกิจใหม่ ตามรัฐธรรมนูญ จำนวน ๓ สำนัก คือ สำนัก ตรวจสอบองค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม สำนักส่งเสริมมาตรฐาน จริยธรรม สำนักติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่ และผลการดำเนินงานจะได้กล่าวต่อไป

13

ส่วนที่ ๒

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๒ วรรคหก ได้บัญญัติให้มีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นหน่วยงานอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงได้มีการเปลี่ยนชื่อสำนักงานใหม่ จากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เป็น “สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน”^{๑๐} โดยมี เลขานุการหนึ่งคน ซึ่งแต่งตั้งขึ้นโดยความเห็นชอบของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้บังคับบัญชา พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน รับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยให้ขึ้นตรงต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน^{๑๑}

ปัจจุบัน ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช ดำรงตำแหน่ง เลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และมี นายเฉลิมศักดิ์ จันทรทิม และนางวิยะดา สิมะเสถียร ดำรงตำแหน่ง รองเลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๑. มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้มีอำนาจหน้าที่^{๑๒} ต่อไปนี้

- ๑.๑ รับผิดชอบงานธุรการของผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ๑.๒ ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ๑.๓ เผยแพร่วิชาการและให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิที่จะร้องเรียนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒
- ๑.๔ ปฏิบัติงานอื่นตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมอบหมาย

^{๑๐} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนพิเศษ ๑๔๗ ง วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ หน้า ๑๗

^{๑๑} เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒

^{๑๒} เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๐

๒. เสนอบรรณรายจ่ายต่อคณะรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี ในการนี้ คณะรัฐมนตรีอาจนำความเห็นเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรวมไว้ในรายงานการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมด้วยก็ได้

๓. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษาทรัพย์สินของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๔. จัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีแล้วส่งผู้สอบบัญชีภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันสิ้นปีบัญชี

แผนยุทธศาสตร์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔

วิสัยทัศน์

“มุ่งมั่นรักษาความเป็นธรรม ส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในภาครัฐ และสร้างความเข้าใจระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน”

พันธกิจ

พันธกิจที่ ๑ พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรม

พันธกิจที่ ๒ ศึกษาตรวจสอบ วิเคราะห์และเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และขั้นตอนการปฏิบัติงานและจัดทำรายงานเสนอต่อรัฐสภา

พันธกิจที่ ๓ เผยแพร่วิชาการและให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิที่จะร้องเรียนและส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในภาครัฐ

พันธกิจที่ ๔ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในภาครัฐ

พันธกิจที่ ๕ พัฒนาระบบให้มีระบบโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างบุคลากรให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ

ปรัชญาองค์กร

ปรัชญาที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะยึดมั่นเป็นหลักในการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

- ร้องเรียนได้สะดวก SERVICE
- พิจารณาโดยรวดเร็ว EFFICIENCY
- เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย FAIRNESS
- โปร่งใสตรวจสอบได้ ACCOUNTABILITY

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนา

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานให้ครอบคลุมการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ในลักษณะเชิงรุก เพื่อแก้ไขทุกขั้วร้อนให้ประชาชนและมุ่งมั่นพัฒนาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในภาครัฐ จำนวน ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การแก้ไขความทุกข์ร้อนของประชาชนในเชิงรุกด้วยความรวดเร็ว มีมาตรฐานและเป็นธรรม

เป้าประสงค์

๑.๑ ประชาชนได้รับการแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากหน่วยงานของรัฐอย่างรวดเร็ว มีมาตรฐานและเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมและเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินและสิทธิในการร้องเรียน และเพิ่มประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์ของสำนักงาน

เป้าประสงค์

๒.๑ กลุ่มประชาชนเป้าหมายรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินและสิทธิในการร้องเรียน

๒.๒ กลุ่มประชาชนเข้าใช้บริการกับผู้ตรวจการแผ่นดินได้อย่างถูกต้องและเพิ่มขึ้น

๒.๓ หน่วยงานภาครัฐรับรู้และเข้าใจถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

๒.๔ สมาชิกวุฒิสภาเข้าใจถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

- ๒.๕ สื่อมวลชนรับรู้และเข้าใจถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ๒.๖ สื่อมวลชนให้ความร่วมมือในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสารของผู้ตรวจการแผ่นดินต่อสาธารณชน
- ๒.๗ การประชาสัมพันธ์ของสำนักงานมีศักยภาพและเป็นมืออาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสนับสนุนและสร้างเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

เป้าประสงค์

- ๓.๑ หน่วยงานเครือข่ายได้รับการสนับสนุนและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ๓.๒ สำนักงานฯ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงานเครือข่ายในการปฏิบัติงานต่างๆ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในภาครัฐ

เป้าประสงค์

- ๔.๑ หน่วยงานภาครัฐนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงเพื่อการบริการที่ดีให้แก่ประชาชน

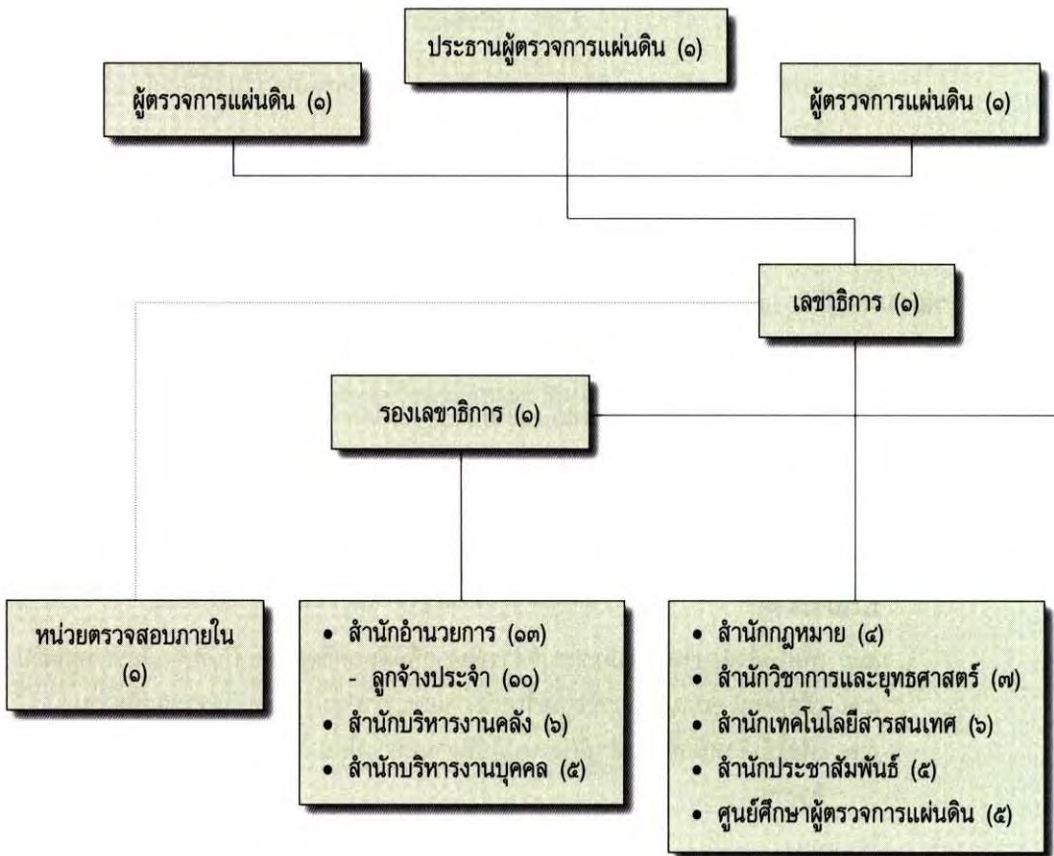
ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและสร้างเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการของสำนักงาน

เป้าประสงค์

- ๕.๑ เพื่อให้สำนักงานมีระบบการบริหารจัดการที่มีสัมฤทธิ์ผลและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย
- ๕.๒ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับบริการและการประสานงานที่ดีจากสำนักงาน
- ๕.๓ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพและมีความพึงพอใจต่อการทำงาน

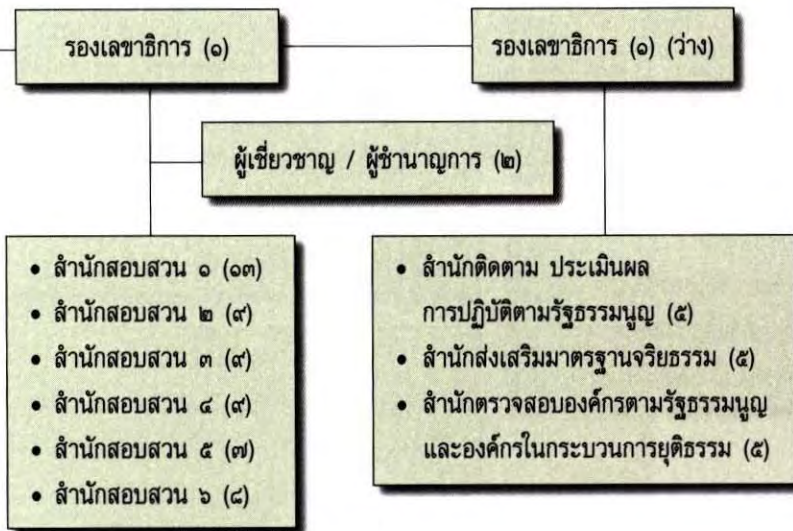
โครงสร้างการบริหารงานและอัตรากำลัง

แผนภูมิโครงสร้างการแบ่งงานและอัตรากำลัง
ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

รวมพนักงาน ๑๒๔ อัตรา ลูกจ้าง ๑๐ อัตรา

(ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑)

อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานด้านสอบสวน

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรวบรวม ศึกษาและวิเคราะห์ ข้อเท็จจริง และพิจารณาวินิจฉัย
ข้อกฎหมายเกี่ยวกับงานด้านการตรวจสอบ สืบสวนหาข้อเท็จจริง เสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัย

สำนักสอบสวน ๑

- รับผิดชอบงานพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น งานพัฒนาชุมชน เรื่องที่เกี่ยวกับกรมการปกครอง เมืองพัทยา

สำนักสอบสวน ๒

- รับผิดชอบงานพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร

สำนักสอบสวน ๓

- รับผิดชอบงานพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับที่ดินทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (ที่ดิน ป่าไม้ แหล่งน้ำ ประมง เกษตร)

สำนักสอบสวน ๔

- รับผิดชอบงานพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับการทหาร การต่างประเทศ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การศึกษา การสาธารณสุข การท่องเที่ยวและกีฬา การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร วัฒนธรรม แรงงาน คมนาคม พลังงาน ศาสนา และอุตสาหกรรม

สำนักสอบสวน ๕

- รับผิดชอบงานพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับการยุติธรรม ศาล หน่วยงานอิสระ อัยการสูงสุด องค์กรมหาชน

สำนักสอบสวน ๖

- รับผิดชอบงานพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับการคลัง การพาณิชย์ รัฐวิสาหกิจ และเรื่องร้องเรียนที่อยู่นอกเหนือความรับผิดชอบของสำนักสอบสวน ๑ - ๕

อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานด้านวิชาการและเผยแพร่

<p>สำนักวิชาการและยุทธศาสตร์</p> <p>มีหน้าที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับผิดชอบเกี่ยวกับงานศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาระบบและสร้างมาตรฐานในการรับเรื่องร้องเรียน - งานนโยบายและแผน - งานสารสนเทศเพื่อการบริหารและพัฒนา - งานยุทธศาสตร์การวิจัย - งานจัดระบบเรื่องร้องเรียน - ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย 	<p>สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>มีหน้าที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านสารสนเทศ วิเคราะห์และพัฒนาระบบงาน - งานดูแลระบบและพัฒนาโปรแกรม - งานฐานข้อมูล (สารสนเทศ) - งานบำรุงรักษา (ดูแลอุปกรณ์เครือข่ายและคอมพิวเตอร์ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ) - ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย 	<p>สำนักประชาสัมพันธ์</p> <p>มีหน้าที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับผิดชอบเกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์ - งานสื่อสารองค์กร - งานเครือข่ายสัมพันธ์ - งานสื่อมวลชนสัมพันธ์ - งานพัฒนาและผลิตสื่อ - ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย
<p>สำนักกฎหมาย</p> <p>มีหน้าที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับผิดชอบงานวิเคราะห์และให้ความเห็น ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย - เป็นที่ปรึกษากฎหมายของสำนักงานฯ - งานพิจารณาสอบสวนเรื่องร้องเรียน - ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย 	<p>ศูนย์ศึกษาผู้ตรวจการแผ่นดิน</p> <p>มีหน้าที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับผิดชอบเกี่ยวกับงานศึกษาเปรียบเทียบระบบผู้ตรวจการแผ่นดิน - งานเอกสารวิชาการ/เผยแพร่งานบริการวิชาการ - งานวิเทศสัมพันธ์ - งานห้องสมุด - ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย 	

อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานด้านการอำนวยความสะดวก

สำนักอำนวยความสะดวก	สำนักบริหารการคลัง	สำนักบริหารงานบุคคล
<p>มีหน้าที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบรรณ - งานพิธีการ/ประชุม - งานเลขานุการผู้บริหาร - งานให้บริการทั่วไป รวมทั้งงานอาคารสถานที่และยานพาหนะ - ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย 	<p>มีหน้าที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านบริหารการคลัง - งานการเงิน - งานการบัญชี - งานพัสดุ - งานบำรุงรักษาอาคารสถานที่และยานพาหนะ - ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย 	<p>มีหน้าที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านบริหารงานบุคคล - งานการพนักงาน - งานพัฒนาบุคลากร - งานสวัสดิการ - งานข้อมูลบุคลากร (ทะเบียนประวัติ) - งานวินัยและนิติการ - ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานตามภารกิจใหม่

สำนักติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ	สำนักส่งเสริม มาตรฐานจริยธรรม	สำนักตรวจสอบองค์กรตาม รัฐธรรมนูญและองค์กรใน กระบวนการยุติธรรม
<p>มีหน้าที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับผิดชอบงานติดตามผลการดำเนินงาน การประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ - งานศึกษาวิจัยรัฐธรรมนูญ - ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย 	<p>มีหน้าที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับผิดชอบงานพัฒนามาตรฐานจริยธรรม - งานส่งเสริมจริยธรรม - งานตรวจสอบจริยธรรม - ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย 	<p>มีหน้าที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับผิดชอบงานพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญ - งานตรวจสอบองค์กรในกระบวนการยุติธรรม (ไม่รวมถึงคำพิพากษารอคัดคดีของศาล) - ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

อำนาจหน้าที่ของหน่วยตรวจสอบภายใน

อำนาจหน้าที่ของหน่วยตรวจสอบภายใน

๑. ตรวจสอบความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลและตัวเลขต่างๆ ด้วยเทคนิคการตรวจสอบที่ยอมรับโดยทั่วไป ปริมาณมากน้อยตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายใน และความสำคัญของเรื่องที่ตรวจสอบ
๒. ตรวจสอบการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ การเงิน บัญชี และพัสดุ รวมถึงการบริหารงานด้านอื่นๆ ของสำนักงานฯ ให้เป็นไปตามนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งต่างๆ
๓. ตรวจสอบการใช้ทรัพยากรของสำนักงานฯ ว่าเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัดมากน้อยเพียงใด
๔. ประเมินผลการปฏิบัติงานและเสนอแนะวิธีการหรือมาตรการในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การปฏิบัติงานของสำนักงานฯ เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ และประหยัดยิ่งขึ้น รวมทั้งเสนอแนะเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายหรือการทุจริตรั่วไหลในทางการเงินหรือทรัพย์สินต่างๆ ของสำนักงานฯ
๕. ติดตามผลการตรวจสอบ เสนอแนะ และให้คำปรึกษาแก่หน่วยรับตรวจ เพื่อให้การปรับปรุงของหน่วยรับตรวจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัดตามที่ผู้ตรวจสอบภายในเสนอแนะ
๖. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานตรวจสอบภายในตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารของสำนักงานฯ นอกเหนือจากแผนการตรวจสอบประจำปี

งบประมาณที่ได้รับระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๕๐

หน่วย : บาท

ปีงบประมาณ	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ผลการใช้จ่ายจริง
พ.ศ. ๒๕๔๓	๔๒,๘๐๐,๐๐๐.๐๐	๖,๓๗๐,๗๑๑.๔๐
พ.ศ. ๒๕๔๔	๒๒,๗๖๐,๐๐๐.๐๐	๓๔,๒๐๔,๕๘๖.๙๔
พ.ศ. ๒๕๔๕	๓๒,๗๑๒,๐๐๐.๐๐	๕๔,๓๖๗,๙๒๘.๐๔
พ.ศ. ๒๕๔๖	๔๕,๔๔๗,๓๐๐.๐๐	๔๗,๗๗๙,๔๗๑.๐๐
พ.ศ. ๒๕๔๗	๕๔,๒๗๕,๒๐๐.๐๐	๕๖,๒๑๓,๓๓๑.๗๖
พ.ศ. ๒๕๔๘	๗๖,๐๐๖,๐๐๐.๐๐	๗๓,๗๖๔,๖๕๐.๔๓
พ.ศ. ๒๕๔๙	๗๘,๑๒๔,๙๐๐.๐๐	๑๐๐,๖๑๔,๕๒๘.๓๐
พ.ศ. ๒๕๕๐	๙๔,๔๐๑,๐๐๐.๐๐	๔๕,๒๑๐,๖๗๗.๙๔
พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๒๑,๔๘๕,๑๐๐.๐๐	๑๐๖,๕๑๒,๙๑๓.๒๓ ^{๑๓}

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน มีหน้าที่เสนองบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อคณะรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี ในกรณีนี้ คณะรัฐมนตรีอาจนำความเห็นเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรวมไว้ในรายงานการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมด้วยก็ได้^{๑๔}

สำหรับการเบิกจ่ายงบประมาณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินถือดำเนินการตามระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าด้วยการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๓

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๖ และ ๒๕๕๐ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ขออนุมัติใช้เงินงบกลางจำนวน ๒๕ ล้านบาทเศษ และ ๑๒ ล้านบาทเศษ ตามลำดับ เนื่องด้วยงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอ และมีความจำเป็นในการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการดำเนินการกิจการตามรัฐธรรมนูญ

^{๑๓} อยู่ระหว่างการพิจารณาตรวจสอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

^{๑๔} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๔

EM

ส่วนที่ ๓
ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานด้านการตรวจสอบและ สอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

แม้ว่าในระยะ ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมา จะเกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง แต่ด้วยเจตนาารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่มุ่งพัฒนาการเมือง และการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามครรลองของหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จึงยังบัญญัติให้คงไว้ซึ่งองค์ริสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน ค้ำครองสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล สำหรับผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มิได้เพียงแต่บัญญัติปรับเปลี่ยนชื่อใหม่ เป็น “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” เท่านั้น หากยังได้บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีบทบาทอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมจากเดิม ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในส่วนที่ ๑

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้ตรวจการแผ่นดินจะมีภารกิจตามรัฐธรรมนูญเพิ่มมากขึ้น แต่ภารกิจในการรับและพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือการปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ตลอดจนการปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนโดยไม่เป็นธรรมของข้าราชการ พนักงานของรัฐ ก็ยังคงเป็นภารกิจที่ผู้ตรวจการแผ่นดินยึดมั่นและให้ความสำคัญเสมอมา

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการเกี่ยวกับการกิจด้านการตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน สรุปได้ดังนี้

ภารกิจด้านการตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

๑. เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา
ดำเนินการทั้งสิ้น
จำนวน ๓,๗๗๓ เรื่อง
แบ่งเป็น ...

๑.๑ เรื่องร้องเรียนรับไว้พิจารณาใน
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑
จำนวน ๑,๘๗๘ เรื่อง

๑.๒ เรื่องร้องเรียนที่อยู่ระหว่างการพิจารณา
การพิจารณายกมาจาก
ปีงบประมาณก่อน
จำนวน ๑,๘๙๕ เรื่อง

๒. เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ
ในปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๕๑
จำนวน ๒,๘๗๗ เรื่อง
แบ่งเป็น ...

๒.๑ เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาช่วยเหลือ
แก้ไขปัญหาความเดือดร้อน
จำนวน ๒,๘๐๐ เรื่อง

๒.๒ เรื่องที่ไม่เข้าข่ายว่าเป็นคำร้องเรียน
และเรื่องที่ยุติเรื่อง
ขอถอนคำร้องเรียน
จำนวน ๗๗ เรื่อง

ในส่วนเรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๒,๘๐๐ เรื่อง สามารถสรุปผลการดำเนินการจำแนกตามผลการพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

ผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑
จำแนกตามผลการพิจารณา

เรื่องร้องเรียนที่กฎหมายบัญญัติมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา หรือเรื่องของผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว พบว่า เป็นเรื่องที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจึงยุติการพิจารณา
จำนวน ๗๔๙ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่หน่วยงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่โดยชอบแล้วและได้ประสานทำความเข้าใจกับผู้ร้องเรียนจนเป็นที่พึงพอใจ
จำนวน ๑,๒๑๖ เรื่อง

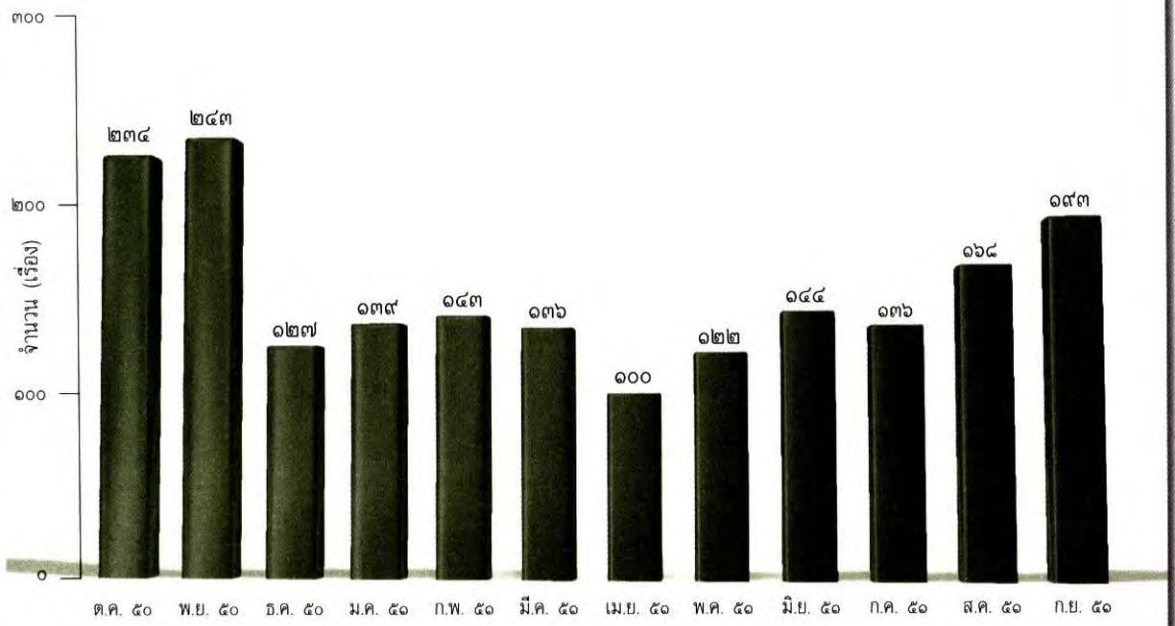
เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อนหรือปัดเป่าความไม่เป็นธรรมของผู้ร้องเรียน
จำนวน ๕๗๐ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่พิจารณาแล้ว พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ
จำนวน ๑ เรื่อง
(เป็นเรื่องร้องเรียนสองเรื่องที่มีประเด็นเดียวกัน ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่าควรรวมเป็นเรื่องเดียวกันและเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ รวมเป็น ๑ เรื่อง)

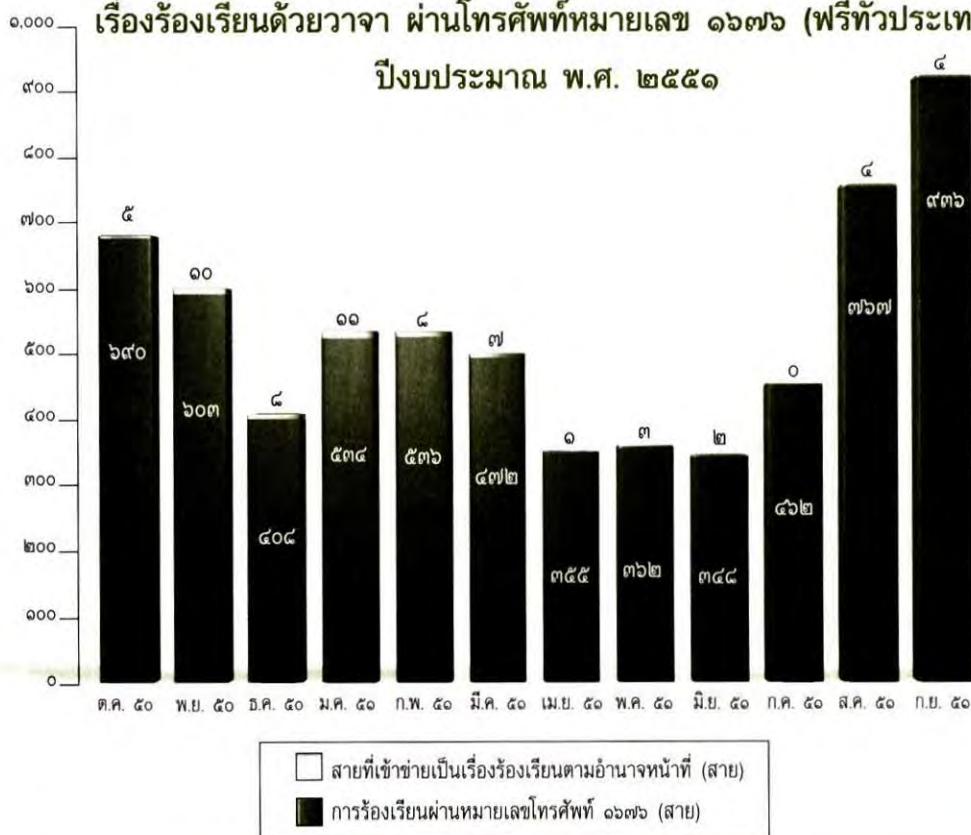
เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีความเห็นและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงแนวทางหรือวิธีปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวกเป็นธรรมให้แก่ประชาชน
จำนวน ๒๕๐ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่พิจารณาแล้ว เห็นว่ามีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการทุจริต หรือมีมูลความผิดทางอาญา หรือมูลความผิดทางวินัย และให้หน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินการสอบสวน และรายงานให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ
จำนวน ๑๒ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่รับเข้า ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑

เรื่องร้องเรียนด้วยวาจา ผ่านโทรศัพท์หมายเลข ๑๖๗๖ (ฟรีทั่วประเทศ) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑

ลักษณะการร้องเรียนทางโทรศัพท์*

ลักษณะการร้องเรียน	(สาย)
ปรึกษาขอคำแนะนำทั่วไป	๑๓
เป็นคำร้องเรียนและประสานงานได้ข้อยุติ	๓๔
คำร้องเรียนที่ไม่อยู่ในกรอบอำนาจ แต่ได้แนะนำช่วยเหลือ	๑
จะยื่นเรื่องเข้ามา และจะมาพบที่สำนักงานฯ	๑๕
รวม	๖๓

* สรุปรูจากการร้องเรียนผ่านหมายเลขโทรศัพท์ ๑๖๗๖ (ฟรีทั่วประเทศ) ที่เข้าข่ายเป็นเรื่องร้องเรียนตามอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จจำแนกตามหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑

หน่วยงาน		รวม
๑	กระทรวงมหาดไทย	๖๒๙
๒	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	๔๓๔
๓	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๔๑๑
๔	กระทรวงศึกษาธิการ	๑๔๓
๕	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๑๐๖
๖	กรุงเทพมหานคร	๘๖
๗	กระทรวงคมนาคม	๘๒
๘	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๘๐
๙	กระทรวงการคลัง	๗๓
๑๐	กระทรวงยุติธรรม	๕๕
๑๑	กระทรวงสาธารณสุข	๔๔
๑๒	กระทรวงกลาโหม	๔๓
๑๓	กระทรวงอุตสาหกรรม	๒๔
๑๔	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	๒๓
๑๕	สำนักงานอัยการสูงสุด	๒๒
๑๖	กระทรวงแรงงาน	๒๑
๑๗	หน่วยงานภาคเอกชน	๑๙
๑๘	สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	๑๖
๑๙	กระทรวงพาณิชย์	๑๕
	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๑๕
๒๐	สำนักนายกรัฐมนตรี	๑๓
๒๑	กระทรวงวัฒนธรรม	๑๐
	ธนาคารแห่งประเทศไทย	๑๐

หน่วยงาน		รวม
๒๒	กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๗
๒๓	กระทรวงพลังงาน	๔
	ศาลอาญา	๔
๒๔	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	๓
	ศาลอุทธรณ์	๓
	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๓
๒๕	รัฐสภา	๒
	ศาลปกครอง	๒
	ศาลแพ่ง	๒
	ศาลยุติธรรม	๒
	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๒
	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	๒
	สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	๒
๒๖	กระทรวงการต่างประเทศ	๑
	กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ	๑
	ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	๑
	ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง	๑
	ศาลแพ่งกรุงเทพใต้	๑
	ศาลเยาวชนและครอบครัว	๑
	สภานายความ	๑
	สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๑
	สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	๑
๒๗	ระบุไม่ชัดเจน	๔๕๖
รวม		๒,๔๗๗

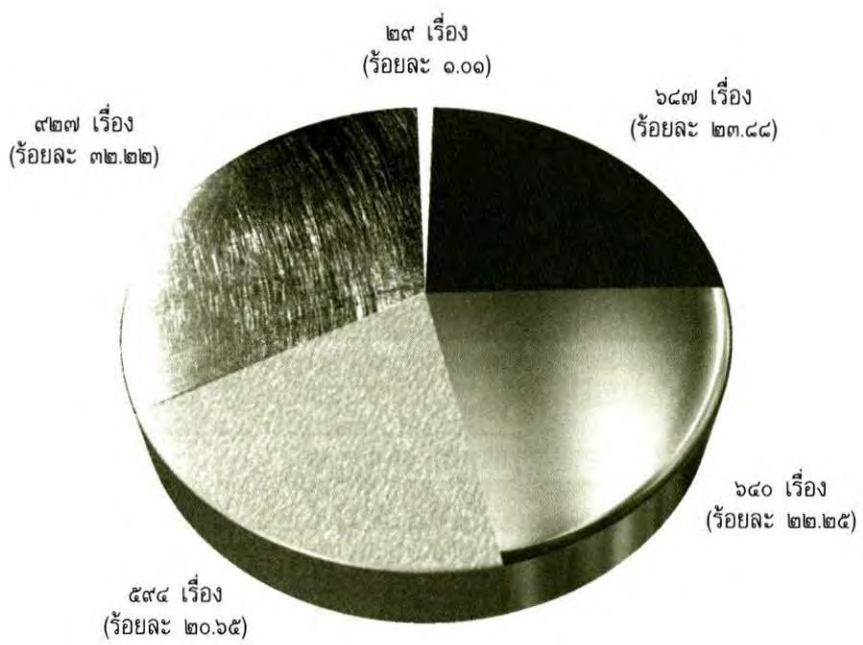

สถิติเรื่องร้องเรียนแสดงประเด็นจำแนกตามหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน
๑๐ อันดับ ปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑

หน่วยงาน		ตัวอย่างประเด็นเรื่องร้องเรียนที่พบมาก
๑	กระทรวงมหาดไทย	๖๒๙
		การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
		สาธารณูปโภค
		การบริหารราชการส่วนภูมิภาค
๒	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๔๓๔
		การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
		การบริหารราชการส่วนภูมิภาค
		ที่ดิน
๓	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๔๑๑
		ก้านแก่งดำเนินคดี
		ดำเนินคดีล่าช้า
		ปัญหาความประพฤติของเจ้าหน้าที่
๔	กระทรวงศึกษาธิการ	๑๔๓
		การศึกษา
		ปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
		การบริหารงานบุคคล
๕	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๑๐๖
		ที่ดิน
		สิ่งแวดล้อม
		การบริหารงานบุคคล
๖	กรุงเทพมหานคร	๘๖
		การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
		การปกครอง
		เศรษฐกิจ การเงิน การคลัง

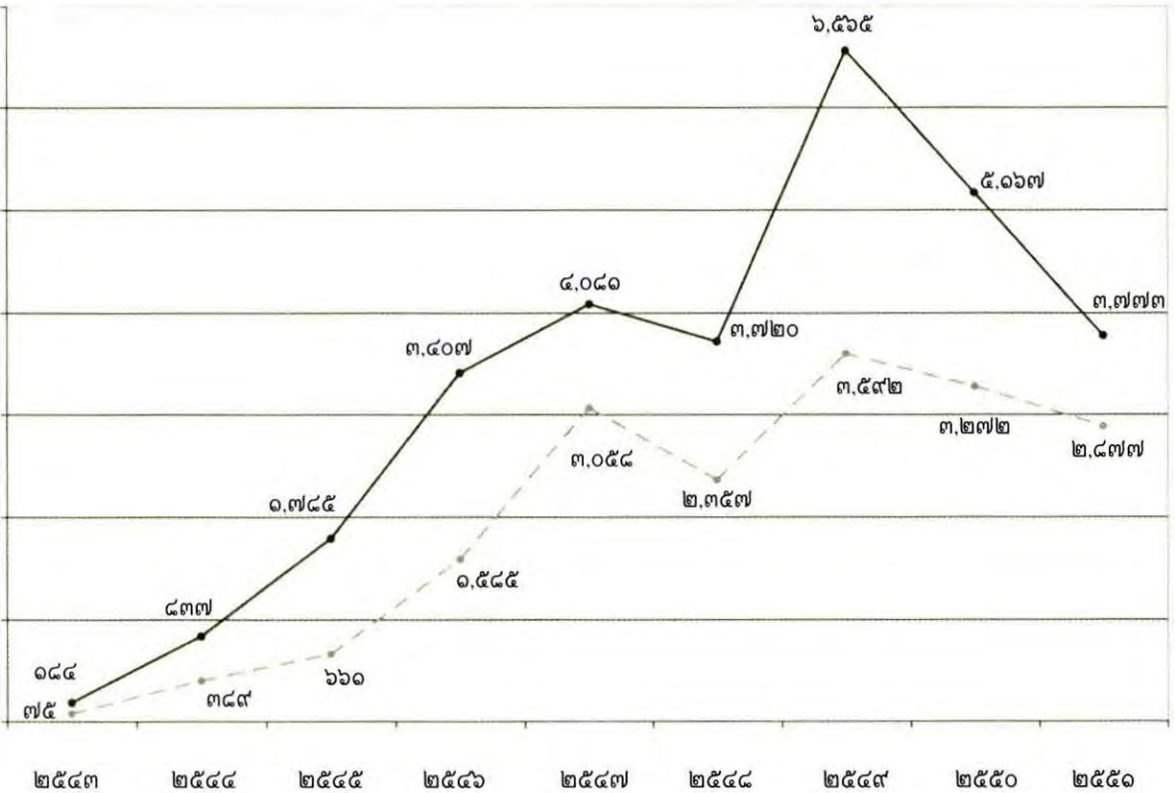
หน่วยงาน		ตัวอย่างประเด็นเรื่องร้องเรียนที่พบมาก
๗	กระทรวงคมนาคม	๘๒
		สาธารณูปโภค
		ที่ดิน
		เศรษฐกิจ การเงิน การคลัง
๘	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๘๐
		ที่ดิน
		สิ่งแวดล้อม
		สาธารณูปโภค
๙	กระทรวงการคลัง	๗๓
		เศรษฐกิจ การเงิน การคลัง (ภาษี, ปัญหาด้านการพาณิชย์)
		ที่ดิน
		การบริหารงานบุคคล
๑๐	กระทรวงยุติธรรม	๕๕
		ราชทัณฑ์
		การบังคับคดี
		ตำรวจ

เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ จำแนกตามระยะเวลาดำเนินการ

- ภายใน ๑๕ วัน
- ๑๖ - ๓๐ วัน
- ๓๑ - ๑๕๐ วัน
- ๑๕๐ - ๓๖๕ วัน
- เกินกว่า ๓๖๕ วัน

ผลดำเนินการเรื่องร้องเรียนตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๕๑

—●— เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการในแต่ละปี *   -●- เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ

หมายเหตุ เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการในแต่ละปี * หมายถึง จำนวนเรื่องรับเข้ารวมกับเรื่องที่อยู่ระหว่างดำเนินการยกมาจากปีก่อน

ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับจริยธรรม ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในช่วงก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ การดำเนินการด้านจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นภารกิจของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมมาตรฐานและตรวจสอบด้านจริยธรรม ประเทศไทยจึงมีการดำเนินการด้านจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐมาโดยตลอด เพียงแต่ยังไม่เกิดผลจริงในทางปฏิบัติ

ต่อมา เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท โดยมาตรา ๒๔๔ (๒) บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ และตามมาตรา ๓๐๔ ให้หน่วยงานดำเนินการจัดทำประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๒๗๙ ให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (คือ ภายในวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๑)

เพื่อรองรับและขับเคลื่อนภารกิจด้านจริยธรรมดังกล่าว และเป็นการผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มีคำสั่งที่ ๑๓/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ และคำสั่งที่ ๑๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาเพื่อจัดวางระบบหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คณะกรรมการชุดดังกล่าวได้มีมติที่สำคัญ คือ

๑. หน่วยงานของรัฐจะต้องจัดทำประมวลจริยธรรมของตนเองให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๑ (คือภายใน ๑ ปีตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนด) สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ พร ๓๔/๑๐๔๘๓ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ แจ้งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อแจ้งให้ทุกหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับของฝ่ายบริหารทราบและปฏิบัติภารกิจตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว

๒. ในการจัดทำประมวลจริยธรรม จะต้องมีมาตรฐานจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก (Core Values) สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทอย่างครบถ้วนจำนวน ๙ ประการเป็นอย่างน้อย กล่าวคือ

๑. การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
๒. การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ
๓. การยึดถือประโยชน์ของประเทศไทยเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
๔. การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย
๕. การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ
๖. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วนถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
๗. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
๘. การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๙. การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร

ทั้งนี้ หน่วยงานต่างๆ อาจมีค่านิยมหลักประการอื่น ตลอดจนจรรยาบรรณของวิชาชีพเพิ่มเติมได้อีก (ถ้ามี) เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละหน่วยงาน นอกจากนี้ ประมวลจริยธรรมจะต้องมีกลไกและระบบในการดำเนินงานเพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องมีขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงของการกระทำด้วย

ภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินเกี่ยวกับการดำเนินการด้านจริยธรรม

๑. การจัดประมวลจริยธรรม

ขณะนี้ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภททั่วประเทศ ได้จัดทำประมวลจริยธรรมของตนเองเกือบครบถ้วนแล้ว โดยมีผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้ให้คำปรึกษาและแนะนำ เพื่อให้ประมวลจริยธรรมมีองค์ประกอบและเนื้อหาสาระเป็นมาตรฐานเดียวกัน

ผลการดำเนินการจัดทำประมวลจริยธรรม ณ วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๑

กลุ่มเป้าหมาย	จำนวนหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดทำประมวลจริยธรรม	จำนวนหน่วยงานที่จัดทำประมวลจริยธรรมเสร็จแล้ว	จำนวนหน่วยงานที่กำลังจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรม
กลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น	๘	๓	๕
กลุ่มข้าราชการแต่ละประเภท	๔๒	๓๗	๕
กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทอื่นๆ เช่น องค์กรอิสระ องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน องค์กรอื่นๆ ในกำกับของรัฐ ฯลฯ	๑๑๒	๑๖	๙๖

ทั้งนี้ อยู่ระหว่างการติดตามและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานที่กำลังจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรม เพื่อเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ส่วนประมวลจริยธรรมของหน่วยงานที่จัดทำเสร็จแล้วทั้งหมดจะถูกเก็บรวบรวมไว้ที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญ และเป็นฐานข้อมูลด้านจริยธรรมของประเทศต่อไป

สำหรับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งถือเป็นหน่วยงานของรัฐและมีหน้าที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญด้วยเช่นกันนั้น ได้มีการแก้ไขปรับปรุงระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าด้วยคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและพนักงาน พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้องตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนด และประกาศใช้ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยประมวลจริยธรรมของผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๑

๒. การส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม

ตลอดช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและรณรงค์ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภททั่วประเทศ ตระหนักถึงความสำคัญของการมีมาตรฐานทางจริยธรรม และยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน เช่น การสัมมนาการดำเนินการด้านจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชัน กรุงเทพมหานคร การสัมมนาการดำเนินการด้านจริยธรรมในส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การบรรยายพิเศษโดยผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน การพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านจริยธรรมของหน่วยงานรัฐทั่วประเทศ การเสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการด้านจริยธรรม เช่น ร่วมกับกองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ จัดโครงการประกวดเรียงความเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมนำสังคมกับท่านอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ฯลฯ รวมไปถึงการเสริมสร้างความร่วมมือกับนานาชาติประเทศ เพื่อพัฒนาการดำเนินการด้านจริยธรรมสู่ระดับสากลต่อไป

๓. การกิจตรวจสอบการฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรม

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีภารกิจด้านการตรวจสอบการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งในช่วงดังกล่าวมีการร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินแล้วประมาณ ๑๐ เรื่อง ขณะนี้อยู่ระหว่างตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายและอำนาจหน้าที่ต่อไป

ผลการดำเนินงานด้านการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือเป็นภารกิจใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๔ (๓) ที่บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ในการติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงตลอดถึงข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นว่าจำเป็น ดังนั้น เพื่อเป็นการรองรับการปฏิบัติตามภารกิจดังกล่าว จึงได้มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารและการแบ่งงานภายในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยจัดตั้งสำนักติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ เพื่อรับผิดชอบในการติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงตลอดถึงข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นว่าจำเป็น ให้เหมาะสมตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

การดำเนินงาน

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเห็นว่า เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ในด้านการติดตาม ประเมินผล และการจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงตลอดถึงข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นว่าจำเป็น ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้ประสานความร่วมมือไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในกำกับของฝ่ายบริหาร สำหรับหน่วยงานอื่นของรัฐที่ไม่อยู่ในกำกับของฝ่ายบริหาร ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือถึงหน่วยงานดังกล่าว เพื่อขอความร่วมมือในการรายงานผลการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบทุก ๓ เดือน และได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ติดตามผลการดำเนินงานตามรัฐธรรมนูญผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อสารสนเทศต่างๆ รวมถึงได้มีการประสานงานทางโทรศัพท์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังได้รวบรวมคำวินิจฉัยที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งหรือกระบวนกรตรากฎหมายไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพื่อนำผลคำวินิจฉัยแจ้งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ทราบเพื่อให้ปฏิบัติเป็นไปตามคำวินิจฉัยดังกล่าว

ผลการดำเนินงาน

หน่วยงานของรัฐที่อยู่ในกำกับของฝ่ายบริหาร และหน่วยงานของรัฐที่ไม่อยู่ในกำกับของฝ่ายบริหารได้มีการรายงานผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญทั้งที่เป็นการรายงานผลการปฏิบัติที่ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว และการรายงานความคิดเห็นในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือการดำเนินการมาตรการต่างๆ ให้สอดคล้องตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติอย่างต่อเนื่อง และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีการจัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญของหน่วยงานดังกล่าว เสนอผู้ตรวจการแผ่นดินทราบเป็นระยะๆ และได้แจ้งหน่วยงานทั้งฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติทราบเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๐ และเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้ครบหนึ่งปี (รัฐธรรมนูญประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ครบกำหนด ๑ ปี ในวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๑) สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการรวบรวมสรุปผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญของหน่วยงานต่างๆ เพื่อแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบความคิดเห็นของการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินการได้ดังนี้

๑. กฎหมายที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

- ๑.๑ กฎหมายที่ดำเนินการแล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด จำนวน ๖๑ ฉบับ โดยมี ๑ ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. .... ที่ได้มีการเสนอร่างดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรแล้ว และคณะรัฐมนตรีได้มีมติขอถอนร่างดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎร (เนื่องจากไม่ได้มีการจัดทำประชาพิจารณ์) และมอบหมายให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรับไปพิจารณา หากสมควรปรับปรุงแก้ไขประการใด ให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง และมีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจำนวน ๓ ฉบับ และร่างพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่ดำเนินการแล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด แต่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าขัดรัฐธรรมนูญเนื่องจากองค์ประชุมสภาผู้แทนฯ ไม่ครบ คือ
- ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ....
  - ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ....

– ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. .... และหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ดำเนินการปรับปรุง และยื่นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๓ ฉบับ และร่างพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรตามกำหนดเวลา โดยร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ส่วนร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญอีก ๒ ฉบับ รวมทั้งพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

- ๑.๒ กฎหมายที่อยู่ระหว่างดำเนินการ และยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด จำนวน ๗๑ ฉบับ
- ๑.๓ กฎหมายที่ยังไม่รายงานผลการดำเนินการและยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด จำนวน ๙ ฉบับ

๒. มาตรการที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

- ๒.๑ มาตรการที่ดำเนินการแล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด ๗๔๖ งาน/โครงการ
- ๒.๒ มาตรการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ และยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ๓๐๗ งาน/โครงการ
- ๒.๓ มาตรการที่ยังไม่รายงานผลการดำเนินการ และยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ๕ งาน/โครงการ

การไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้เกี่ยวกับร่างกฎหมายที่ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ คำแถลงการณ์ร่วม (ความตกลงระหว่างประเทศ) และคุณสมบัติการดำรงตำแหน่งของรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญรวมจำนวน ๗ คำวินิจฉัย ดังนี้

๑. กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างกฎหมายตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔๑ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๕๔

วรรคสาม เนื่องจากองค์ประชุมในขั้นตอนการลงมติไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง โดยมีสมาชิกมาประชุมเพื่อลงมติในวาระที่หนึ่งซึ่งรับหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มี ๔ คำวินิจฉัยคือ

- ๑.๑ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๕๐ กรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ....
- ๑.๒ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๐ กรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่...) พ.ศ. ....
- ๑.๓ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๕๐ กรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ....
- ๑.๔ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๕๐ กรณีกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ....

๒. กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าคำแถลงการณ์ร่วม (ความตกลงระหว่างประเทศ) เป็นหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาจำนวน ๑ คำวินิจฉัย

- คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖-๗/๒๕๕๐ กรณีวินิจฉัยว่าคำแถลงการณ์ร่วมไทย - กัมพูชา (Joint communiqué) ฉบับลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๐ เป็นหนังสือสัญญาที่อาจมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของประเทศ ทั้งยังมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคมของประเทศอย่างกว้างขวางอีกด้วย ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๐ วรรคสอง

๓. กรณีคุณสมบัติการดำรงตำแหน่งของรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญรวมจำนวน ๒ คำวินิจฉัย คือ

- ๓.๑ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๙/๒๕๕๐ กรณีความเป็นรัฐมนตรีของนายไชยา สะสมทรัพย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔๒ วรรคหนึ่ง (๗) ประกอบกับมาตรา ๒๖๙ เนื่องจากคู่สมรสเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัททรัพย์ฮกเฮง จำกัด เกินกว่าร้อยละห้าของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ในบริษัทและไม่แจ้ง ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๙ ซึ่งบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีนั่นที่จะต้องแจ้งให้ ป.ป.ช. ทราบ

๓.๒ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒-๑๓/๒๕๕๑ กรณีความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรี (นายสมัคร สุนทรเวช) ล้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) เนื่องจากภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วยังคงได้รับคำตอบแทนที่มีลักษณะเป็นทรัพย์สินจากบริษัทเพช มีเดีย จำกัด จึงเป็นการรับจ้างทำงานตามความหมายของคำว่า “ลูกจ้าง” ซึ่งเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ทั้งนี้ คำว่า “ลูกจ้าง” ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ มีใช้หมายความถึง “ลูกจ้าง” ตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายคุ้มครองแรงงาน หรือกฎหมายภาษีอากรเท่านั้น หากแต่มีความหมายกว้างกว่าคำนิยามของกฎหมาย จึงต้องแปลความตามความหมายทั่วไปตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตรากฎหมายหรือดำเนินมาตรการต่างๆ ไว้เป็นจำนวนมาก และบางเรื่องได้กำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินการไว้ชัดเจน แต่การดำเนินการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว บางเรื่องยังไม่ชัดเจนว่า ต้องตรากฎหมายหรือปรับปรุงกฎหมายเรื่องใดบ้าง เช่น การดำเนินการตามมาตรการต่างๆ ที่รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่าหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นต้น

ดังนั้น การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในขณะนี้จึงอาจไม่ครบถ้วน ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการตรวจสอบรายงานผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญของหน่วยงานต่างๆ และปรับปรุงบัญชีการรายงานผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องตรงกัน โดยคาดว่าเมื่อหน่วยงานของรัฐได้รายงานผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญครบถ้วนแล้ว จะสามารถปรับปรุงบัญชีการรายงานผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญให้สมบูรณ์ต่อไป

ในส่วนของ การพิจารณาความเห็นในเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นว่าจำเป็นนั้น ที่ผ่านมา เป็นประเด็นขัดแย้งทางการเมืองที่ยังไม่อาจสรุปข้อคิดเห็นได้ สำหรับการประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญนั้น เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพิ่งประกาศใช้มาเพียงหนึ่งปีเศษ ความชัดเจนในการปฏิบัติที่จะนำมาประเมินผลยังไม่มีข้อมูลเพียงพอ ซึ่งจะได้รวบรวมข้อมูลและจัดทำการวิเคราะห์ประเมินผลต่อไป และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการจัดทำระบบสารสนเทศเกี่ยวกับการติดตามการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่สนใจสามารถเรียกดูข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานได้ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการ

ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไข ปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชน

ในการปฏิบัติหน้าที่พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณีการไม่ปฏิบัติ หรือการปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการตรวจสอบปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำของบุคคล ผู้ตรวจการแผ่นดินมีนโยบายที่จะให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้มีโอกาสชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อให้การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย อันเป็นการอำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นในสังคม แม้ว่าการแสวงหาข้อเท็จจริงดังกล่าวในบางเรื่อง อาจทำให้การพิจารณาเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินเกิดความล่าช้าอยู่บ้าง อย่างไรก็ตาม มาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้อำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินในการขอให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้เห็นในการปฏิบัติงาน หรือมาให้อภัยคำ หรือให้ส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่น เพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียน และได้กำหนดบทลงโทษสำหรับบุคคลผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว

เพื่อให้การดำเนินงานพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ขอความร่วมมือจากฝ่ายบริหารในการชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียน ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๗ เห็นชอบแนวทางปฏิบัติ กรณีผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารหลักฐาน เพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียน ให้หน่วยงานของรัฐเร่งรัดติดตามการชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินโดยเร็ว รวมทั้งให้มีการประสานงานเพื่อการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน หรือการขอข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนทางโทรศัพท์ นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้หารือและตกลงในเบื้องต้นกับคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) ในการนำเอาเรื่องการชี้แจงข้อเท็จจริง หรือการส่งเอกสารหลักฐานให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของหน่วยงานมากำหนดเป็นตัวชี้วัดในการพิจารณาความดีความชอบ ซึ่งจะทำให้หน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ได้ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดินในการแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนได้รับผลตอบแทนที่เป็นรูปธรรม ขณะเดียวกัน มาตรการดังกล่าวก็อาจเป็นมาตรการลงโทษ สำหรับหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดินเช่นกัน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินการเรื่องร้องเรียนจนเป็นที่ยุติจำนวนมาก เนื่องจากได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงานในการชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียน ซึ่งทำให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือเยียวยาทุกข์ร้อนของประชาชนเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเรื่องร้องเรียนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีดังกล่าว สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

**หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดิน
ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นอย่างดี ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑**

กระทรวง/องค์กร	กรม และ/หรือหน่วยงานในสังกัด
๑	หน่วยราชการอิสระ ๑.๑ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - สถานีตำรวจนครบาลเตาปูน ๑.๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
๒.	กระทรวงการคลัง ๒.๑ กรมธนารักษ์ และหน่วยงานในสังกัด ได้แก่ - สำนักบริหารที่ราชพัสดุ กรุงเทพฯ - สำนักงานธนารักษ์พื้นที่พระนครศรีอยุธยา - สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ร้อยเอ็ด - สำนักงานธนารักษ์พื้นที่สกลนคร ๒.๒ กรมสรรพากร ๒.๓ ธนาคารกรุงไทย ๒.๔ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร - สาขาจังหวัดบุรีรัมย์ ๒.๕ ธนาคารอาคารสงเคราะห์
๓.	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๓.๑ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๓.๒ การเคหะแห่งชาติ - การเคหะแห่งชาติ สาขาเสมาฟ้าคราม

หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นอย่างดี ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ (ต่อ)

	กระทรวง/องค์กร	กรม และ/หรือหน่วยงานในสังกัด
๔.	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๔.๑ กรมชลประทาน ๔.๒ กรมปศุสัตว์ ๔.๓ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ๔.๔ กรมพัฒนาที่ดิน ๔.๕ สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร – สาขามุกดาหาร ๔.๖ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๕.	กระทรวงคมนาคม	๕.๑ กรมทางหลวงชนบท ๕.๒ การรถไฟแห่งประเทศไทย ๕.๓ สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร
๖.	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๖.๑ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ๖.๒ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง – สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ ๒๗ ๖.๓ กรมป่าไม้ – ศูนย์ประสานงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่นครศรีธรรมราช
๗.	กระทรวงพาณิชย์	๗.๑ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ๗.๒ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๘.	กระทรวงมหาดไทย	๘.๑ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ๘.๒ กรมการปกครอง และหน่วยงานในสังกัด ได้แก่ – ศูนย์ดำรงธรรม จังหวัดภูเก็ต – จังหวัดเพชรบูรณ์

หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดิน
ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นอย่างดี ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ (ต่อ)

	กระทรวง/องค์กร	กรม และ/หรือหน่วยงานในสังกัด
๘.	กระทรวงมหาดไทย (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> - จังหวัดชุมพร - อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ - อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี - อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม <p>๘.๓ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และ หน่วยงานในสังกัด ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - เทศบาลตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ - เทศบาลตำบลมาตาพุด จังหวัดระยอง - เทศบาลตำบลดงคอน จังหวัดชัยนาท - เทศบาลตำบลโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี - องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงน้ำ จังหวัด มหาสารคาม - องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนครเนื่องเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา <p>๘.๔ กรมที่ดิน และหน่วยงานในสังกัด ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ - สำนักงานที่ดินจังหวัดลำพูน - สำนักงานที่ดินจังหวัดสุรินทร์
๙.	กระทรวงยุติธรรม	<p>๙.๑ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ</p> <p>๙.๒ กรมราชทัณฑ์ และหน่วยงานในสังกัด ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - เรือนจำกลางจังหวัดสุรินทร์
๑๐.	กระทรวงวัฒนธรรม	<p>๑๐.๑ กรมศิลปากร และหน่วยงานในสังกัด ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานศิลปากรที่ ๙ ขอนแก่น
๑๑.	กระทรวงอุตสาหกรรม	<p>๑๑.๑ กรมโรงงานอุตสาหกรรม</p>

ในทางกลับกัน ปัญหาความล่าช้าในการชี้แจงข้อเท็จจริง หรือการส่งเอกสารหลักฐานของหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ยังคงปรากฏอยู่พอสมควร แม้จะมีไม่มากนักก็ตาม แต่ก็ส่งผลให้ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่สามารถพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนได้ ทั้งนี้ มีเรื่องร้องเรียนจำนวนหนึ่งที่ต้องใช้เวลาดำเนินการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงนานเป็นปีหรือมากกว่านั้น อันก่อให้เกิดความเดือดร้อน ความเสียหาย และไม่เป็นธรรมกับผู้ร้องเรียนเป็นอย่างมาก

ด้วยตระหนักถึงผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการเร่งรัดและทวงถามหน่วยงานที่ดำเนินการชี้แจงข้อเท็จจริงล่าช้าอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีเรื่องร้องเรียนในประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาที่อยู่ระหว่างการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงจำนวนมาก ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มีหนังสือเร่งรัดติดตามขอให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการชี้แจงข้อเท็จจริงที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหนังสือขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและรายงานผลให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบโดยเร็ว ซึ่งต่อมาเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีหนังสือชี้แจงถึงสาเหตุที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและชี้แจงข้อมูลแก่ผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียนได้ภายในกำหนดระยะเวลาได้ (รายละเอียดตามหนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศธ ๐๔๐๐๑/๒๒๑ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๑)

ที่ ศธ 04001/ 221

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

23 มกราคม 2551

เรื่อง การรายงานผลการดำเนินการ

เรียน ผู้ตรวจการแผ่นดิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ศธ 04001/220
ลงวันที่ 23 มกราคม 2551

ตามที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ส่งเรื่องร้องทุกข์ร้องเรียนขอความเป็นธรรม
ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการตรวจสอบ สืบสวน และรายงานผล
การดำเนินการให้ทราบ นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขอเรียนสรุปผลการดำเนินการและสาเหตุ
ที่ไม่สามารถรายงานผลการดำเนินการให้ทราบได้ตามระยะเวลาที่กำหนดว่า สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับเรื่องร้องเรียนจากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทั้งสิ้น จำนวน 43 เรื่อง
ได้ดำเนินการตรวจสอบและรายงานให้ทราบแล้ว จำนวน 15 เรื่อง อยู่ระหว่างดำเนินการให้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 28 เรื่อง

สาเหตุที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่สามารถรายงานผลการดำเนินการ
ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทราบตามระยะเวลาที่กำหนดได้ เนื่องจากการบริหารงานตาม
โครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และ
การบริหารงานบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547
เป็นอำนาจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่จะเป็นผู้ดำเนินการ ดังนั้น เมื่อสำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือหน่วยงานอื่นขอทราบข้อเท็จจริงไม่ว่ากรณีใด สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องส่งเรื่องดังกล่าวไปให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ
ตามอำนาจหน้าที่ และหากเรื่องนั้นอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
จะส่งเรื่องให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการอีกทอดหนึ่ง นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ
สถานศึกษาหลายแห่งยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบหรือสืบสวน
ข้อเท็จจริง ประกอบกับเรื่องร้องเรียนบางเรื่องเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นนานแล้ว ยกแก่การตรวจสอบค้นหา
หลักฐาน หรือเป็นเรื่องที่มีประเด็นยุ่งยากซับซ้อน จำเป็นต้องใช้เวลาในการรวบรวม ค้นหาเอกสาร
หลักฐานจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความถูกต้อง ชัดเจน และเป็นธรรม

/กับทุกฝ่าย

- 2 -

กับทุกฝ่าย จึงทำให้การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้พยายามพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถดำเนินการได้รวดเร็วขึ้นต่อไป อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีหนังสือแจ้งกำชับให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ติดตาม เร่งรัด การดำเนินการเป็นระยะ ๆ แล้ว รวมทั้งได้กำหนดแนวปฏิบัติให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้รับเรื่องที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินขอทราบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการขึ้นทำการสืบสวนภายใน 7 วัน นับแต่ได้รับหนังสือแจ้งจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดให้รายงานผลให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบภายในหนึ่งเดือน ดังนั้น สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินอาจติดตามเรื่องไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงได้ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะติดตามและรายงานผลการดำเนินการให้ทราบอีกทางหนึ่งด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

Wu C. ee

(คุณหญิงชมา วรวรรณ ณ อยุรยา)
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักอำนวยการ
โทร 0 2628 5092
โทรสาร 0 2282 9980

อย่างไรก็ตาม หากในที่สุดแล้ว ยังไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาคความล่าช้าในการชี้แจงข้อเท็จจริงหรือการส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาคความทุกข์ร้อนของประชาชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

นอกจากนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้พัฒนาความร่วมมือในรูปการสร้างเครือข่าย โดยการจัดทำบันทึกความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ ประกอบด้วย องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ปัจจุบัน คือ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)) การประสานส่วนภูมิภาค การประสานครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้านครหลวง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย สภานายความ และสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาคความทุกข์ร้อนของประชาชน ซึ่งผลจากการทำบันทึกความร่วมมือดังกล่าว ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาคความทุกข์ร้อนของประชาชนสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง และในอนาคตสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะมุ่งเน้นพัฒนาความร่วมมือดังกล่าว ตลอดจนพิจารณาขยายความร่วมมือให้ครอบคลุมหน่วยงานและภารกิจของรัฐให้มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากโครงการความร่วมมือกับสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ลงนามความร่วมมือเพื่อเยียวยาความทุกข์ร้อนของประชาชนกับสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) สำนักงานอัยการสูงสุด เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เนื่องจากเป็นหน่วยงานราชการที่มีสำนักงานกระจายอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ และมีลักษณะการปฏิบัติงานที่ใกล้ชิดประชาชน คือทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือประชาชนด้านข้อกฎหมายอยู่แล้ว ซึ่งจะเห็นได้ว่าใกล้เคียงกับภารกิจของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินอย่างมาก ดังนั้น เมื่อได้ลงนามความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานร่วมกันในการแก้ปัญหาคความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนแล้ว จึงได้ร่วมกันกำหนดแนวทางการทำงานและกิจกรรมต่างๆ ที่จะเพิ่มประสิทธิภาพให้การดำเนินงานของทั้งสองหน่วยงาน เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างอัยการสูงสุดกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยทั้งสองหน่วยงานจะร่วมมือกันดำเนินงานในสาระสำคัญดังนี้

๑. เป็นเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนทั่วประเทศ ทั้งนี้ ตามกรอบอำนาจหน้าที่ของแต่ละองค์กร
๒. แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นระหว่างกันในการช่วยเหลือประชาชน
๓. ส่งเสริม และสนับสนุนการเผยแพร่ข่าวสารและความรู้ทางกฎหมาย ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้แก่ประชาชนทั่วไป

จากความร่วมมือดังกล่าวสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินกับสำนักงานอัยการสูงสุดได้ตกลงร่วมมือกันเป็นเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนทั่วประเทศตามกรอบอำนาจของแต่ละหน่วย ทั้งสองหน่วยงานจะแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นในการช่วยเหลือประชาชน โดยสำนักงานอัยการสูงสุดจะเผยแพร่ความรู้ ให้คำปรึกษาแนะนำและตอบข้อหารือทางกฎหมาย และเสนอแนะให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนมาร้องเรียนที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ในส่วนสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะร่วมมือประสานงานกับสำนักงานอัยการจังหวัดเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายและสนับสนุนให้มีการประนีประนอมระงับข้อพิพาทโดยเสนอแนะให้ประชาชนเข้ารับบริการจากสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ซึ่งจะมีประจำอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ

ผลการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไป จำนวน ๑๒๑,๘๘๕,๑๐๐.๐๐ บาท โดยได้เบิกจ่ายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน ๑๐๖,๕๑๒,๙๑๓.๒๓ บาท ซึ่งได้จำแนกเป็นค่าใช้จ่ายด้านต่างๆ ดังนี้

๑. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	จำนวน ๕๔,๗๑๔,๒๑๗.๓๘ บาท
๒. ค่าใช้จ่ายด้านการบริหารและการจัดการองค์การ	จำนวน ๔๓,๘๕๕,๒๑๑.๐๙ บาท
๓. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	จำนวน ๗,๙๔๓,๔๘๔.๗๖ บาท

ผลการดำเนินงานของสำนักงานสามารถสรุปตามลักษณะงานได้ ดังนี้

๑. งานด้านการตรวจสอบและสอบสวน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินงานเพื่อ สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการรับเรื่องร้องเรียน ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสำนักงานฯ ดังนี้

๑.๑ การพิจารณาเรื่องร้องเรียน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการพิจารณา เรื่องร้องเรียน รวม ๓,๗๗๓ เรื่อง โดยได้แก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ด้วยการให้ คำแนะนำปรึกษา การติดต่อประสานงานระหว่างผู้ร้องเรียนและหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียน รวมทั้งการ ลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบหาข้อเท็จจริง เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น ด้วยวิธีการไกล่เกลี่ย โดยสันติวิธี โดยสามารถยุติเรื่องร้องเรียนได้ถึง ๒,๘๗๗ เรื่อง

๑.๒ การพัฒนาระบบการดำเนินงานเรื่องร้องเรียน เพื่อให้ประชาชนสามารถส่งเรื่อง ร้องเรียนได้สะดวก รวดเร็ว สำนักงานได้เพิ่มช่องทางการรับเรื่องทางอินเทอร์เน็ต และพัฒนา แนวทางการรับเรื่องร้องเรียนเชิงระบบที่มีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับและสร้างความพอใจกับทุกฝ่าย

๒. งานด้านจริยธรรม สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการ ดำเนินการด้านจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนี้

๒.๑ การเสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยสำนักส่งเสริมมาตรฐานจริยธรรม ได้มีหนังสือ แจ้งให้หน่วยงานต่างๆ ของรัฐดำเนินการจัดทำประมวลจริยธรรมของตนเองให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนด โดยให้คำปรึกษาและ ข้อแนะนำในการจัดทำประมวลจริยธรรมเพื่อให้เป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน และได้จัด

ส่งเจ้าหน้าที่ไปเป็นวิทยากรให้คำแนะนำในการจัดทำประมวลจริยธรรมหรือร่วมเป็นกรรมการใน คณะกรรมการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานต่างๆ ด้วย

๒.๒ การส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐมี จิตสำนึกในด้านจริยธรรม

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจัดกิจกรรมเร่งรัด และรณรงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละ ประเภทตระหนักถึงความสำคัญของการมีมาตรฐานทางจริยธรรม และยึดถือเป็นแนวทางในการ ปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน ดังนี้

๒.๒.๑ ดำเนินการจัดสัมมนา “การดำเนินการด้านจริยธรรมสำหรับผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ” เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น โดยมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เข้าร่วมการสัมมนาประมาณ ๖๐๐ คน ในการนี้ ได้รับเกียรติจากศาสตราจารย์ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร องคมนตรี มาแสดงปาฐกถาพิเศษในหัวข้อ “จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

๒.๒.๒ จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีกลุ่มเป้าหมายคือ เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดทำประมวลจริยธรรม โดยได้จัดให้มีการประชุมขึ้น ๓ ครั้ง คือ ในวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐ วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๐ และในวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ ตามลำดับ ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยมีหน่วยงานเข้าร่วมทั้งสิ้น ๒๐ หน่วยงาน

๒.๒.๓ ในระหว่างการดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านจริยธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้บริหารของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ให้เกียรติเป็นวิทยากรบรรยายในการฝึกอบรมและประชุมสัมมนาเกี่ยวกับจริยธรรมของหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานฝ่ายปกครองในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในระดับนโยบายด้านจริยธรรมให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุม สัมมนา หรือผู้เข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด

๒.๒.๔ การพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับจริยธรรม โดยรวบรวมตำรา หนังสือ งานวิจัย และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจนประมวลจริยธรรมของหน่วยงานต่างๆ จากทั่วประเทศมาเก็บรักษาไว้ยังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลประมวลจริยธรรม อีกทั้งได้จัดให้มีการบรรยายพิเศษโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากต่างประเทศให้แก่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้แทนจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒ ครั้ง คือ

- บรรยายพิเศษโดย Dr. Denis Osborne ผู้เชี่ยวชาญจากสหราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๑ ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- บรรยายพิเศษโดย Mr. Philip Guentert และ Mr. Andrew Boname ผู้เชี่ยวชาญจากสหรัฐอเมริกา โดยความร่วมมือกับ American Bar Association เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๑ ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๒.๓ การตรวจสอบการฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรม สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐหลายราย ซึ่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลด้านจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกร้องเรียนดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ก่อนรายงานผลมายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายและอำนาจหน้าที่ต่อไป

๓. งานติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยสำนักติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการดังนี้

๓.๑ ให้หน่วยงานรายงานผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวบรวมข้อมูล และจัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญเสนอผู้ตรวจการแผ่นดิน และมีหนังสือรายงานประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี ประธานคณะกรรมการประสานงานฝ่ายค้าน และประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคการเมือง

๓.๒ จัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแจ้งไปยังผู้ควบคุมหรือกำกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ ประสานงานกับสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ได้รับทราบคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ กรณีมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ และกรณีร่างกฎหมายที่ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๔. งานด้านประชาสัมพันธ์ สำนักประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นส่วนที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ รวมทั้งขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานได้ดำเนินงานตามแผนการประชาสัมพันธ์ที่ตั้งไว้โดยมีกลุ่มเป้าหมาย อันได้แก่ ประชาชนทั่วไป หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน องค์กรเอกชน มูลนิธิ และสมาคมต่างๆ รวมทั้งสถาบันการศึกษาต่างๆ ได้ดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนี้

๔.๑ งานผลิตและเผยแพร่สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์

๔.๑.๑ ดำเนินการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่บทบาท อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแก่ประชาชนในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ กล่าวคือ จัดพิมพ์หนังสือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ จำนวน ๑๓,๕๐๐ เล่ม สำหรับเผยแพร่แก่หน่วยงาน นักวิชาการ ประชาชนผู้สนใจ และผู้ร้องเรียน จัดพิมพ์แผ่นพับสาระน่ารู้เกี่ยวกับ

บทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวน ๑๑,๐๐๐ เล่ม เพื่อเผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไป และหนังสือการ์ตูนผู้ใหญ่มากับทุ่งหมาเมิน จำนวน ๑๑,๐๐๐ เล่ม เพื่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับเด็ก เยาวชน และประชาชนในส่วนภูมิภาค

๔.๑.๒ จัดจ้างบริษัทเพื่อผลิตภาพยนตร์โฆษณาประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน และวิธีการยื่นเรื่องร้องเรียน จำนวน ๑ ชุด และจัดจ้างเผยแพร่ ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ และเผยแพร่เสียงภาพยนตร์ประชาสัมพันธ์ดังกล่าวทางวิทยุ เป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๔.๑.๓ จัดจ้างผลิตสื่อวีดิทัศน์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวน ๒ รายการ คือ ชุด สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และชุด บรรยายจริยธรรม

๔.๑.๔ ผลิตวัสดุเผยแพร่ จำนวน ๕ รายการ ได้แก่ ปฏิทินปี พ.ศ. ๒๕๕๑ กระเป๋าถุงผ้า และเสื้อยืดคอกลม จำนวนอย่างละ ๓,๐๐๐ รายการ บัตรอวยพรปีใหม่ จำนวน ๖,๐๐๐ ใบ และบอร์ดนิทรรศการแนะนำความรู้เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวน ๑ ชุด

๔.๒ งานประสานสื่อมวลชนและประชาสัมพันธ์

๔.๒.๑ ดำเนินการติดตามและวิเคราะห์ข่าวเพื่อเสนอผู้บริหาร และประสานงานกับสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ตลอดจนให้การสนับสนุนกิจกรรมแก่หน่วยงานและสื่อมวลชน

๔.๒.๒ จัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่บทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สถาบันพระปกเกล้า สำนักงาน ป.ป.ช. จังหวัดสุโขทัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และเครือข่ายประชาชนด้านคอร์รัปชั่น

๔.๓ โครงการผู้ตรวจการแผ่นดินพบประชาชนในส่วนภูมิภาค สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดให้มีงานสัมมนาผู้ตรวจการแผ่นดินพบประชาชนในส่วนภูมิภาค เหมือนดังเช่นทุกปีที่ผ่านมา โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ จัดขึ้น ณ จังหวัดภูเก็ต เมื่อวันที่ ๓ - ๔ มิถุนายน ๒๕๕๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินให้กับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ เยาวชน และประชาชนทั่วไป เพื่อประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินที่ผ่านมา และเพื่อระดมความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ นักการเมืองท้องถิ่น ทั้งนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินโครงการอันประกอบด้วยข้าราชการจากกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ นักวิชาการ นักการเมืองท้องถิ่น นิสิตนักศึกษาองค์กรเอกชน ผู้นำชุมชนในจังหวัดใกล้เคียง จำนวนประมาณ ๕๐๐ คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จำนวน ๑,๐๐๐ คน ทั้งนี้ งานสัมมนาดังกล่าว ได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมงานตามกลุ่มเป้าหมายจำนวนมาก

๕. งานด้านวิชาการ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีนโยบายที่จะปฏิบัติงานด้านวิชาการ เพื่อสนับสนุนการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ เผยแพร่ งานสถิติและ พัฒนาการนำเสนอข้อมูลในแง่มุมต่างๆ และงานวิเทศสัมพันธ์ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ สำนักงานฯ ได้ดำเนินการด้านวิชาการ ดังนี้

๕.๑ งานเผยแพร่ทางวิชาการ

๕.๑.๑ จัดทำรายงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อ รายงานต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา ฉบับ ประกาศและงานทั่วไป เล่ม ๑๒๕ ตอนพิเศษ ๑๑๙ ง วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ตลอดจน เผยแพร่แก่ส่วนราชการ สถาบันการศึกษา ห้องสมุดต่างๆ และประชาชนทั่วไปและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดย รวบรวมข้อมูล จัดรูปแบบการนำเสนอและนำไปเผยแพร่ โดยจัดผลิตทั้งในรูปแบบหนังสือและ แผ่นซีดีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

๕.๑.๒ จัดทำเอกสารทางวิชาการ ชื่อ “ถูกต้อง เป็นธรรม” โดยการสนับสนุน ของมูลนิธิคอนราต อเดนาวร์ (Konrad Adenauer Stiftung) เพื่อนำเสนอการดำเนินงานของ ผู้ตรวจการแผ่นดินในการแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนอันเนื่องจากการปฏิบัติของ เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐที่แม้จะชอบด้วยกฎหมายแต่ก็สร้างผลกระทบให้แก่ประชาชน โดย

จัดผลิตจำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม พร้อมแผ่นซีดีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และเผยแพร่แก่ส่วนราชการ สถาบันการศึกษา ห้องสมุดและประชาชนทั่วไปและผู้สนใจ

๕.๑.๓ จัดทำเอกสารแผ่นพับภาษาอังกฤษ โดยการสนับสนุนของมูลนิธิคอนราด อเดนาวร์ (Konrad Adenauer Stiftung) เพื่อแนะนำและประชาสัมพันธ์บทบาท อำนาจหน้าที่ ของผู้ตรวจการแผ่นดินตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติไว้ แก่ประชาชนชาวไทยและชาวต่างประเทศผู้สนใจ จำนวน ๑,๐๐๐ ฉบับ

๕.๑.๔ เขียนบทความทางวิชาการเกี่ยวกับระบบผู้ตรวจการแผ่นดิน และผู้ตรวจการแผ่นดิน การดำเนินงานในเรื่องสอบสวน การจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี ฯลฯ เพื่อ ลงตีพิมพ์ในนิตยสาร หนังสือพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ตลอดจน จัดทำวารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการในเรื่องเกี่ยวกับ ผู้ตรวจการแผ่นดิน และกลไกตรวจสอบใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิ และการเสริมสร้าง ธรรมภิบาลในมิติต่างๆ

๕.๑.๕ ร่วมกับคณะกรรมการกิจการองค์กรตามรัฐธรรมนูญและติดตามการบริหารงบประมาณ วุฒิสภาในการสัมมนาและอภิปรายทางวิชาการ เรื่อง “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ...ประสานใจ แก้ไขปัญหา” ในวันอังคารที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพฯ เพื่อจัดให้มีการระดมความคิดเห็นและประชุมหารือในเชิงลึกระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เพื่อกำหนดกรอบและแนวทางการดำเนินงานตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการเสริมสร้างความ เข้าใจเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ และภารกิจเดิมและภารกิจใหม่ของแต่ละองค์กรตามรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งลักษณะการดำเนินงาน สภาพปัญหา และแนวทางแก้ไข

๕.๒ งานนโยบาย แผน และงบประมาณ

๕.๒.๑ จัดทำคำขอของงบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ เพื่อรับการสนับสนุน จากคณะรัฐมนตรีและสำนักงบประมาณ และชี้แจงต่อคณะอนุกรรมการพิจารณางบประมาณด้าน พิกอบรม สัมมนา ประชาสัมพันธ์ ค่าจ้างเหมาบริการ ค่าจ้างที่ปรึกษา การวิจัยและถ่ายทอด เทคโนโลยี และชี้แจงต่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ของสภาผู้แทนราษฎร และชี้แจงต่อคณะกรรมการวิสามัญ พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ของ วุฒิสภา โดยได้รับความสนใจและการสนับสนุนจากคณะอนุกรรมการฯ คณะกรรมการฯ และ คณะกรรมการวิสามัญฯ ทุกชุด

๕.๒.๒ จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการภายในสำนักงานฯ (In-house workshop) โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงเป้าหมายและตัวชี้วัดการให้บริการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินชุดใหม่ที่มีเป้าหมายผลผลิต ตัวชี้วัดเพิ่มขึ้นจากเดิม ซึ่งเป็นส่วนที่เพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ใหม่ที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๕.๒.๓ จัดทำค่าใช้จ่ายผลผลิต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ต้องดำเนินการตามแนวทางที่สำนักงานงบประมาณกำหนด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่จะเชื่อมโยงการปฏิบัติงานเข้ากับทรัพยากรที่ใช้ และสะท้อนความสำเร็จจากการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมและมาตรฐานเดียวกัน อันจะแสดงถึงประสิทธิภาพของการบริหารจัดการด้วยความประหยัด โปร่งใส และเป็นธรรม

๕.๓ งานยุทธศาสตร์การวิจัย

๕.๓.๑ ติดตามและประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการจากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยสำนักวิชาการและยุทธศาสตร์ได้จัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน ๓,๐๑๖ ฉบับ และพบว่าผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินการเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดิน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๖ ซึ่งถือได้ว่ามีความพอใจอยู่ในระดับที่สูงพอสมควร นอกจากนี้ ได้เผยแพร่ผลการศึกษาดังกล่าว เพื่อให้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินการของสำนักงานอีกทางหนึ่งด้วย

๕.๓.๒ ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องร้องเรียน โดยเลือกจังหวัดที่ถูกร้องเรียนมากที่สุดของแต่ละภูมิภาค เพื่อนำมาศึกษาลักษณะที่เป็นปัญหาลักษณะเดียวกันในเขตภูมิภาคเดียวกัน โดยเอกสารการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นชุดเอกสาร เช่น จังหวัดชลบุรีในภาคตะวันออก จังหวัดสุราษฎร์ธานีในภาคใต้ เป็นต้น

๕.๓.๓ พัฒนาโครงการประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการจากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้ทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการ ให้ครอบคลุมถึงการดำเนินงานของกลุ่มงานในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ทั้งงานสอบสวนเรื่องร้องเรียนงานอำนวยการ งานวิชาการ และประชาสัมพันธ์ โดยโครงการในระยะแรกจะเป็นการจัดจ้างบุคคลภายนอกเพื่อจัดทำเครื่องมือที่ใช้ทำการวิจัยที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในเชิงวิชาการ โดยระยะต่อไปจะเป็นการสำรวจที่ใช้เครื่องมือที่พัฒนาและทดสอบแล้วโดยสำนักวิชาการและยุทธศาสตร์เอง

๕.๔ งานสารสนเทศเพื่อการบริหารและการพัฒนา

๕.๔.๑ พัฒนาแนวทางการจัดเก็บข้อมูลทางสถิติให้สะท้อนถึงลักษณะและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลในการจัดกลุ่มเพื่อศึกษาวิเคราะห์เรื่องร้องเรียนและหาแนวทางแก้ไขเรื่องร้องเรียนเชิงระบบได้ต่อไป

๕.๔.๒ พัฒนารูปแบบการรายงานทางสถิติและผลการศึกษาวิเคราะห์เรื่องร้องเรียนที่เสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้บริหารเป็นประจำทุกเดือน และให้บริการด้านข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนและเอกสารแก่หน่วยงาน สถานศึกษา และบุคคลผู้สนใจทั่วไป

๕.๔.๓ ศึกษาและเตรียมการจัดเก็บเรื่องร้องเรียนเข้าระบบ โดยการบันทึกเป็นรูปภาพ เพื่อประสานกับสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลในฐานะข้อมูลหลักเรื่องการร้องเรียนและเพื่อให้ง่ายต่อการเรียกใช้ข้อมูลเพื่อการสืบค้นของสำนักสอบสวนในอนาคต

๕.๕ งานศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

๕.๕.๑ ดำเนินการแปลและเรียบเรียงข้อมูล เพื่อประกอบการเปรียบเทียบระบบผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยได้ดำเนินการเปรียบเทียบระบบผู้ตรวจการแผ่นดินในบางประเทศ อาทิเช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐโปรตุเกส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ราชอาณาจักรสเปน สาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น

๕.๕.๒ ศึกษาดูงานหोजดหมายเหตุ และหอประวัติศาสตร์เกียรติยศแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และหोजดหมายเหตุของศาลปกครอง และดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของระบบผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดิน และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ตลอดจนเอกสาร และของที่ระลึกต่างๆ เพื่อนำมาประกอบการจัดตั้งหोजดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๕.๕.๓ ดำเนินงานวิเทศสัมพันธ์ ได้แก่ การให้การต้อนรับคณะผู้แทนจากต่างประเทศ การเดินทางไปแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ตรวจการแผ่นดิน (Ombudsman) ของประเทศต่างๆ การเดินทางไปประชุมของสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย (Asian Ombudsman Association: A.O.A.) ตลอดจนการดำเนินการเกี่ยวกับการเตรียมการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๑๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- การเดินทางไปฝึกอบรม ดูกานต่างประเทศ

● วันที่ ๖ - ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๐ เลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะเจ้าหน้าที่ รวม ๕ ราย เดินทางไปหารือข้อราชการและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐวิกตอเรีย นครเมลเบิร์น เครือรัฐออสเตรเลีย โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลออสเตรเลียภายใต้โครงการ Public Accountability Enhancement Programme

● วันที่ ๔ - ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะเจ้าหน้าที่รวม ๖ ราย เดินทางไปหารือข้อราชการและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสำนักตรวจสอบการบริหาร กระทรวงกิจการภายในและการสื่อสาร (Administrative Evaluation Bureau, Ministry of Internal Affairs and Communications) ในโอกาสนี้ เลขานุการ (ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช) ได้รับเชิญให้กล่าวบรรยาย หัวข้อ "The Ombudsman of Thailand under the 2007 Constitution of Kingdom of Thailand" ณ มหาวิทยาลัยนิฮอน (Nihon University) กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่นด้วย

● วันที่ ๒๑ - ๒๒ เมษายน ๒๕๕๑ เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะเจ้าหน้าที่ รวม ๒ ราย ได้รับเชิญจาก Malaysian Institute of Integrity (IIM) เพื่อเข้าร่วมการประชุมและนำเสนอประสบการณ์และผลการดำเนินการด้านจริยธรรมของประเทศไทยเรื่อง Managing Integrity: Country Experience ภายใต้การสัมมนาหัวข้อ ASEAN Integrity Dialogue 2008: International and Regional Cooperation on Strengthening Integrity and Reinforcement Trust ณ สถาบันคุณธรรมและจริยธรรมแห่งชาติ (Malaysian Institute of Integrity) กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย วันที่ ๑๘ - ๒๖ เมษายน ๒๕๕๑

● ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดิน ในฐานะกรรมการบริหารสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย (Asian Ombudsman Association) และคณะเจ้าหน้าที่ รวม ๔ ราย เดินทางไปเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการบริหารสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชียประจำปี ครั้งที่ ๑๐ (The 10th Annual Meeting of the Board of Directors of Asian Ombudsman Association) ณ กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน และในโอกาสเดียวกันนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายพูลทรัพย์ ปิยะอนันต์) ได้รับเชิญจาก General Inspection Organization of Islamic Republic of Iran ซึ่งเป็นหน่วยงานเจ้าภาพในการจัดประชุมขึ้น บรรยายเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินไทยให้แก่ที่ประชุมเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานจากทั่วประเทศ ซึ่งได้รับความสนใจเป็นอันมาก

● วันที่ ๒ - ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก อีรเดช มีเพียร) ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายปราโมทย์ โชติมงคล) และคณะเจ้าหน้าที่รวม ๗ ราย เดินทางไปศึกษาดูงานและหารือข้อราชการที่ประเทศนิวซีแลนด์ในหน่วยงานต่างๆ ประกอบด้วยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (State Services Commission) สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งนิวซีแลนด์ (New Zealand Ombudsmen) และรัฐสภาแห่งนิวซีแลนด์ (New Zealand Parliament) ณ กรุงเวลลิงตัน เมืองไครสต์เชิร์ช และเมืองออกแลนด์ ประเทศนิวซีแลนด์

- การให้การต้อนรับคณะผู้แทนจากต่างประเทศ

● วันที่ ๑๖ - ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๑ ให้การต้อนรับ Mr. Ermir Dobjani ตำแหน่ง Parliamentary Ombudsman และคณะเจ้าหน้าที่ รวม ๔ ราย จากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐแอลเบเนีย ในการเดินทางมาเยี่ยมชมการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และหารือข้อราชการร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานราชการไทย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสำนักงานศาลปกครอง

- การเตรียมการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๑๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒

ประเทศไทย ได้รับเกียรติจากสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชียให้เป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๑๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ตามมติการประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่กรุงฮานอย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และต่อมาคณะรัฐมนตรีในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ มีมติเห็นชอบให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นเจ้าภาพการจัดประชุมดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดประชุม ดังนี้

๑. เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานตรวจสอบในหมู่ประเทศสมาชิก ประเทศที่มีการก่อตั้งสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินมาเป็นเวลานาน ประเทศผู้เข้าสังเกตการณ์การประชุม และหน่วยงานตรวจสอบและคุ้มครองสิทธิของประเทศไทย

๒. เพื่อเป็นโอกาสในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผู้ตรวจการแผ่นดินไทยให้เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ และให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ทั้งภาคราชการ เอกชน และประชาชน เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับกระบวนการของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

จากการที่ประเทศไทยได้รับเกียรติเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมใหญ่สามัญ สมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๑๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ นั้น คาดว่าจะได้รับผล ดังนี้

๑. หน่วยงานผู้ตรวจการแผ่นดินจากประเทศสมาชิกกว่า ๒๓ หน่วยงาน จะได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินงานอย่างหลากหลาย อันจะเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนากระบวนการผู้ตรวจการแผ่นดิน และยังเป็นเวทีระดับนานาชาติสำหรับหน่วยงานอื่นที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและคุ้มครองสิทธิในประเทศไทย อาทิ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ กับหน่วยงานที่เป็นสมาชิกของสมาคม เพื่อจะได้นำไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับประเทศและสังคม โดยรวมต่อไป

๒. เป็นโอกาสอันดีของประเทศไทยในการได้แสดงบทบาทด้านการอำนวยความสะดวก ยุติธรรมการคุ้มครองสิทธิของประชาชน และการส่งเสริมธรรมาภิบาล ผ่านกระบวนการ ตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐของผู้ตรวจการแผ่นดินในเวทีระหว่างประเทศ

๓. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินและการปฏิบัติงาน ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการจัดตั้งสถาบันเพื่อการตรวจสอบการปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐ เช่นเดียวกับผู้ตรวจการแผ่นดินขึ้นในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นโอกาสอันดีในการ เชิญชวนประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มสมาชิกอาเซียน (ASEAN) ให้เข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุม และเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมผู้ตรวจการแห่งเอเชียด้วยในอนาคต

๔. ประเทศไทยจะได้ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีด้าน ศิลปวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ

ทั้งนี้ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก อีร์เตซ มีเฟียร์) มีคำสั่ง ลงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๑ แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยความสะดวกการประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๑๑ ขึ้น เพื่อเป็นการเตรียมการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมใหญ่สามัญ สมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๑๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒

คำสั่งผู้ตรวจการแผ่นดิน
ที่ ๕ /๒๕๕๑
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการการประชุมใหญ่สามัญ
สมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๑๑

ตามที่ที่ประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศไทย (Asian Ombudsman Association: A.O.A.) ครั้งที่ ๑๐ กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มีมติให้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการจัดประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศไทยครั้งที่ ๑๑ ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และต่อมาคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ มีมติเห็นชอบให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นเจ้าภาพการจัดประชุมดังกล่าว นั้น

เพื่อให้การเตรียมการและการดำเนินการจัดประชุมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๑๑ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑ องค์ประกอบ

๑.๑ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก อีรเดช มีเพียร)	ประธานกรรมการ
๑.๒ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายพลทวิทย์ ปิยะอนันต์)	รองประธานกรรมการ
๑.๓ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายปราโมทย์ โชติมงคล)	รองประธานกรรมการ
๑.๔ นายพิเชต สุนทรพิพิธ สมาชิกวุฒิสภา	กรรมการ
๑.๕ เลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (ศาสตราจารย์ ศรีราชา เจริญพานิช)	กรรมการ
๑.๖ รองเลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายเฉลิมศักดิ์ จันทรมิ)	กรรมการ
๑.๗ รองเลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นางวิภาดา สิมะเสถียร)	กรรมการ
๑.๘ ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๙ อธิบดีกรมศิลปากร หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๐ กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๑ กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๒ ผู้บัญชาการ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๓ ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล หรือผู้แทน	กรรมการ

- ๒ -

๑.๑๔ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๕ อธิบดีกรมพิธีการทูต หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๖ อธิบดีกรมศุลกากร หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๗ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๘ ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและยุทธศาสตร์ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	กรรมการ
๑.๑๙ ผู้อำนวยการสำนักบริหารการคลัง สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	กรรมการ
๑.๒๐ ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	กรรมการ
๑.๒๑ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	กรรมการและเลขานุการ
๑.๒๒ เจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ กำหนดนโยบาย ขอบเขตภารกิจ แผนการดำเนินงาน และงบประมาณค่าใช้จ่ายให้เป็นไปตามวงเงินงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล

๒.๒ อำนวยการและให้การสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่างๆ เพื่อให้การเตรียมการประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๑๑ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามแผนที่กำหนด

๒.๓ รับทราบรายงานความคืบหน้าการเตรียมการ ติดตาม กำกับ ดูแล ให้ข้อชี้แนะ เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ

๒.๔ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงานเพื่อช่วยสนับสนุนการเตรียมการประชุมในด้านต่าง ๆ ตามที่เห็นสมควร

การเบิกจ่ายเบี้ยประชุมให้เป็นไปตามระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีจ่ายเบี้ยประชุมกรรมการและอนุกรรมการและคำตอบแทนบุคคลหรือคณะบุคคล พ.ศ. ๒๕๔๗

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

พลเอก

(ศิริเชษ มีเพียร)

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ได้มีการจัดการประชุมคณะกรรมการ
อำนวยการการประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๑๑ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑
ณ ห้องอัญชัญ ชั้น ๒๔ อาคารเอ็กซิม ซึ่งผลการประชุม ที่ประชุมเห็นชอบและยินดีให้ความ
ร่วมมือ เพื่อให้การประชุมเกิดสัมฤทธิ์ผลและสัมพันธภาพที่ดี เกิดความประทับใจ และสมฐานะ
ประเทศเจ้าภาพ โดยเห็นว่า นอกจากจะดำเนินการให้เกิดมรรคผลในเรื่องวิชาการ เพื่อการพัฒนา
ระบบผู้ตรวจการแผ่นดินในแถบเอเชียแล้ว ประเทศเจ้าภาพก็ต้องดูแลในเรื่องการจัดเลี้ยง
ทัศนศึกษา และการต้อนรับที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ยินดีให้ความร่วมมือเต็มที่ และ
สืบเนื่องจากการประชุมดังกล่าว ได้มีการกำหนดการประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดิน
แห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๑๑ ในระหว่างวันที่ ๒ - ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

๕.๖ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

๕.๖.๑ งานบำรุงรักษา

- ควบคุม ดูแล บำรุงรักษาระบบคอมพิวเตอร์ รวมทั้งอุปกรณ์สื่อสาร ข้อมูลและอุปกรณ์ประกอบในความรับผิดชอบ ตลอดจนบริหารจัดการระบบ Case Tracking System (CTS) ระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่าย และระบบเครือข่ายภายในของสำนักงานฯ ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ควบคุม ดูแล ระบบงานในโครงการความร่วมมือระหว่างสำนักงานอัยการสูงสุดกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- กำหนดเงื่อนไขและดูแลสัญญาบำรุงรักษาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ จำนวน ๗ ฉบับ ได้แก่

- สัญญาเครื่องสำรองไฟฟ้า จำนวน ๓ ฉบับ
- สัญญาระบบดับเพลิงอัตโนมัติ
- สัญญาระบบสำรองข้อมูล
- สัญญาระบบป้องกันไวรัสคอมพิวเตอร์
- สัญญาการใช้บริการอินเทอร์เน็ต

๕.๖.๒ งานพัฒนาระบบ

- พัฒนาระบบงานด้านงบประมาณ การเงิน บัญชีและพัสดุ
- วางแผน ดำเนินการติดตั้ง และพัฒนาเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงกับสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุด
- ติดตั้งระบบโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการเก็บปุมระบบที่ส่วนกลางตามพระราชบัญญัติว่าด้วยผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

๕.๗ งานกฎหมาย

๕.๗.๑ งานการดำเนินคดีเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง

- ศาลรัฐธรรมนูญ รวม ๒ คดี ได้แก่
  - จัดทำคำชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... กรณีประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

● เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๔ มาตรา ๔ (๑) (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๗ (๓) และ(๔) แห่งพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

– ศาลปกครองกลาง รวม ๓ คดี ได้แก่

- คดีหมายเลขแดงที่ ๗๐๙/๒๕๕๑
- คดีหมายเลขแดงที่ ๘๔๒/๒๕๕๑
- คดีหมายเลขแดงที่ ๘๕๓/๒๕๕๑

๕.๗.๒ งานร่างและตรวจสอบระเบียบและสัญญา

– ดำเนินการพิจารณาร่างและยกร่างระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง รวม ๓ ฉบับ คือ ระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าด้วยงานสารบรรณ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ ระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการแต่งตั้งที่ปรึกษาสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยเงินเพิ่มพิเศษค่าครองชีพพนักงานและลูกจ้างประจำ พ.ศ. ๒๕๕๑

– ตรวจร่างสัญญาและนิติกรรม จำนวน ๗ ฉบับ ได้แก่ สัญญาเช่าพื้นที่อาคารปิยวรรณ สัญญาเช่าอุปกรณ์มาตรฐานสำนักงานฯ ณ อาคารปิยวรรณ สัญญาจ้างดำเนินการเผยแพร่เสียงภาพยนตร์โฆษณาประชาสัมพันธ์ (สปอต) ทางวิทยุ สัญญาจ้างดำเนินการเผยแพร่ภาพยนตร์โฆษณาประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ สัญญาเช่าพื้นที่อาคารปิยวรรณ ชั้น ๑๔ สัญญาเช่าอุปกรณ์มาตรฐานสำนักงานฯ อาคารปิยวรรณ ชั้น ๑๔ และสัญญาจ้างตามโครงการสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนที่มีต่อการให้บริการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๕.๗.๓ งานพิจารณาและให้ความเห็นทางกฎหมาย

– ดำเนินการพิจารณาและให้ความเห็นเกี่ยวกับกฎหมายและร่างกฎหมาย จำนวน ๒ ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. .... และร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ อีกทั้งดำเนินการให้ความเห็นและคำปรึกษาทางด้านกฎหมายโดยวาจา ประมาณ ๕๐ เรื่อง

๕.๗.๔ การพิจารณาตรวจสอบและสอบสวนเรื่องร้องเรียน โดยมีเรื่องร้องเรียนที่รับไว้พิจารณาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ จำนวน ๗๔ เรื่อง และสามารถดำเนินการเรื่องร้องเรียนจนเป็นที่ยุติ (รวมเรื่องที่อยู่ระหว่างดำเนินการจากปีงบประมาณก่อน) จำนวน ๑๕๔ เรื่อง

๕.๗.๕ ดำเนินงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย อาทิ การตอบคำถามในเว็บไซต์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และการขอทบทวนหลักเกณฑ์การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๖. งานด้านบริหารองค์กร มีแผนงานด้านบริหารองค์กรไว้เพื่อสนับสนุนการทำงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และได้มีการดำเนินการเรื่องต่างๆ ดังนี้

๖.๑ ด้านการอำนวยความสะดวก

๖.๑.๑ ด้านงานสารบรรณและข้อมูลข่าวสาร

– ลงทะเบียนรับหนังสือทุกประเภทและจัดการนำส่งหนังสือจากหน่วยงานภายนอกให้หน่วยงานต่างๆ จำนวน ๒,๓๗๖ เรื่อง และออกเลขที่หนังสือและคำสั่งของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานฯ จำนวน ๙,๘๙๐ เรื่อง

– ดำเนินการปรับปรุงระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าด้วยงานสารบรรณและกำหนดเลขที่หนังสือออกของสำนักต่างๆ ให้สอดคล้องกับประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง ปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งส่วนงานและขอบเขตหน้าที่ของงานในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

– ดำเนินการสำรวจและอนุมัติทำลายเอกสารและหนังสือตามระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยงานสารบรรณ และปรับปรุงและให้บริการเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของสำนักงานตามระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๖

– รับและวิเคราะห์เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจรับเรื่องไว้พิจารณาเนื่องจากไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยการประสานเพื่อชี้แจงกับผู้ร้องเรียนหรือส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณี จำนวน ๗๑๐ เรื่อง และดำเนินการลงรับหนังสือชี้แจงเพิ่มเติมเรื่องร้องเรียนจากผู้ร้องเรียนและหน่วยงาน จำนวน ๔,๐๒๕ เรื่อง

๖.๑.๒ ด้านงานพิธีการ อาคารสถานที่ และยานพาหนะ

– จัดงานเนื่องในวันสถาปนาสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ครบรอบ ๔ ปี ในวันพฤหัสบดีที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐ โดยนิมนต์พระสงฆ์จำนวน ๙ รูปเพื่อเจริญพระพุทธมนต์และบรรยายธรรมโดยพระราชพิพัฒนนาทร (ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดปทุมวนารามราชวรวิหาร) ในหัวข้อ “ทำงานอย่างไรจึงเป็นสุข”

- ประสานและเตรียมการเข้าร่วมงานพระราชพิธี รัฐพิธี และเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรเนื่องในวโรกาสต่างๆ ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้บริหารและคณะเจ้าหน้าที่ จำนวน ๑๔ ครั้ง

- บริหารจัดการและประสานงานอาคารสถานที่และให้บริการ ยานพาหนะแก่ผู้บริหารและพนักงานเพื่อไปปฏิบัติงานต่างๆ ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์และรายงาน การใช้พลังงาน น้ำมันเชื้อเพลิง พร้อมทั้งวางมาตรการการลดใช้พลังงานของสำนักงาน เพื่อให้ สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล เรื่อง การประหยัดพลังงานและการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- วางแผนและประสานงานกับบริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด เพื่อเตรียมการย้ายสำนักงานและเข้าใช้พื้นที่ ณ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๔๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ถนนแจ้งวัฒนะ โดยที่ทำการใหม่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน จะตั้งอยู่ บริเวณอาคาร B ชั้น ๕ และชั้น ๙ มีขนาดพื้นที่จำนวน ๑๑.๗๙๐ ตารางเมตร คาดว่าจะแล้ว เสร็จประมาณต้นปี ๒๕๕๒

๖.๒ ด้านบุคลากร

๖.๒.๑ ด้านการบริหารงานบุคคล

- ควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานและลูกจ้างโดย รายงานให้ผู้บริหารทราบทุกเดือน รวม ๑๒ ครั้ง

- สรรหา คัดเลือกและจัดทำคำสั่งเพื่อบรรจุแต่งตั้งบุคคล เพื่อเข้า ปฏิบัติงานในตำแหน่งต่างๆ รวม ๒๓ อัตรา และดำเนินการยืมตัวข้าราชการมาปฏิบัติงาน จำนวน ๑ ราย ดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการทดลองปฏิบัติงานของพนักงานและลูกจ้าง รวม ๕ ราย และดำเนินการเกี่ยวกับการย้าย และเปลี่ยนตำแหน่งพนักงาน จำนวน ๖ ราย

- ประเมินผลเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปี ๒ ครั้ง โดยแบ่งเป็น ครั้งที่ ๑ ประเมินครึ่งปีแรก (๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ถึง ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๑) และครั้งที่ ๒ ประเมินครึ่งปีหลัง (๑ เมษายน ๒๕๕๑ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑)

- จัดทำบัตรประจำตัวพนักงานและลูกจ้าง ทั้งพนักงานใหม่และผู้ที่มี บัตรใหม่เนื่องจากบัตรเก่าชำรุด หรือเปลี่ยนตำแหน่ง รวมทั้งสิ้น ๗๕ ใบ และออกหนังสือรับรองให้ แก่พนักงานและลูกจ้าง จำนวน ๑๒๐ ครั้ง

- จัดประชุมผู้ตรวจการแผ่นดิน และจัดประชุมคณะกรรมการบริหารงาน บุคคลและคณะอนุกรรมการจำนวน ๓ คณะ กล่าวคือ คณะอนุกรรมการปรับปรุงโครงสร้าง ตำแหน่งและหลักเกณฑ์การเลื่อนตำแหน่ง คณะอนุกรรมการปรับปรุงเงินเดือน ค่าตอบแทน และ

สวัสดิการ คณะอนุกรรมการปรับปรุงระเบียบบริหารงานบุคคล จัดประชุม โดยปฏิบัติงานในฐานะ ฝ่ายเลขานุการ

- ดำเนินการจัดทำแผนการรับนักศึกษาฝึกงาน และประสานงานเรื่อง การรับนักศึกษาฝึกงานจากสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด จำนวน ๓ ครั้ง รวม ๔ คน

- จัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพพนักงานประจำปี จำนวน ๑ ครั้ง

๖.๒.๒ ด้านการพัฒนาบุคลากร

- ดำเนินโครงการปฐมนิเทศพนักงานใหม่ จำนวน ๑ ครั้ง ระหว่างเดือน มิถุนายน - กรกฎาคม ๒๕๕๐ บรรยายพิเศษในหัวข้อที่ควรทราบและเป็นประโยชน์

- โครงการสัมมนาพนักงานประจำปี จำนวน ๑ ครั้ง เรื่อง “มิติใหม่ของ การทำงานภายใต้กรอบภารกิจตามรัฐธรรมนูญ” ระหว่างวันที่ ๑ - ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ณ โรงแรม เฟลิกซ์ ริเวอร์แคว จังหวัดกาญจนบุรี

- จัดส่งพนักงานเข้ารับการทดสอบภาษาอังกฤษที่สถาบันการต่างประเทศ เทเวศวงศ์วิโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ จำนวน ๓๐ คน

- จัดส่งพนักงานเข้ารับการอบรมภายนอกหน่วยงาน จำนวน ๑๐

หลักสูตร

๖.๓ ด้านการตรวจสอบภายใน

สอบทานและติดตามการปฏิบัติงานด้านงบประมาณการเงิน บัญชีและพัสดุ ผลการปฏิบัติตามแผนการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านงานอำนวยความสะดวก การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การ ประเมินผล ระบบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานและการใช้จ่ายเงินงบประมาณแก่หน่วยรับตรวจ

๖.๔ ด้านการบริหารการคลัง การเงิน บัญชีและพัสดุ

ดำเนินการบริหารจัดการงบประมาณและเบิกจ่ายงบประมาณ ติดตามการใช้จ่าย เงินงบประมาณ ดำเนินการด้านบัญชีต่างๆ รวมทั้งดำเนินการด้านระบบงานพัสดุของสำนักงาน ผู้ตรวจการแผ่นดิน

12

ส่วนที่ ๔
รายงานการเงิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
 งบแสดงฐานะการเงิน
 ณ วันที่ 30 กันยายน 2551 และ 2550

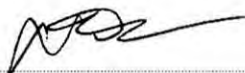
	2551*	2550
	(บาท)	(บาท)
สินทรัพย์		
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	34,196,963.09	1,598,908.37
รายได้ดอกเบี้ยค้างรับ	41,738.86	76,203.76
วัสดุคงเหลือ	133,407.17	154,635.64
เงินลงทุนระยะสั้น	7,961,538.28	16,608,461.58
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	<u>38,000.00</u>	<u>906,933.88</u>
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	<u>42,371,647.40</u>	<u>19,345,143.23</u>
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สุทธิ	14,717,803.38	10,953,381.36
สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน สุทธิ	5,105.84	26,187.84
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	<u>301.00</u>	<u>301.00</u>
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	<u>14,723,210.22</u>	<u>10,979,870.20</u>
รวมสินทรัพย์	<u>57,094,857.62</u>	<u>30,325,013.43</u>

*หมายเหตุ : อยู่ระหว่างการตรวจสอบบัญชีโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2551 และ 2550

	2551* (บาท)	2550 (บาท)
หนี้สิน		
หนี้สินหมุนเวียน		
เจ้าหนี้ค่าสินทรัพย์	-	379,743.00
เจ้าหนี้ค่าวัสดุ	2,996.00	-
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	3,976,088.83	1,788,357.54
ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายค้างจ่าย	364,356.19	298,516.29
รวมหนี้สินหมุนเวียน	<u>4,343,441.02</u>	<u>2,466,616.83</u>
หนี้สินไม่หมุนเวียน		
เงินรับฝาก - เงินประกันสัญญา	191,205.00	25,475.50
เงินบำเหน็จรอจ่าย	7,958,896.51	6,304,596.34
รายได้จากเงินช่วยเหลือรอการรับรู้	8,661.00	40,590.00
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	<u>8,158,762.51</u>	<u>6,370,661.84</u>
รวมหนี้สิน	<u>12,502,203.53</u>	<u>8,837,278.67</u>
สินทรัพย์สุทธิ	<u>44,592,654.09</u>	<u>21,487,734.76</u>
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		
ส่วนเกินทุนจากการรับบริจาค	1,824.00	227,550.00
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	44,590,830.09	21,260,184.76
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	<u>44,592,654.09</u>	<u>21,487,734.76</u>

ลงชื่อ จิพรพรรณ กิจสมุทร
(นางสาวจิพรพรรณ กิจสมุทร)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารการคลัง

ลงชื่อ
(ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช)
เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

*หมายเหตุ : อยู่ระหว่างการตรวจสอบบัญชีโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2551 และ 2550

	2551*	2550
	(บาท)	(บาท)
รายได้จากการดำเนินงาน		
รายได้จากงบประมาณอุดหนุน	121,885,100.00	98,401,000.00
รายได้ดอกเบี้ยรับ	1,470,181.22	627,015.25
รายได้จากเงินช่วยเหลือ	324,529.00	331,929.00
รายได้อื่น	<u>15,735.00</u>	<u>17,419.80</u>
รวมรายได้จากการดำเนินงาน	<u>123,695,545.22</u>	<u>99,377,364.05</u>
ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	54,714,217.38	45,099,697.55
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	40,911,399.27	35,825,594.35
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	<u>3,459,115.28</u>	<u>4,286,773.09</u>
รวมค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน	<u>99,084,731.93</u>	<u>85,212,064.99</u>
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน	<u>24,610,813.29</u>	<u>14,165,299.06</u>
กำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์	395,000.00	1,478,000.00
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	<u>—</u>	<u>(39,880.20)</u>
รวมค่าใช้จ่ายที่ไม่เกิดจากการดำเนินงาน	<u>395,000.00</u>	<u>1,438,119.80</u>
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	<u>25,005,813.29</u>	<u>15,603,418.86</u>

*หมายเหตุ : อยู่ระหว่างการตรวจสอบบัญชีโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
งบกระแสเงินสด
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2551 และ 2550

	2551*	2550
	(บาท)	(บาท)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายจากกิจกรรมตามปกติ	25,005,813.29	15,603,418.86
ปรับ กระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคา	3,438,033.28	4,265,691.09
ค่าตัดจำหน่าย	21,082.00	21,082.00
กำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์	(395,000.00)	(1,478,000.00)
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	-	39,880.20
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในรายได้ดอกเบี้ยค้างรับ	34,464.90	(65,851.79)
ลดลง ในวัสดุคงเหลือ	21,228.47	17,964.69
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในเงินทรองจ่าย	391,480.00	(243,680.00)
ลดลง ในค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	93,357.50	333,074.06
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในค่าเช่าสำนักงานจ่ายล่วงหน้า	384,096.38	(384,096.38)
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในเจ้าหนี้ค่าสินทรัพย์	(379,743.00)	379,743.00
เพิ่มขึ้น ในเจ้าหนี้ค่าวัสดุ	2,996.00	-
เพิ่มขึ้น ในเงินบำเหน็จจ่าย	1,654,300.17	-
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	2,187,731.29	(2,955,080.97)
เพิ่มขึ้น ในภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายค้างจ่าย	65,839.90	97,856.10
เพิ่มขึ้น ในเงินรับฝาก - เงินประกันสัญญา	165,729.50	17,158.50
(ลดลง) ในรายได้จากเงินช่วยเหลือรอการรับรู้	(31,929.00)	(331,929.00)
(ลดลง) เพิ่มขึ้น ในรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	(1,675,167.96)	(293,597.89)
กระแสเงินสดสุทธิได้มา / (ใช้ไป) จากกิจกรรมดำเนินงาน	<u>30,984,312.72</u>	<u>15,023,632.47</u>

*หมายเหตุ : อยู่ระหว่างการตรวจสอบบัญชีโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

	2551	2550
	(บาท)	(บาท)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		
เงินสดรับ :		
จากเงินลงทุนระยะสั้น	10,303,865.24	-
จากการขายสินทรัพย์ถาวร	<u>395,000.00</u>	<u>1,478,466.00</u>
รวมเงินสดรับ	<u>10,698,865.24</u>	<u>1,478,466.00</u>
เงินสดจ่าย :		
จากการซื้อเงินลงทุนระยะสั้น	(1,656,941.94)	(16,607,451.50)
จากการซื้อสินทรัพย์ถาวร	<u>(7,428,181.30)</u>	<u>(3,683,337.06)</u>
รวมเงินสดจ่าย	<u>(9,085,123.24)</u>	<u>(20,290,788.56)</u>
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน	<u>1,613,742.00</u>	<u>(18,812,322.56)</u>
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้น (ลดลง) สุทธิ	32,598,054.72	(3,788,690.09)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันต้นงวด	<u>1,598,908.37</u>	<u>5,387,598.46</u>
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันปลายงวด	<u><u>34,196,963.09</u></u>	<u><u>1,598,908.37</u></u>

*หมายเหตุ : อยู่ระหว่างการตรวจสอบบัญชีโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2550 และ 2549 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินและงบกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปีของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งผู้บริหารของสำนักงานฯ เป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลในงบการเงินเหล่านี้ ส่วนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องวางแผนและปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่า งบการเงินแสดงข้อมูลที่เชื่อถือได้จริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการทดสอบหลักฐานประกอบรายการทั้งที่เป็นจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน การประเมินความเหมาะสมของหลักการบัญชีที่สำนักงานฯ ใช้และประมาณการเกี่ยวกับรายการทางการเงินที่เป็นสาระสำคัญซึ่งผู้บริหารของสำนักงานฯ เป็นผู้จัดทำขึ้น ตลอดจนการประเมินถึงความเหมาะสมของการแสดงรายการที่นำเสนอในงบการเงินโดยรวม สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่าการตรวจสอบดังกล่าวให้ข้อสรุปที่เป็นเกณฑ์อย่างเหมาะสมในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่างบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2550 และ 2549 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปีของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และตามหลักการบัญชีที่กระทรวงการคลังกำหนด

(นางสาวลักขณา บุญยมโนบุญฤดี)

ผู้อำนวยการสำนักงาน

(นางสาวศิริพร รอดวิจิตร)

ผู้อำนวยการกลุ่ม

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

Office of the Auditor General

วันที่ 10 เมษายน 2551

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
 งบแสดงฐานะการเงิน
 ณ วันที่ 30 กันยายน 2550 และ 2549

	2550 (บาท)	2549 (บาท)
สินทรัพย์		
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	1,598,908.37	5,387,598.46
รายได้ดอกเบี้ยค้างรับ	76,203.76	10,351.97
วัสดุคงเหลือ	154,584.55	172,600.33
เงินลงทุนระยะสั้น	16,608,461.58	1,010.08
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	906,933.88	612,231.56
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	19,345,092.14	6,183,792.40
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สุทธิ	10,954,813.36	11,801,816.59
สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน สุทธิ	26,187.84	47,269.84
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	301.00	301.00
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	10,981,302.20	11,849,387.43
รวมสินทรัพย์	30,326,394.34	18,033,179.83

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2550 และ 2549

	2550 (บาท)	2549 (บาท)
หนี้สิน		
หนี้สินหมุนเวียน		
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	1,788,343.44	4,743,438.51
ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายค้างจ่าย	298,516.29	200,660.19
เจ้าหนี้ค่าสินทรัพย์	379,743.00	-
รวมหนี้สินหมุนเวียน	<u>2,466,602.73</u>	<u>4,944,098.70</u>
หนี้สินไม่หมุนเวียน		
เงินรับฝาก - เงินประกันสัญญา	25,475.50	8,317.00
รายได้จากเงินช่วยเหลือการรับรู้	40,590.00	372,519.00
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	<u>66,065.50</u>	<u>380,836.00</u>
รวมหนี้สิน	<u>2,532,668.23</u>	<u>5,324,934.70</u>
สินทรัพย์สุทธิ	<u>27,793,726.11</u>	<u>12,708,245.13</u>
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		
ส่วนเกินทุนจากการรับบริจาค	227,550.00	453,277.00
สำรองเพื่อจ่ายบำเหน็จ	6,304,596.34	4,591,496.34
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	21,261,579.77	7,663,471.79
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	<u>27,793,726.11</u>	<u>12,708,245.13</u>

ลงชื่อ จิตพรหม กิจสมุทร
(นางสาวทิพวรรณ กิจสมุทร)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารการคลัง

ลงชื่อ
(ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช)
เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2550 และ 2549

	2550 (บาท)	2549 (บาท)
รายได้จากการดำเนินงาน		
รายได้จากงบประมาณอุดหนุน	98,401,000.00	78,124,900.00
รายได้ดอกเบี้ยรับ	627,015.25	571,535.64
รายได้จากเงินช่วยเหลือ	331,929.00	2,189,336.57
รายได้อื่น	17,419.80	24,627.86
รวมรายได้จากการดำเนินงาน	<u>99,377,364.05</u>	<u>80,910,400.07</u>
ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	45,099,697.55	36,618,495.51
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	35,851,097.34	64,722,110.80
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	4,259,883.09	4,412,117.90
รวมค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน	<u>85,210,677.98</u>	<u>105,752,724.21</u>
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน	<u>14,166,686.07</u>	<u>(24,842,324.14)</u>
กำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์	1,478,000.00	35,196.00
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	(39,880.20)	(13,992.00)
รวมค่าใช้จ่ายที่ไม่เกิดจากการดำเนินงาน	<u>1,438,119.80</u>	<u>21,204.00</u>
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	<u>15,604,805.87</u>	<u>(24,821,120.14)</u>

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
งบกระแสเงินสด
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2550 และ 2549

	2550	2549
	(บาท)	(บาท)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายจากกิจกรรมตามปกติ	15,604,805.87	(24,821,120.14)
ปรับ กระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคา	4,238,801.09	4,340,990.00
ค่าตัดจำหน่าย	21,082.00	71,127.90
กำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์	(1,478,000.00)	(35,196.00)
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	39,880.20	13,992.00
ลดลงในลูกหนี้เงินยืม	-	18,736.00
(เพิ่มขึ้น) ในรายได้ดอกเบี้ยค้างรับ	(65,851.79)	(5,284.43)
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในวัสดุคงเหลือ	18,066.79	(36,772.32)
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในเงินทตรงจ่าย	(247,180.00)	95,000.00
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	333,074.06	(323,121.31)
(เพิ่มขึ้น) ลดลง ในค่าเช่าสำนักงานจ่ายล่วงหน้า	(384,096.38)	342,531.51
เพิ่มขึ้น ในเจ้าหนี้ค่าสินทรัพย์	379,743.00	-
(ลดลง) เพิ่มขึ้น ในค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	(2,930,233.32)	3,772,543.47
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายค้างจ่าย	97,856.10	(14,326.78)
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในเงินรับฝาก - เงินประกันสัญญา	17,158.50	(52,109.25)
(ลดลง) ในรายได้จากเงินช่วยเหลือการรับรู้	(331,929.00)	(1,206,371.32)
(ลดลง) เพิ่มขึ้น ในรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	(314,944.65)	9,901.35
กระแสเงินสดสุทธิได้มา / (ใช้ไป) จากกิจกรรมดำเนินงาน	14,998,232.47	(17,829,479.32)

	2550 (บาท)	2549 (บาท)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		
เงินสดรับ :		
จากเงินลงทุนระยะสั้น	-	14,506,073.92
จากการขายสินทรัพย์ถาวร	<u>1,478,400.00</u>	<u>35,200.00</u>
รวมเงินสดรับ	<u>1,478,400.00</u>	<u>14,541,273.92</u>
เงินสดจ่าย :		
จากการซื้อเงินลงทุนระยะสั้น	<u>(16,607,451.50)</u>	-
จากการซื้อสินทรัพย์ถาวร	<u>(3,657,871.06)</u>	<u>(4,280,981.08)</u>
รวมเงินสดจ่าย	<u>(20,265,322.56)</u>	<u>(4,280,981.08)</u>
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน	<u>(18,786,922.56)</u>	<u>10,260,292.84</u>
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้น (ลดลง) สุทธิ	<u>(3,788,690.09)</u>	<u>(7,569,186.48)</u>
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันต้นงวด	<u>5,387,598.46</u>	<u>12,956,784.94</u>
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันปลายงวด	<u>1,598,908.37</u>	<u>5,387,598.46</u>

รายงานของผู้สอบบัญชี

บทคัดย่อ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2549 และ 2548 งบแสดงผลการดำเนินงานทางภาษีและงบกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2549 ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งเป็นวิสาหกิจของรัฐวิสาหกิจ เป็นผู้มีหน้าที่ชอบด้วยกฎหมายที่ต้องระดมเงินของรัฐบาลในงบการเงินเหล่านี้ ส่วนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินซึ่งได้จากผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองไว้ใน ซึ่งกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องวางแผนและปฏิบัติตามเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นเกี่ยวกับความเหมาะสมการเงินแสดงข้อมูลที่สำคัญที่ควรพิจารณาเป็นสาระสำคัญหรือไม่ การตรวจสอบรวมถึงการให้วิธีการตรวจสอบหลักฐานประกอบรายการทั้งที่เป็นจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน การประเมินความเหมาะสมของหลักการบัญชีที่สำนักงานฯ ใช้และประมาณการเกี่ยวกับรายการทางการเงินที่เน้นสาระสำคัญซึ่งผู้บริหารของสำนักงานฯ เป็นผู้จัดทำขึ้น ตลอดจนการประเมินถึงความเหมาะสมของการแสดงรายการที่นำเสนอในงบการเงินโดยรวม สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่าผลการตรวจสอบดังกล่าวให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างเหมาะสมในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2549 และ 2548 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2549 ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และตามหลักการบัญชีที่กระทรวงการคลังกำหนด

(นางสาวลักขณา บุญยมะรินทร์)
ผู้อำนวยการสำนักงาน

(นางสาวศิริพร รอดศรีจันทร์)
ผู้อำนวยการรวม

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
Office of the Auditor General
วันที่ 24 สิงหาคม 2550

หมายเหตุ : รายละเอียดงบประมาณแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2549 และ 2548 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน และงบกระแสเงินสด แสดงอยู่ในรายงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ปี 2550

ع
ا

חכמת

ภาคผนวก ก

- ตัวอย่างเรื่องร้องเรียน

ตัวอย่างเรื่องร้องเรียน

๑. เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ตัวอย่างที่ ๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๔ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๘ (๑) (๒) และ (๓) (เฉพาะกรณีผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร) และ (๔) และพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗ (๓) และ (๕) มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

สรุปประเด็น ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับหนังสือร้องเรียนจำนวน ๒ ฉบับ โดยมีรายละเอียดของคำร้องเรียนเกี่ยวกับประเด็น ปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนี้

เรื่องร้องเรียนที่ ๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับหนังสือร้องเรียนกรณีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ ได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น และไม่รับเงินหรือประโยชน์ใดๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่นๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ ได้ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติของประธานรัฐสภา และรองประธานรัฐสภา กล่าวคือ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๔ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ประธานรัฐสภาและรองประธานรัฐสภา เป็นประธานกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา (ก.ร.) และรองประธานกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา ตามลำดับ และให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการฝ่ายรัฐสภา บทบัญญัติดังกล่าวจึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยอาจขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เนื่องจากผู้ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผู้ดำรงตำแหน่งรองประธานรัฐสภาเป็นสมาชิกสภาวุฒิสภา

เรื่องร้องเรียนที่ ๒ เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่า พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๘ (๑) (๒) และ (๓) (เฉพาะกรณีผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร) และ (๔) และพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๗ (๓) และ (๕) มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยอาจขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผลการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นพ้องด้วยกับเรื่องร้องเรียนทั้งสองเรื่องว่า การกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ดำรงตำแหน่งเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการในคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา (ก.ร.) ตามบทบัญญัติมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเป็นประธานกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา (ก.ร.) ของประธานรัฐสภา และการเป็นรองประธาน กรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภาของรองประธานรัฐสภา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๔ และเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการในสภาสถาบันพระปกเกล้า ตามมาตรา ๔(๑) (๒) และ (๓) เฉพาะกรณีผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ รวมทั้งเป็นสมาชิกสภาพัฒนาการเมือง ตามมาตรา ๗ (๓) และ (๕) แห่งพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๔ และมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ บางอนุมาตรา อาจขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๖ เนื่องจากบทบัญญัติในมาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๖ มีข้อความเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยบัญญัติในมาตรา ๑๐๐ และมาตรา ๑๐๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กล่าวคือ บทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งยกเว้นให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่ง “กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือ กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน ในกรณีที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรี” แต่วรรคสองของมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยกเว้นไว้เฉพาะ “กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการของแผ่นดิน” โดยได้ตัดข้อความ “กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย” และ “ในกรณีที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรี” ออกไป ซึ่งทำให้เข้าใจได้ว่ากรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเคยได้รับแต่งตั้งโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อาทิ กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ หรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นๆ มาบัดนี้วรรคสองของมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มิได้ยกเว้นไว้อีกต่อไป จึงทำให้เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญปัจจุบันสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาไม่อาจได้รับ

การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิตามบัญญัติแห่งกฎหมายได้อีกต่อไป ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติสถาปนพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๘ (๑) (๒) (๓) เฉพาะผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร และ (๔) บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเป็นกรรมการ จึงอาจขัดหรือแย้งต่อบัญญัติวรรคสองของมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้รวมเรื่องร้องเรียนทั้งสองเรื่องดังกล่าวพร้อมด้วยความเห็นเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ โดยคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๐/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐ พิจารณาเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ มิใช่เป็นบทบังคับเด็ดขาด โดยวรรคสองได้บัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้ในกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนั้น การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายนิติบัญญัติ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๔ พระราชบัญญัติสถาปนพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติสภากรรมการพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงวินิจฉัยว่า

๑. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๔ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเป็นประธานกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภาของประธานรัฐสภา และการเป็นรองประธานกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภาของรองประธานรัฐสภา) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๖

๒. พระราชบัญญัติสถาปนพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๘ (๑) (๒) (๓) (เฉพาะกรณีผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร) และ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๖

๓. พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ (๓) และ (๕) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๖

๒. เรื่องร้องเรียนกรณีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

ตัวอย่างที่ ๑ การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขัง โดยไม่เป็นธรรม

สรุปประเด็น นักโทษเด็ดขาดชาย พ. (นามสมมติ) ได้รับความเดือดร้อนจากกรณีเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางแห่งหนึ่งกั้นกัณฑ์รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา เป็นเหตุให้นักโทษเด็ดขาดชาย พ. ถูกกักบริเวณในห้องขังขอย และถูกย้ายเรือนจำที่ห่างไกลออกไปโดยไม่มีเหตุอันควร

ผลการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน เอกสารหลักฐานและ คำชี้แจงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว สรุปได้ดังนี้

นาย ส. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยผู้บังคับแดนพยาบาล เรือนจำกลางแห่งหนึ่ง มีบันทึกรายงานผู้บังคับบัญชาว่า ผู้ต้องขังในแดนพยาบาลกลุ่มหนึ่ง คือ นักโทษเด็ดขาดชาย พ. และพวก รวม ๗ คน พยายามสร้างข่าวในทางลบ เพื่อหาแนวร่วมต่อต้าน เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในแดนพยาบาล โดยมีเจ้าหน้าที่บางรายให้การสนับสนุน ผู้บังคับบัญชาจึงสั่งการให้นำตัวผู้ต้องขังทั้ง ๗ คนไปควบคุมยังห้องขังขอยในระหว่างการสอบข้อเท็จจริง และทางเรือนจำกลางชี้แจงว่า ในวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ มีการจัดประชุมคณะกรรมการพัฒนางาน เรือนจำ ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณากรณีปัญหาของนักโทษเด็ดขาดชาย พ. และพวก และมีมติให้ฝ่ายควบคุมส่งรายชื่อผู้ต้องขังทั้ง ๗ คนให้แก่ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ เพื่อนำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการย้าย ระบายผู้ต้องขังไปคุมขังยังเรือนจำหรือทัณฑสถานอื่น เนื่องจากมีพฤติการณ์ที่ไม่น่าไว้วางใจ และเป็นปัญหาในการควบคุม ในวันเดียวกันนั้น ก็ได้มีการประชุมคณะกรรมการพิจารณาย้ายผู้ต้องขัง และได้คัดเลือกผู้ต้องขังเพื่อย้ายไปคุมขังยังเรือนจำอื่น จำนวน ๔๐ คน ซึ่งในจำนวนนั้นมีเพียงนักโทษเด็ดขาดชาย พ. และนักโทษเด็ดขาดชายอีกหนึ่งคนเท่านั้นที่ถูกย้ายไปคุมขังยังเรือนจำอื่น ส่วนที่เหลืออีก ๗ คนไม่ถูกย้าย โดยให้เหตุผลของการย้ายว่า ผู้ต้องขังเหล่านี้เป็นกลุ่มที่มีพฤติการณ์เป็นอุปสรรคต่อการควบคุมภายในเรือนจำ โดยให้ย้ายนักโทษเด็ดขาดชาย พ. ถูกย้ายไปคุมขังยังเรือนจำกลางอีกแห่งหนึ่งซึ่งห่างไกลออกไป

เมื่อนักโทษเด็ดขาดชาย พ. ย้ายมายังเรือนจำแห่งใหม่ก็ถูกสั่งจำตรวนเป็นเวลา ๑ เดือน โดยระบุในบัญชีการจำตรวนว่า เป็นผู้ต้องขังผิดวินัย หัวหมอก สร้างความวุ่นวาย และอยู่เบื้องหลังการร้องเรียนเจ้าหน้าที่ อีกทั้งยังมีการถ่ายภาพติดประกาศไว้ในที่ทำการของฝ่ายควบคุมเพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบว่าเป็นผู้ต้องขังรายสำคัญ และต้องเพิ่มความระมัดระวังหรือต้องวางมาตรการในการควบคุมเป็นพิเศษ การที่นักโทษเด็ดขาดชาย พ. ถูกระบุว่าเป็นกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ

และต่อต้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่นั้น ก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้ร้องเรียน เช่น การถูกขังในห้องขังขอย ไม่ได้รับการพบญาติอย่างใกล้ชิด ถูกย้ายไปคุมขังยังเรือนจำอื่นทำให้ญาติมาเยี่ยมได้ลำบาก ถูกจำตรวนและถูกระงับว่าเป็นผู้ต้องขังรายสำคัญซึ่งจะต้องจับตาเป็นพิเศษ นอกจากนี้ผู้ต้องขังที่ย้ายมาพร้อมกับนักโทษเด็ดขาดชาย พ. ยังถูกเจ้าหน้าที่ทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บเนื่องจากความอคติของเจ้าหน้าที่เรือนจำที่มีต่อผู้ต้องขังที่ย้ายเรือนจำซึ่งมีสาเหตุมาจากการเป็นพวกหัวหมอหรืออยู่เบื้องหลังการร้องเรียนเจ้าหน้าที่

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ได้รับจากกรมราชทัณฑ์ในเบื้องต้นยังขาดความชัดเจนบางประการ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่เดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ณ เรือนจำกลางทั้งสองแห่ง ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริง ดังนี้

นักโทษเด็ดขาดชาย พ. เคยเป็นผู้ป่วยและเข้ารับการรักษาตัวในสถานพยาบาล หลังจากหายจากอาการป่วย เจ้าหน้าที่จึงขอตัวไว้ช่วยงานของสถานพยาบาล จนกระทั่งวันเกิดเหตุ ซึ่งโดยปกติ สถานพยาบาลมีพื้นที่และบรรยากาศไม่เอื้อต่อการก่อเหตุวิวาทและหากผู้ต้องขังรายใดที่ได้รับการขอตัวมาช่วยงานแล้วมีปัญหาเรื่องความปลอดภัย หัวหน้าสถานพยาบาลจะส่งตัวกลับแดนทันที นอกจากนั้น จากการสอบถามยังพบว่า กลุ่มผู้ต้องขังที่อยู่มานาน มักมีความสนิทสนมกับนาย อ. (นามสมมติ) ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่อยู่มาก่อน ขณะที่นาย ส. เพิ่งจะย้ายมาประจำที่สถานพยาบาลเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๔๔ และนาย อ. กับนาย ส. มีปัญหาขัดแย้งกันอยู่

นอกจากนี้ จากการตรวจสอบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ทะเบียนรายตัวผู้ต้องขัง (รท ๑๐๑) ของนักโทษเด็ดขาดชาย พ. ไม่ปรากฏหลักฐานการกระทำผิดวินัยหรือการถูกลงโทษทางวินัย และผู้ร้องเรียนได้รับการเลื่อนชั้นเป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยม ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๒ ซึ่งขัดกับเอกสารหลักฐานการขอย้ายผู้ต้องขังของเรือนจำกลางที่ถูกร้องเรียน และบันทึกของสถานพยาบาล เรื่องผู้ต้องขังแดนพยาบาลที่มีพฤติกรรมไม่น่าไว้วางใจและเป็นอุปสรรคต่อการควบคุมนั้น เป็นเอกสารที่ขาดความสมบูรณ์ ไม่มีที่มาที่ไป ส่วนการประชุมคณะกรรมการพัฒนางานเรือนจำและการประชุมคณะกรรมการพิจารณาการย้ายผู้ต้องขัง เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ตามที่เรือนจำกลางที่ถูกร้องเรียนอ้างถึงนั้น ไม่ปรากฏรายงานการประชุมและรายละเอียดที่สามารถตรวจสอบได้ อีกทั้งทางเรือนจำกลางมิได้มีการตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเจ้าหน้าที่ที่ให้การสนับสนุนผู้ต้องขังที่ร้องเรียนนาย ส. เจ้าหน้าที่เรือนจำแต่อย่างใด

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้หารือร่วมกับผู้บัญชาการเรือนจำกลางแห่งใหม่ที่นักโทษเด็ดขาดชาย พ. ย้ายไป เพื่อพิจารณาแนวทางการบรรเทาความเดือดร้อนในเบื้องต้นแก่นักโทษเด็ดขาดชาย พ. โดยผู้บัญชาการเรือนจำแจ้งว่า ขณะที่อยู่ในเรือนจำ นักโทษเด็ดขาดชาย พ. มิได้

มีพฤติการณ์ที่ส่อไปในทางร้าย ประกอบกับการได้รับทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากการสอบข้อเท็จจริงของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เรือนจำจึงพิจารณายกเลิกประกาศที่ระบุว่า นักโทษเด็ดขาดชาย พ. เป็นผู้ต้องขังรายสำคัญ และจะระมัดระวังในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยเฉพาะการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องขังให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และค่านิยมถึงพยานหลักฐานที่มีอยู่อย่างรอบคอบต่อไป

อย่างไรก็ตาม ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นขอบเขตการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขัง เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดเรื่องร้องเรียนขึ้นเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อให้การตรวจสอบและแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนในประเด็นดังกล่าวเป็นไปด้วยความถูกต้องชัดเจน เป็นธรรม และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการพิจารณาอย่างเป็นระบบ ตลอดจนป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในภายหน้า ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประชุมหารือร่วมกัน ซึ่งผลการประชุมสรุปได้ว่า ลักษณะการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ผ่านมา โดยเฉพาะการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขัง เป็นไปโดยขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในดับบทกฎหมายและระเบียบวิธีปฏิบัติ อันส่งผลกระทบต่อหลักสิทธิมนุษยชน และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังให้กลับตัวเป็นคนดี ซึ่งเป็นภารกิจหลักของงานราชทัณฑ์ ประกอบกับการขาดระบบการกำกับตรวจสอบตามสายการบังคับบัญชาที่ละเอียดรอบคอบ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเสนอแนะกรมราชทัณฑ์ให้เร่งทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวกับเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างชัดเจนและทั่วถึง รวมทั้งกำหนดมาตรการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันความเดือดร้อนเสียหายที่อาจจะเกิดจากการใช้ดุลยพินิจโดยไม่ถูกต้องหรือขาดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ต่อไป

อนึ่ง เมื่อวันที่ ๗ - ๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะเจ้าหน้าที่ได้เดินทางไปตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินการ ณ เรือนจำกลางที่ถูกร้องเรียนและเรือนจำกลางแห่งใหม่ที่ผู้ร้องเรียนถูกย้ายมาคุมขัง และได้พูดคุยเพื่อทำความเข้าใจกับนักโทษเด็ดขาดชาย พ. และนักโทษเด็ดขาดชายอีกคนหนึ่งซึ่งได้รับความเดือดร้อนในลักษณะเดียวกัน ต่อมา กรมราชทัณฑ์ได้มีคำสั่งให้ย้ายผู้ร้องเรียนไปคุมขังยังเรือนจำจังหวัดซึ่งเป็นภูมิลำเนาเดิม และย้ายนักโทษเด็ดขาดชาย ว. ไปรับการรักษาดูแลยังเรือนจำกลางอีกแห่งหนึ่ง ตามแนวทางการแก้ไขเยียวยาที่ได้วางไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงวินิจฉัยให้ยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

ตัวอย่างที่ ๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิเสธไม่รับพิจารณาใบรับ (ใบเหลือง) ซึ่งใช้แทนบัตรประจำตัวประชาชน

สรุปประเด็น ผู้ร้องเรียนเป็นผู้สมัครสอบแข่งขันเข้ารับการแต่งตั้งเป็นข้าราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งหนึ่ง ได้ถือบัตรประจำตัวประชาชนซึ่งบัตรหมดอายุลง และได้ยื่นคำขอมิบัตรใหม่ต่อหน่วยงานที่ให้บริการ ซึ่งได้รับใบรับคำขอมิบัตรฯ (ใบเหลือง) แนบมากับบัตรประจำตัวประชาชนฉบับเดิม ในวันสอบคัดเลือก ระหว่างการสอบ ผู้ควบคุมการสอบได้ตรวจเอกสารแล้ว แจ้งคณะกรรมการอำนวยการประจำสนามสอบมาวินิจฉัยใบรับคำขอมิบัตรฯ (ใบเหลือง) ซึ่งคณะกรรมการได้วินิจฉัยว่าเอกสารดังกล่าวไม่สามารถใช้แทนบัตรประจำตัวประชาชนได้ จึงแจ้งให้ผู้ร้องเรียนออกจากห้องสอบ เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนเสียสิทธิในการเข้าสอบคัดเลือกโดยไม่เป็นธรรม จึงร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผลการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและได้มีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนจัดส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ถูกร้องเรียนได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยฯ จำเป็นต้องมีมาตรการที่รัดกุมและเข้มงวด เพื่อป้องกันการปลอมแปลงเอกสาร โดยเฉพาะการใช้บัตรประจำตัวประชาชนฉบับจริง เนื่องจากในการสอบแข่งขันระยะหลังมีการทุจริตโดยการปลอมแปลงเอกสารเข้าสอบแทนเป็นจำนวนมาก แต่ได้อนุโลมโดยอนุญาตให้ทำการสอบในกรณีใช้ใบรับคำขอมิบัตรประจำตัวประชาชน (ใบเหลือง) ที่ติดรูปถ่าย ซึ่งในการดำเนินการ มหาวิทยาลัยฯ ในฐานะผู้ดำเนินการได้แจ้งไว้ในหมายเหตุแล้วว่า กรณีที่ผู้สอบไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนฉบับจริงจะไม่อนุญาตให้เข้าสอบโดยเด็ดขาด กรณีของผู้ร้องเรียนซึ่งได้นำใบรับคำขอมิบัตรประจำตัวประชาชน (ใบเหลือง) ที่มีได้ติดรูปถ่ายมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่ ซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรการที่กำหนดไว้ มหาวิทยาลัยฯ จึงไม่อนุญาตให้เข้าสอบ ส่วนกรณีของผู้ร้องเรียนอ้างว่า ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ระหว่างการทำบัตรประจำตัวประชาชนนอกประเทศ (Smart Card) จึงมีแต่ใบรับคำขอมิบัตรประจำตัวประชาชนเท่านั้น มหาวิทยาลัยฯ ได้สอบถามไปยังอำเภอแล้ว ทราบว่า ผู้ขอมิบัตรจะต้องนำรูปถ่ายมาติดลงในแบบคำขอเอง ซึ่งทางอำเภอจะได้ประทับตราให้ในวันยื่นคำขอ

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน ประกอบกับเอกสารชี้แจง พยานหลักฐานและบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า คณะกรรมการอำนวยการประจำสนามสอบมหาวิทยาลัยฯ วินิจฉัยว่าการที่ผู้ร้องเรียนใช้ใบรับคำขอมิบัตรประจำตัวประชาชน (ไม่ได้ติดรูปถ่าย) ประกอบกับบัตรประจำตัวประชาชนฉบับเดิม (หมด

อายุ) โดยไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่มหาวิทยาลัยฯ กำหนดนั้น ไม่สามารถใช้แทนบัตรประชาชนได้ เป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้ร้องเรียนหรือไม่

ตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ กำหนดให้ผู้มีสัญชาติไทยทุกคนต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน (เว้นแต่ผู้ที่ได้รับการยกเว้น) และตามมาตรา ๔ กำหนดว่าใบรับให้ใช้ได้เสมือนบัตร ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในใบรับ ซึ่งในการใช้ใบรับหรือใบแทนใบรับให้ใช้ร่วมกับบัตรเดิม เว้นแต่ในกรณีที่มีบัตรครั้งแรก บัตรหาย หรือบัตรถูกทำลาย ใบรับ (ใบเหลือง) โดยปกติไม่จำเป็นต้องติดรูปถ่าย เว้นแต่ผู้ถือใบรับร้องขอให้ติดรูปถ่ายในใบรับ เนื่องจากรูปถ่ายปรากฏในบัตรประจำตัวประชาชนฉบับเดิมอยู่แล้ว เพราะเวลาใช้ใบรับต้องแสดงร่วมบัตรประจำตัวประชาชนฉบับเดิม จึงไม่จำเป็นต้องติดรูปถ่ายในใบรับอีก ในกรณีนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดิน เห็นว่าการวินิจฉัยของคณะกรรมการอำนวยการประจำสนามสอบมหาวิทยาลัยฯ ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ และเป็นการกระทบสิทธิในการสอบและถือเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้ร้องเรียน ดังนั้น จังหวัดในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยฯ ดำเนินการสอบแข่งขัน เมื่อปรากฏว่ามหาวิทยาลัยฯ ได้ดำเนินการสอบแข่งขันแล้วไปกระทบสิทธิในการสอบของผู้ร้องเรียน จึงเป็นความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จะต้องเยียวยาแก้ไขความเดือดร้อนโดยเร็ว เหมาะสม และได้สัดส่วนแห่งความเสียหาย และเห็นควรเสนอแนะจังหวัดให้กำกับไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กำกับดูแลและซักซ้อมทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวแก่เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการจัดสอบ หากมีกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นอีก ขอให้จังหวัดพิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไปแล้วให้รายงานให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบต่อไป

ต่อมา จังหวัดได้มีหนังสือถึงสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน แจ้งว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับแจ้งจากมหาวิทยาลัยฯ ว่า ได้ดำเนินการเยียวยาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้ร้องเรียนแล้ว โดยได้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก เป็นเงินจำนวน ๔,๐๐๐ บาท แก่ผู้ร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขเยียวยาอย่างเหมาะสมแล้ว จึงยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

ตัวอย่างที่ ๓ เจ้าหน้าที่ของรัฐแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากตำแหน่งหน้าที่

สรุปประเด็น ผู้ร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณีเจ้าหน้าที่หน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียนแห่งหนึ่งแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากตำแหน่งหน้าที่ โดยการออกวุฒิการศึกษาปลอมให้แก่นางสาว ก. (นามสมมติ) และเรียกเก็บเงินค่าตอบแทน

ผลการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและตรวจสอบไปยังหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องแล้ว พบว่า นางสาว ก. ได้ยื่นวุฒิการศึกษาแสดงว่าสำเร็จการศึกษาจากศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนในการสมัครเข้าเรียนที่โรงเรียนการไปรษณีย์ แต่เมื่อตรวจสอบประวัติและใบระเบียบแสดงผลการเรียนของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนดังกล่าวกลับไม่ปรากฏว่า นางสาว ก. สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน และไม่เคยเข้าเรียนในหลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียนแต่อย่างใด

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนเดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนข้างต้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ทะเบียนผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเอกสารและเก็บรวบรวมวุฒิการศึกษาของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนให้ความคิดเห็นว่า วุฒิการศึกษาดังกล่าวเป็นวุฒิการศึกษาปลอม สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเร่งดำเนินการตรวจสอบการจัดระบบใบระเบียบแสดงผลการเรียนของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนที่มีความบกพร่องและไม่ถูกต้องหลายประการ รวมทั้งมีร่องรอยการปลอมแปลงเอกสารทางราชการ และเอื้อประโยชน์แก่บุคลากรของหน่วยงานให้แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในการออกวุฒิการศึกษาปลอม ปรากฏเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

ประการแรก การบันทึกข้อมูลของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนใช้ระบบการบันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ทั้งตำแหน่งพนักงานราชการและลูกจ้างหลายรายสามารถเข้าไปบันทึกหรือแก้ไขข้อมูลทางทะเบียนในระบบคอมพิวเตอร์ได้ ซึ่งเดิมใช้วิธีการบันทึกข้อมูลโดยการพิมพ์ลงในเอกสารเท่านั้น และจะเก็บต้นฉบับไว้เป็นหลักฐานที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน

ประการที่สอง สมุดคุมใบระเบียบแสดงผลการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายเก็บปะปนกัน และไม่เรียงตามระดับชั้นการศึกษาหรือตามลำดับของผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีการข้ามลำดับและข้ามวันที่ออกใบระเบียบ ทำให้ไม่มีความต่อเนื่องในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ มีใบระเบียบแสดงผลการเรียนหลายฉบับหายไป และมีการออกเลขในใบระเบียบแสดงผลการเรียนเป็นสองหมายเลขแก่ผู้สำเร็จการศึกษาคนเดียวกัน โดยสมุดคุมการลงชื่อผู้สำเร็จการศึกษาที่มารับใบระเบียบแสดงผลการเรียน มีการลงลายมือชื่อว่ารับใบระเบียบแล้วในหนังสือเลขที่หนึ่ง ส่วนหนังสืออีกเลขที่หนึ่งยังไม่มีการรับใบระเบียบ อาจมีการนำรายชื่อบุคคลอื่นมาสวม

แทนได้ อีกทั้งวุฒิการศึกษาของนางสาว ภ. ที่ระบุอ้างอิงเลขที่ต้นฉบับระเบียบก็ไม่ปรากฏว่ามีต้นฉบับอยู่ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนแต่อย่างใด

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องดังกล่าวมีมูลตามคำร้องเรียน และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าน่าจะมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลของหน่วยงานของรัฐรู้เห็นหรือร่วมกันกระทำความผิดเป็นกระบวนการในการปลอมวุฒิการศึกษา เพื่อให้ตนหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการใช้วุฒิการศึกษาปลอมซึ่งมีโทษทางอาญาและสร้างความเสียหายให้แก่สถาบันการศึกษาของประเทศชาติอย่างร้ายแรง ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเสนอแนะให้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริง กรณีการออกใบระเบียบแสดงผลการเรียนปลอม เพื่อดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และหากปรากฏข้อเท็จจริงว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเกี่ยวข้องกับคดีอาญา ขอให้ดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และให้รายงานผลการสอบสวนกรณีดังกล่าวให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบด้วย

ตัวอย่างที่ ๔ องค์การบริหารส่วนตำบลอนุญาตให้มีการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สรุปประเด็น ผู้ร้องเรียนร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริง และคัดค้านกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลอนุญาตให้บริษัท ก. และ/หรือบริษัท ข. ก่อสร้างอาคารโรงงานผลิตยางรถยนต์ขนาดใหญ่ในพื้นที่ ซึ่งเป็นเขตชนบทและเกษตรกรรม นอกจากนี้ ในการประกอบกิจการโรงงานดังกล่าวใช้สารเคมีต่างๆ และถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงอันน่าจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อน

ผลการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน ประกอบกับการลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๐ ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ ผู้สื่อข่าวด้านโทรทัศนีกองทัพบกช่อง ๗ และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ถูกร้องเรียน ตลอดจนการประชุมหารือร่วมกับอำเภอ จังหวัด ผู้ขออนุญาตประกอบการโรงงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสรุปข้อเท็จจริงได้ ดังนี้

๑. บริษัท ก. ได้ยื่นขออนุญาตก่อสร้างอาคารและโรงงานจากองค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับอนุญาตเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

๒. เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ บริษัท ข. ได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานผลิตยางรถยนต์ต่อสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด แต่เนื่องจากเป็นโรงงานขนาดใหญ่ กรมโรงงานอุตสาหกรรมจึงเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอนุญาต ต่อมา กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด เพื่อแจ้งให้ บริษัท ข. จัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาอนุญาต ซึ่งรวมถึงเอกสารแสดงความเห็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับความเหมาะสมของที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของโรงงานที่ขออนุญาต

๓. เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีหนังสือแจ้งความเห็นในการก่อสร้างโรงงาน สรุปได้ว่า ไม่ขัดข้องต่อการจัดตั้งโรงงานแต่ประการใด แต่ต่อมา เนื่องจากมีประชาชนในพื้นที่จำนวนมากคัดค้านการอนุญาตให้ก่อสร้างโรงงานบริษัท ก. ในวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๐ องค์การบริหารส่วนตำบลจึงได้มีหนังสือถึงสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด เพื่อขอให้ชะลอการพิจารณาอนุญาตประกอบกิจการโรงงานดังกล่าว

๔. จากการประชุมร่วมกับรองผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ร้องเรียน ผู้แทนบริษัท ก. และประชาชนผู้คัดค้าน สรุปได้ว่า การที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีหนังสือแจ้งไปยังกรรมการผู้จัดการ บริษัท ก. ว่าไม่ขัดข้องต่อการจัดตั้งโรงงานนั้น เป็นการให้ความเห็นชอบโดยมิได้ขอมติจากที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และมิได้มีการรับฟังความคิดเห็นจาก

ประชาชนในพื้นที่ ดั้งนั้น ที่ประชุมจึงมีมติให้องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกและลงมติร่วมกันเกี่ยวกับความเหมาะสมของที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของโรงงานที่ขออนุญาต โดยให้ประชาชนในพื้นที่มีสิทธิร่วมรับฟังด้วย

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า มีข้อพิจารณา ดังนี้

๑. บริษัท ก. และ/หรือบริษัท ข. ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานผลิตยางรถยนต์ มีกำลังเครื่องจักร ๙,๕๙๐.๓๒ แรงม้า ซึ่งเมื่อพิจารณาตามบัญชีท้ายกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว ถือเป็นโรงงานลำดับที่ ๕๐ ประเภทโรงงานผลิต ซ่อม หล่อ หรือหล่อตอกยางนอกหรือยางในสำหรับยานพาหนะที่เคลื่อนที่ด้วยเครื่องกล คนหรือสัตว์ และขนาดของโรงงานเป็นโรงงานจำพวกที่ ๓ เนื่องจากใช้กำลังเครื่องจักรเกิน ๕๐ แรงม้า ทั้งนี้ บริษัท ข. ได้ยื่นขออนุญาตก่อสร้างอาคารโรงงานต่อองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว โดยในใบอนุญาตระบุชัดเจนว่า ขออนุญาตก่อสร้างอาคารโรงงานผลิตยางรถยนต์

จากข้อเท็จจริงข้างต้น เมื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ผู้ประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ ๓ ต้องได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๘ ประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามกฎกระทรวงดังกล่าวและประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามมาตรา ๓๒ และห้ามมิให้ผู้ใดตั้งโรงงานก่อนได้รับใบอนุญาต ดั้งนั้น การที่บริษัท ข. ผู้ขออนุญาตประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ ๓ ได้รับใบอนุญาตให้ก่อสร้างอาคารจากองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วดำเนินการก่อสร้างอาคารโรงงาน โดยยังมิได้รับใบอนุญาตจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม จึงเป็นการตั้งโรงงานก่อนได้รับใบอนุญาต จึงเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕

๒. ในกระบวนการผลิตของโรงงานบริษัท ข. มีการใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง และสารเคมีต่างๆ ที่ก่อให้เกิดฝุ่น คิวบิน อันน่าจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ประกอบกับข้อเท็จจริงปรากฏว่า บริษัท ก. ได้ถูกร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับปัญหาการระบายอากาศเสียออกจากโรงงาน ส่งกลิ่นเหม็น ฝุ่น และเขม่าดำ ตลอดจนทำให้พืชผลการเกษตรได้รับความเสียหาย จึงมีข้อพิจารณาว่า แม้ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มิได้ระบุให้โรงงานผลิตยางรถยนต์เป็นกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) แต่เนื่องจากตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ ได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสภาพหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริม

และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสมการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน ดังนั้น เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสภาพแวดล้อม ทั้งในทางบวกและทางลบ และเพื่อเป็นการเตรียมการควบคุมป้องกัน และแก้ไขก่อนการพิจารณาอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงาน ผู้ขออนุญาตประกอบกิจการต้องจัดทำรายงาน EIA หรืออย่างน้อยที่สุดต้องจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (Initial Environmental Evaluation : IEE) เพื่อให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอ รวมทั้งเป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียด้วย แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า องค์การบริหารส่วนตำบลที่ถูกร้องเรียน ได้พิจารณาอนุญาตให้บริษัท ข. ก่อสร้างอาคารโรงงาน โดยมีได้มีการจัดทำรายงาน EIA หรือ IEE แต่อย่างไรก็ตามประชาชนในพื้นที่ได้ลงลายมือชื่อร่วมกันคัดค้านการก่อสร้างโรงงานดังกล่าวมาโดยตลอด แต่บริษัทดังกล่าวยังคงก่อสร้างต่อไป โดยถือว่าได้รับอนุญาตแล้ว ประชาชนจึงได้เข้าชื่อร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ประชุมร่วมกับจังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนบริษัท ก. และผู้ร้องเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ซึ่งที่ประชุมได้มีมติให้องค์การบริหารส่วนตำบลที่ถูกร้องเรียนเปิดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับความเหมาะสมของที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของโรงงานที่ขออนุญาตโดยเร็วที่สุด และต่อมาวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๑ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ประชุมร่วมกัน และมีมติไม่เห็นด้วยในการก่อสร้างโรงงานดังกล่าวในพื้นที่ ดังนั้น จึงมีข้อพิจารณาว่า การออกใบอนุญาตให้ก่อสร้างอาคารโรงงานดังกล่าว มิได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด

๓. ขณะนี้ ร่างผังเมืองรวมจังหวัดอยู่ระหว่างการแก้ไขความถูกต้องของสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เพื่อส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเห็นชอบอีกครั้ง และตามแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกท้ายกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัด ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากประชาชนในพื้นที่และมีการจัดทำประชาพิจารณ์เสร็จสิ้นมาเป็นระยะเวลากว่า ๒ ปีแล้ว โดยระบุว่า พื้นที่ในเขตบริเวณที่จะก่อสร้างโรงงานบริษัท ข. เป็นที่ดินประเภทชุมชน (เขตสีชมพู) ดังนั้น การอนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร โดยองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้พิจารณาอนุญาตทราบดีว่าเป็นการสร้างอาคารเพื่อประกอบกิจการโรงงาน และอ้างว่ากฎ

กระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดยังไม่ประกาศใช้บังคับนั้น น่าจะเป็นการดำเนินการที่ไม่สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของการวางผังเมืองที่ต้องการให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อให้เมืองและชุมชนมีการเจริญเติบโตและขยายตัวอย่างมีระเบียบแบบแผนและเหมาะสม และรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังเป็นการปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ อีกทั้ง เมื่อกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดมีผลบังคับใช้ ย่อมจะไม่เกิดประโยชน์ เนื่องจากไม่สามารถจัดให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่กำหนดไว้ได้จริง และยังเป็นการสูญเสียเวลาและบุคลากรในการจัดทำผังเมืองและงบประมาณแผ่นดินโดยไม่สมควรและไม่คุ้มค่า ดังนั้น จึงเห็นว่าสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดควรดำเนินการแก้ไขความถูกต้องของผังเมืองตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอย่างเร่งด่วนที่สุดในโอกาสแรก โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรร่วมกันเร่งรัดให้ออกกฎกระทรวงโดยเร็วที่สุด เพราะมีความล่าช้าเป็นเวลานานกว่า ๒ ปีแล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดโดยเร็วที่สุด

๔. กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ส่งเรื่องการขออนุญาตประกอบกิจการโรงงานของบริษัท ข. คิน และขอให้ทางจังหวัดแจ้งให้ผู้ขออนุญาตดำเนินการจัดส่งเอกสารหลักฐานต่างๆ เพิ่มเติม เพื่อจัดส่งให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมพิจารณาอีกครั้ง ซึ่งขณะนี้ บริษัท ข. ยังมิได้ดำเนินการจัดส่งเอกสารให้แก่กรมโรงงานอุตสาหกรรมแต่อย่างใด จึงมีข้อพิจารณาว่า การที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้พิจารณาออกใบอนุญาตให้บริษัท ข. ก่อสร้างอาคารโรงงานในพื้นที่ โดยทราบดีว่า บริษัท ข. ยังไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน และการก่อสร้างโรงงานดังกล่าวน่าจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ไม่สอดคล้องตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหาข้างต้น ดังนี้

๑. ขอให้จังหวัด และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีบริษัท ข. ตั้งโรงงานโดยมิได้รับอนุญาต และมีคำสั่งให้ระงับการก่อสร้างอาคารโรงงานดังกล่าว ตลอดจนพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ต่อไป

๒. ขอให้จังหวัดตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาอนุญาตให้บริษัท ข. ก่อสร้างอาคารโรงงานขนาดใหญ่ในพื้นที่ซึ่งเป็นที่ดินประเภทชุมชน (เขตสีชมพู) ตามร่างผังเมืองรวมจังหวัด ทั้งนี้ บริษัทดังกล่าวยังมีได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม และองค์การบริหารส่วนตำบลทราบว่า หากโรงงานดังกล่าวประกอบกิจการในพื้นที่

น่าจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน ดังนั้น หากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องมีพฤติการณ์ปฏิบัติหน้าที่หรือละเลยการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ขอให้ดำเนินการทางวินัยตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการต่อไป

๓. ร่างผังเมืองรวมจังหวัดที่เป็นพื้นที่เกิดเหตุ ได้มีการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่เสร็จสิ้นเป็นระยะเวลาล่วงเลยมากกว่า ๒ ปี แต่ขณะนี้อยู่ระหว่างขั้นตอนการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อออกเป็นกฎกระทรวงใช้บังคับตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ล่าช้าเป็นอย่างยิ่ง จึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการออกกฎกระทรวงให้แล้วเสร็จโดยเร่งด่วน เพื่อให้การปฏิบัติและมีผลในด้านการบริหารโดยเร็วที่สุด ตามหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

๔. เนื่องจากในปัจจุบันการประกอบกิจการโรงงานขนาดใหญ่ในเขตชุมชน ซึ่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เกิดกระแสต่อต้านจากประชาชนจำนวนมาก ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงขอความร่วมมือจากกระทรวงมหาดไทยแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยในการพิจารณาอนุญาตก่อสร้างโรงงานขนาดใหญ่ ควรจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตั้งแต่ต้นก่อนมีการอนุญาตใดๆ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการร้องเรียนของประชาชน

๕. ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในหลายๆ กรณีเมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้แจ้งข้อเสนอแนะไปยังจังหวัดต่างๆ รวมทั้งเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อกำชับให้กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ปรากฏว่ายังคงมีเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในลักษณะเดียวกันร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความเดือดร้อนจากการประกอบกิจการของโรงงานอุตสาหกรรม จึงสมควรที่นายกรัฐมนตรีกำชับกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงอุตสาหกรรม กำกับดูแลให้การประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะโรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชน หรือใกล้แหล่งที่อยู่อาศัย ปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

๖. ขอให้นายกรัฐมนตรีเร่งรัดให้หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการออกกฎกระทรวงบังคับใช้ผังเมืองโดยเร็ว ซึ่งไม่ควรใช้ระยะเวลาเกิน ๓ เดือน นับจากเสร็จสิ้นการทำประชาพิจารณ์ และมีบัญชาให้กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันควบคุมดูแลและเฝ้าระวังมิให้มีการอนุญาตให้ก่อสร้างและประกอบกิจการโรงงานในเขตที่ดินตามที่กำหนดไว้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายผังเมืองที่จะมีผลบังคับใช้ต่อไป

๓. เรื่องร้องเรียนกรณีการปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

ตัวอย่างที่ ๑ การหักเงินประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ (เงินโบนัส) ประจำปีของเจ้าหน้าที่โดยไม่โปร่งใส

สรุปประเด็น เทศบาลแห่งหนึ่งได้พิจารณาเสนอให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลได้รับเงินประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ (โบนัส) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๔ คนละห้าเท่าของเงินเดือนปัจจุบัน แต่ปลัดเทศบาล ได้หักเงินอัตราร้อยละ ๒๕ ของเงินโบนัส โดยอ้างว่า จะนำเงินดังกล่าวไปให้กับฝ่ายบริหารเทศบาล และเงินอีกส่วนหนึ่งอ้างว่าจะนำส่งอำเภอและจังหวัด และแบ่งให้กับลูกจ้างในสำนักงานเทศบาล และข่มขู่ว่าหากใครไม่ยอมให้หักเงินจำนวนดังกล่าวก็จะไม่ได้รับเงินโบนัสทั้งหมด ต่อมา ผู้ร้องเรียนได้ทราบจากทางอำเภอและจังหวัดว่าไม่ทราบเรื่องดังกล่าวด้วย อีกทั้งลูกจ้างในสำนักงานเทศบาลก็ไม่ได้รับเงินส่วนแบ่งตามที่มีการกล่าวอ้างแต่อย่างใด ซึ่งเรื่องอยู่ในระหว่างการตรวจสอบจากอำเภอ โดยปลัดเทศบาลเกรงจะได้รับความผิดจึงเรียกเจ้าหน้าที่ที่ถูกหักเงินโบนัสเข้าพบทีละคน และใช้อำนาจผู้บังคับบัญชาข่มขู่ให้เจ้าหน้าที่ลงลายมือชื่อยินยอมในหนังสือรับรองยืนยันว่า มีการหักเงินโบนัส ผู้ใต้บังคับบัญชาต่างเกรงกลัวว่าจะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ จึงยินยอมเพื่อมิให้เกิดปัญหา ผู้ร้องเรียนจึงร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้ตรวจสอบพฤติกรรมดังกล่าว

ผลการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือขอให้จังหวัดในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลเทศบาลชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๙ โดยได้มีหนังสือแจ้งเตือนจังหวัดให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณาถึง ๓ ครั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงปลัดกระทรวงมหาดไทยเพื่อเร่งรัดให้จังหวัดชี้แจงข้อเท็จจริง กระทั่งจังหวัดได้มีหนังสือด่วนที่สุด ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ แจ้งว่า จังหวัดได้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวแล้ว สรุปได้ดังนี้

จังหวัดได้แจ้งให้อำเภอตรวจสอบข้อเท็จจริงและจัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอำเภอได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยคณะกรรมการฯ ได้สอบพยานบุคคลจำนวน ๒๔ ราย แบ่งเป็น พนักงานผู้มีสิทธิได้รับเงินโบนัส จำนวน ๑๙ ราย และพนักงานผู้ไม่มีสิทธิได้รับเงินโบนัส จำนวน ๕ ราย นอกจากนี้ เทศบาลก็ได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงขึ้นอีกคณะหนึ่ง โดยคณะกรรมการชุดที่เทศบาลแต่งตั้งขึ้นได้ดำเนินการสอบปากคำโดยไม่ได้รับการแนะนำถึงวิธีการสอบปากคำ มีเพียงกระดาดเขียนคำถามที่ไม่ทราบว่าผู้ใดให้มาหรือเป็นคนเขียนคำถามขึ้น แล้วคณะกรรมการฯ ก็สอบปากคำไปตามคำถามเหล่านั้น ซึ่งพนักงานทุกคนได้

ให้การในทำนองเดียวกันว่า ไม่มีการหักเงินโบนัส ไม่มีใครบังคับหรือเรียกเก็บเงิน และไม่พบเห็นเอกสารหลักฐานการเรียกเก็บเงิน

จังหวัดได้ตรวจสอบรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงของอำเภอ ปรากฏว่าข้อมูลไม่เพียงพอต่อการพิจารณาในบางประเด็น จึงแจ้งให้อำเภอดำเนินการเพิ่มเติม และเร่งรัดให้อำเภอรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงจำนวน ๕ ครั้ง และกำชับให้เร่งรัดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการให้แล้วเสร็จและรายงานผลให้จังหวัดทราบ

อย่างไรก็ดี ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากระยะเวลาได้ล่วงเลยมานานกว่า ๒ ปี แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินก็ยังไม่ได้รับรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากจังหวัดแต่อย่างใด ทั้งที่ได้มีหนังสือทวงถามไปแล้วหลายครั้ง คงมีเพียงหนังสือแจ้งความคืบหน้ากรณีเร่งรัดอำเภอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามประเด็นข้อร้องเรียน ดังนั้น การที่จังหวัดไม่สามารถสอบสวนหาข้อเท็จจริงในเวลาอันควร และจากเอกสารและข้อมูลที่มีอยู่ ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อมิให้เรื่องร้องเรียนนี้ล่าช้าต่อไปอีก ประกอบกับผลการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงของอำเภอ มีข้อเท็จจริงปรากฏว่า ได้มีการหักเงินประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ (โบนัส) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๔ ของพนักงานเทศบาลจริง อีกทั้งไม่ปรากฏว่าปลัดเทศบาลผู้ถูกร้องเรียนได้นำหรืออ้างพยานเอกสารหรือวัตถุหลักฐานมาสนับสนุนในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่อย่างใด นอกจากนี้ มีข้อน่าสังเกตว่า ในการสอบข้อเท็จจริงกรณีร้องเรียนดังกล่าว เทศบาลได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีถูกหักเงินโบนัสโดยไม่เป็นธรรม จำนวน ๔ คน ซึ่งหนึ่งในสี่กรรมการมีผู้ที่ถูกกล่าวหาตามคำร้องเรียนว่าเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บและนำส่งเงินโบนัสรวมอยู่ด้วย การที่หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนตรวจสอบข้อเท็จจริงเองย่อมได้รับข้อมูลที่แท้จริงตามข้อร้องเรียนและอาจเกิดผลกระทบต่อผู้ร้องเรียนด้วย ประกอบกับวิธีการสอบสวนของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงฯ น่าจะเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงที่ไม่เหมาะสมและเป็นธรรม

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงมีเหตุอันควรสงสัยว่า ปลัดเทศบาลได้ดำเนินการหักเงินประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ (โบนัส) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๔ ของเจ้าหน้าที่เทศบาลโดยไม่โปร่งใส และข่มขู่เจ้าหน้าที่เทศบาลฯ ให้ลงลายมือชื่อยินยอมในหนังสือรับรองและยืนยันว่าไม่มีการหักเงินประโยชน์ตอบแทนอื่นฯ ตามข้อร้องเรียน ซึ่งเข้าข่ายเป็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือการปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและมีเหตุอันน่าสงสัยว่าจะอาจมีการทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการ ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นควรแจ้งให้จังหวัดดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงในทั้งสองประเด็นดังกล่าว เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการต่อไป และหากปรากฏแน่ชัดว่ามีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือการปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตาม

กฎหมาย หรือมีการทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือมีมูลความผิดทางอาญา หรือมีมูลความผิดทางวินัยให้พิจารณาดำเนินการตามกฎหมายกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัดต่อไป และแจ้งผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบทุกสามเดือนด้วย

ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือแจ้งให้ปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัดที่รับผิดชอบ และผู้ร้องเรียนรับทราบด้วย

ตัวอย่างที่ ๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐนำเอาสำเนาหนังสือร้องเรียนของผู้ร้องเรียนไปแจ้งความดำเนินคดีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจขอหาหมิ่นประมาท

สรุปประเด็น ผู้ร้องเรียนได้ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีที่ว่าผู้ร้องเรียนด้วยถ้อยคำรุนแรง และขับไล่ผู้ร้องเรียนให้ออกไปจากสถานที่ราชการที่เกิดเหตุ ทำให้ผู้ร้องเรียนได้รับความอับอาย

ผลการพิจารณา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวแล้ว พบว่าเป็นเรื่องความเข้าใจในข้อเท็จจริงที่คลาดเคลื่อนในเรื่องส่วนตัวระหว่างผู้ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐคนดังกล่าว ยังมีอาจรับฟังได้ว่าเป็นการไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ หรือเป็นการปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ จึงไม่รับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณาตามมาตรา ๒๔ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๒

อย่างไรก็ตาม ผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นว่า หากข้อเท็จจริงฟังได้ตามที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างมานั้น เจ้าหน้าที่ที่ถูกร้องเรียนซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองระดับสูง มีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชน แม้เรื่องดังกล่าวจะเป็นพฤติกรรมส่วนตัว มิใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ก็ตาม แต่การเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ที่ตนดำรงตำแหน่งอยู่ ย่อมเป็นที่รู้จักแก่ประชาชนโดยทั่วไป หากมีพฤติกรรมตามที่ร้องเรียนจริง ก็อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ในเชิงลบของหน่วยงาน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหนังสือด่วนที่สุด ส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อให้พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและกำชับให้เจ้าหน้าที่ในทุกระดับชั้นพึงระมัดระวังพฤติกรรมอันอาจไม่เหมาะสมเพื่อให้ความสัมพันธ์กับประชาชนเป็นไปในทางที่ดี โดยในเอกสารหนังสือร้องเรียนได้ประทับตราห้ามเปิดเผยเอกสารนี้ตามมาตรา ๓๔ หากฝ่าฝืนมีโทษตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๒

ต่อมา ผู้ร้องเรียนมีหนังสือแจ้งกลับมาว่า ได้ถูกเจ้าหน้าที่คนดังกล่าว นำเอกสารการร้องเรียนของผู้ร้องเรียนเข้าแจ้งความดำเนินคดีต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจแห่งหนึ่งในอำเภอหมีนประมาท ซึ่งผู้ร้องเรียนเห็นว่าเป็นการไม่น่าจะถูกต้องเพราะตนเองใช้สิทธิร้องเรียนตามกฎหมาย ควรได้รับการคุ้มครองซึ่งสิทธิดังกล่าว

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณากรณีที่เกิดขึ้นแล้วมีความเห็นว่า การร้องเรียนของประชาชนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การที่ข้าราชการ พนักงานของรัฐหรือลูกจ้างนำเอกสารการร้องเรียนดังกล่าวไปร้องทุกข์และฟ้องร้องผู้ร้องเรียน จะทำให้การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐไม่อาจเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง เป็นการไม่สอดคล้องต่อสิทธิที่เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ อีกทั้งการเป็นข้าราชการ หรือพนักงานของรัฐมีหน้าที่ให้บริการสาธารณะ การถูกตรวจสอบจากภาคประชาชนจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ นอกจากนี้ กรณีที่มีการนำเอกสารหนังสือร้องเรียนไปร้องทุกข์และฟ้องร้องนั้น หน่วยราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานอาจมีความผิดตามมาตรา ๓๔ ประกอบมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๒^{๑๔} ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเห็นควรให้จังหวัดชี้แจงและทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่คนดังกล่าวให้เข้าใจถึงเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๒ และเหตุผลที่ต้องประทับตราห้ามเปิดเผยเอกสาร เนื่องจากเป็นการคุ้มครองผู้ร้องเรียนที่ใช้สิทธิตามกฎหมาย โดยขอให้ถอนฟ้องผู้ร้องเรียน หากไม่ถอนฟ้องผู้ตรวจการแผ่นดินอาจต้องดำเนินการตามมาตรา ๓๔ ประกอบมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันต่อหัวหน้าหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง จึงมีหนังสือแจ้งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและให้รายงานผลการดำเนินการให้ทราบต่อไป

^{๑๔} มาตรา ๓๔ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๒ เว้นแต่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะมอบหมาย หรือเป็นการกระทำตามที่ราชการ หรือเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบหรือพิจารณาสอบสวน หรือเป็นการรายงานตามอำนาจหน้าที่ หรือการปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๕๓ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

อย่างไรก็ตาม เพื่อป้องกันมิให้เรื่องในลักษณะนี้เกิดขึ้นอีก ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แจ้งกรณีที่เกิดขึ้นดังกล่าวเพื่อทราบ และขอให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาดำเนินการกำหนดแนวปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวให้ชัดเจนแล้วแจ้งเวียนหน่วยงานในสังกัดให้ถือปฏิบัติต่อไป

ต่อมา กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือถึงสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน แจ้งว่า กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องรวบรวมทุกข์และกล่าวโทษข้าราชการให้หน่วยงานในสังกัดถือปฏิบัติ โดยให้ดำเนินการเป็นความลับและระมัดระวังในการเก็บรักษาเอกสารคำร้องมิให้ผู้ร้องเรียนต้องได้รับความไม่ชอบธรรมจากการร้องทุกข์กล่าวโทษ หากพบว่าเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบนำเรื่องไปเปิดเผยต่อผู้ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษทางวินัยตามควรแก่กรณี ทั้งให้ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลยพินิจสั่งการเพื่อคุ้มครองผู้ร้องเรียน พยานและบุคคลไว้ชัดเจนแล้ว อีกทั้งได้กำชับหน่วยงานในสังกัดให้ถือปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดต่อไป

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๒๐๕.๓/ ๕๕๕

ศูนย์ดำรงธรรม มท.

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
เรื่องร้องเรียนที่ ๙๙๐๒/๕๐
วันที่ ๓๑/๑๒/๕๕
ผู้รับผิดชอบ.....

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอักษะรังค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง การคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการร้องเรียน

เรียน เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

อ้างถึง หนังสือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ส่วนที่ ๘๘/๑๓๓๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ส่วนที่ ๒๒๐๕.๓/ว ๑๒๖๐
ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณากำหนดแนวทางกรณีข้าราชการ พนักงาน
ในสังกัดกระทรวงมหาดไทยที่ถูกร้องเรียนบางรายได้นำเอกสารหนังสือร้องเรียนที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
ได้ประทับตราห้ามเปิดเผยไปร้องทุกข์และฟ้องร้องผู้ร้องเรียนเป็นคดีหมิ่นประมาทเป็นจำนวนมาก นั้น

กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องร่ำร้องทุกข์และกล่าวโทษข้าราชการให้
หน่วยงานในสังกัดถือปฏิบัติ โดยให้ดำเนินการเป็นความลับและระมัดระวังในการเก็บรักษาเอกสารคำร้องมิให้ผู้ร้อง
ต้องได้รับภัยหรือความไม่ชอบธรรมอันอาจเนื่องมาจากการร้องทุกข์กล่าวโทษ ซึ่งหากพบว่าเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
นำเรื่องไปเปิดเผยต่อผู้ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษทางวินัยตามควรแก่กรณี ทั้งให้ผู้บังคับบัญชา
ใช้ดุลพินิจสั่งการตามที่เห็นสมควรเพื่อคุ้มครองผู้ร้อง พยาน และบุคคลที่ให้ข้อมูลในการสืบสวนมิให้ต้องรับภัย
หรือความไม่ชอบธรรมตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๑ ไว้ชัดเจนแล้ว และเพื่อเป็นการส่งเสริม
และสนับสนุนให้ภาคประชาชนสามารถตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐสมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย กระทรวงมหาดไทยได้กำชับให้หน่วยงานในสังกัดถือปฏิบัติตามหนังสือสั่งการดังกล่าวโดย
เคร่งครัดต่อไปแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายพงศ์โพยม วาศภูติ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง
สำนักตรวจราชการและเรื่องร่ำร้องทุกข์
โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๑๑๓๓ มท ๕๐๕๕๕
โทรสาร ๐ ๒๒๒๒ ๖๔๓๔ มท ๕๐๒๖๔

ส่วนราชการ
ด้านที่สุด

ที่ มท ๐๒๐๔.๓/ว ๑๖๗๐

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอักษะรังค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๕๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการร้องเรียน

เรียน หัวหน้าส่วนราชการระดับกรม หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย
ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑.หนังสือกระทรวงมหาดไทย ลับ ส่วนมาก ที่ มท ๐๒๐๔.๓/ว ๑๒๒ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๐
๒.หนังสือกระทรวงมหาดไทย ส่วนมาก ที่ มท ๐๒๐๔.๓/ว ๒๐๙ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ด้านที่สุด ที่ ผผ ๐๔/๑๓๕๖
ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑

ตามที่กระทรวงมหาดไทย ได้แจ้งแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องร่ำร้องทุกข์และกล่าวโทษข้าราชการ โดยให้ดำเนินการเป็นความลับ และระมัดระวังในการเก็บรักษาเอกสารคำร้องมิให้ผู้ร้องต้องได้รับภัยหรือความไม่ชอบธรรมอันอาจเนื่องมาจากการร้องทุกข์กล่าวโทษ ซึ่งหากพบว่าเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบนำเรื่องไปเปิดเผยต่อผู้ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้พิจารณาโทษทางวินัยตามควรแก่กรณีตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ และแจ้งหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการ และการสอบสวนเรื่องร่ำร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการ ว่ากระทำผิดวินัย โดยให้ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลพินิจสังการที่เห็นสมควรเพื่อคุ้มครองผู้ร้อง พยาน และบุคคลที่ให้อข้อมูลในการสืบสวนมิให้ต้องรับภัยหรือความไม่ชอบธรรม ตามหนังสือที่อ้างถึง ๒ นั้น

เนื่องจากกระทรวงมหาดไทยได้รับแจ้งจากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่า การร้องเรียนของประชาชนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินที่ผ่านมา ในการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยขอให้หน่วยงานชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพบว่า มีข้าราชการ พนักงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยที่ถูกร้องเรียนบางราย ได้นำเอกสารหนังสือร้องเรียนที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประทับตราห้ามเปิดเผยไปร้องทุกข์และฟ้องร้องผู้ร้องเรียนเป็นคดีที่มีนัยประมาทเป็นจำนวนมาก ทำให้การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐไม่อาจเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง และไม่สอดคล้องต่อสิทธิที่เสนอเรื่องร่ำร้องทุกข์ของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ และกรณีที่มีการนำเอกสารหนังสือร้องเรียนไปร้องทุกข์หรือฟ้องร้องนั้น หน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงานอาจมีความผิดตามมาตรา ๓๔ ประกอบมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ.๒๕๔๒ ได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและ

/ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ.....

- ๒ -

ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐสมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงให้หน่วยงานในสังกัด
กระทรวงมหาดไทยถือปฏิบัติตามหนังสือสั่งการที่อ้างถึงโดยเคร่งครัด และหากพบว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมิได้
ปฏิบัติตามก็ให้ดำเนินการทางวินัยตามควรแก่กรณี

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

ขอแสดงความนับถือ

(นายพงษ์ไพบม วาศุภิติ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง
สำนักตรวจราชการและเรื่องราวจึงทุกซ์
โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๑๑๓๓ มท ๕๐๔๕๔
โทรสาร ๐ ๒๒๒๒ ๖๘๓๘ มท ๕๐๒๖๕

ตัวอย่างที่ ๓ การจัดประกวดราคาโดยองค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะบางประการก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม

สรุปประเด็น ผู้ร้องเรียนขอให้ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในประเด็นต่อไปนี้

๑. การปฏิบัติหน้าที่แทนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคารของบริษัท บ. จำกัด โดยไม่มีหนังสือแต่งตั้งให้ทำหน้าที่แทน และใบอนุญาตข้างต้นขออนุญาตจำนวนเพียง ๑๖๕ หลัง แต่เมื่อนำใบอนุญาตมาขอต่ออายุ มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขในใบอนุญาตเป็นขออนุญาตจำนวน ๒๔๕ หลัง โดยเสียค่าธรรมเนียมเท่าเดิม

๒. การสอบราคาซื้อชุดสนามเด็กเล่น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า มีผู้ยื่นซองเสนอราคาจำนวน ๔ ราย ซึ่งต่อมาก็ได้มีการประกาศยกเลิกการเสนอราคาในครั้งนั้น โดยอ้างเหตุผลว่า ผู้เสนอราคารายอื่นไม่ยื่นใบอนุญาตมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและให้มีการสอบราคาใหม่เป็นครั้งที่ ๒ โดยกำหนดว่าผู้ยื่นเสนอราคาต้องมีใบอนุญาตมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมาแสดงด้วย ซึ่งทำให้บริษัทที่เสนอราคาถูกจากอันดับที่ ๑ ถึง ๓ ไม่สามารถยื่นเสนอราคาได้ เพราะชุดสนามเด็กเล่นที่ใช้เล่นครั้งละมากกว่า ๒ คนขึ้นไป ขณะนี้ยังไม่มีความมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จึงเป็นการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ ผิดระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

๓. ขอให้ตรวจสอบพฤติกรรมการของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่ใช้เวลาของทางราชการไปตีกอล์ฟ และแสวงหาผลประโยชน์

ผลการพิจารณา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานไปยังจังหวัด และได้รับการชี้แจงข้อเท็จจริง สรุปตามประเด็นที่มีการร้องเรียนได้ ดังนี้

๑. ประเด็นการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคารของบริษัท บ. จำกัด จากการสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า บริษัท บ. จำกัด ได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตก่อสร้างอาคารต่อองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อก่อสร้างอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ๒ ชั้น จำนวน ๑๖๕ หลัง สำหรับใช้เป็นที่พักอาศัย ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลได้ออกใบอนุญาตให้บริษัท บ. จำกัด ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๔ บริษัท บ. จำกัด ได้ทำใบอนุญาตฉบับดังกล่าวสูญหาย จึงได้ยื่นขอใบแทนใบอนุญาต เพื่อนำมาใช้ในการขอต่ออายุใบอนุญาตดังกล่าว ซึ่งจากการตรวจสอบไม่พบว่ามีเปลี่ยนแปลงแก้ไขการขออนุญาตเป็น ๒๔๕ หลัง แต่อย่างไร

๒. ประเด็นการสอบราคาซื้อชุดสนามเด็กเล่น จังหวัดได้แจ้งให้อำเภอตรวจสอบข้อเท็จจริงจึงแจ้งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงสรุปว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีประกาศ

เรื่องสอบราคาซื้อชุดสนามเด็กเล่น เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๖ และเอกสารสอบราคาซื้อชุดสนามเด็กเล่นจำนวน ๑๐ ชุด ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๖ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ต้องเป็นผู้มีอาชีพขายวัสดุที่สอบราคาซื้อมีผลงานการซื้อขายชุดสนามเด็กเล่นไม่น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีอาชีพขายเครื่องเล่นที่ได้รับมาตรฐานอุตสาหกรรม ตามพระราชบัญญัติ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ นาง ธ. (นามสมมติ) ได้นำหลักฐานมายืนยันของเสนอราคาซึ่งเป็นราคาต่ำสุดของผู้ที่มายืนยันของเสนอราคา จำนวน ๔ ราย แต่คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาไม่พิจารณาคัดเลือกนาง ธ. โดยแจ้งว่า ได้ตรวจสอบประกาศสอบราคาดังกล่าวแล้ว พบว่า ไม่มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาให้เป็นไปตามกฎหมาย เนื่องจากเครื่องเล่นเด็กเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หากคณะกรรมการคัดเลือกผู้เสนอราคาที่ไม่ได้รับใบอนุญาต จะทำให้ได้เครื่องเล่นที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งผิดกฎหมาย หากคัดเลือกผู้เสนอราคาที่ได้รับใบอนุญาต ซึ่งมีเพียงรายเดียว อาจทำให้ราชการเสียหายได้ องค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีประกาศยกเลิกการสอบราคาครั้งดังกล่าว พร้อมประกาศสอบราคาครั้งที่ ๒ ใหม่ ทั้งนี้ คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงพิจารณาแล้วเห็นว่า ไม่มีเหตุผลเพียงพอที่คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาจะยกเลิกการสอบราคาได้ คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาไม่เอาใจใส่ ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ และประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องจ่ายเงินงบประมาณเพิ่มขึ้นจากการสอบราคาใหม่

ถ้าหากจะมีหนังสือแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการสอบสวนทางวินัยแก่พนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ เพื่อชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลรวมถึงบุคคลภายนอก และดำเนินการวินัยทางงบประมาณและการคลังตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

คณะกรรมการสอบสวนขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ทำการสอบสวนแล้วมีมติว่า คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาได้ปฏิบัติหน้าที่ชอบตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้ว กล่าวคือ ถ้าคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาพิจารณาให้แก่ผู้เสนอราคาเครื่องเล่นต่ำสุด แต่ไม่มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เป็นผู้ชนะก็จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนเด็กและเยาวชนที่มาออกกำลังกายอาจได้รับความเสียหายและได้รับอันตรายได้ เนื่องจากชุดสนามเด็กเล่นดังกล่าวมีคุณภาพต่ำกว่าที่มาตรฐานกำหนด และถ้าคณะกรรมการเปิดซองสอบราคา คัดเลือกผู้เสนอราคาที่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมซึ่งมี

เพียงบริษัทเดียว และเป็นผู้เสนอราคาสูงสุด ก็อาจทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเสียสิทธิในการพิจารณาคัดเลือกผู้ขายที่เสนอราคาที่มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการอย่างสูงสุด และอาจทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับความเสียหายได้ ประกอบกับ คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาทุกคนล้วนเป็นผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต เอาใจใส่ ระมัดระวังรักษาผลประโยชน์และอุทิศเวลาส่วนตัวให้กับทางราชการด้วยดีตลอดมา และไม่เคยถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง และคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย และไม่เคยมียุติโทษทางอาญามาก่อน คณะกรรมการสอบสวนจึงพิจารณาเห็นควรยกโทษทางวินัยทุกสถานให้กับ คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาทุกท่าน ทางจังหวัดจึงได้ส่งเรื่องต่อให้คณะอนุกรรมการพิจารณา ดำเนินการทางวินัยและการให้ออกจากราชการพิจารณา ซึ่งคณะอนุกรรมการได้มีมติเห็นด้วยตาม ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนขององค์การบริหารส่วนตำบล และเสนอความเห็นให้ คณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลพิจารณา ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดได้ พิจารณาแล้ว มีมติเห็นชอบตามคณะอนุกรรมการพิจารณาดำเนินการทางวินัยและการให้ออกจาก ราชการ

๓. ประเด็นใช้เวลาของทางราชการไปตีคอล์ฟ และแสวงหาผลประโยชน์ จากการสอบ ข้อเท็จจริง ไม่ปรากฏว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลไปตีคอล์ฟในเวลาราชการ หรือแสวงหา ผลประโยชน์ต่างๆ แต่อย่างใด

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน คำชี้แจงจากจังหวัด เอกสาร หลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. ประเด็นการออกไปอนุญาตก่อสร้างอาคารของบริษัท บ. จำกัด นั้น ไม่พบว่ามี การเปลี่ยนแปลงแก้ไขการขออนุญาตจากจำนวน ๑๖๕ หลัง เป็น ๒๔๕ หลัง ดังนั้น จึงยังไม่ปรากฏ ข้อเท็จจริงว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมีพฤติกรรมตามคำร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยุติ การพิจารณาในประเด็นดังกล่าว

๒. ประเด็นการสอบราคาซื้อชุดสนามเด็กเล่น พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่คณะกรรมการ เปิดซอง ยกเลิกการสอบราคา พร้อมประกาศให้มีการสอบราคาใหม่ โดยให้เหตุผลว่า เอกสารสอบ ราคาไม่มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากเครื่องเล่น เด็กเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ ประกอบกับผู้เสนอราคามีเพียงรายเดียวที่ได้รับใบอนุญาตจาก คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หากคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกผู้เสนอราคาที่ไม่ ได้รับใบอนุญาต ก็จะทำให้ได้เครื่องเล่นที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นการทำผิดกฎหมายนั้น เป็นการ อ้างเหตุผลที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เนื่องจากของเล่นเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้อง

เป็นไปตามมาตรฐานของเล่นเลขที่ มอก. ๖๔๕ - ๒๕๔๐ เล่ม ๑ - เล่ม ๓ แต่ไม่ครอบคลุมถึงอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นสนาม (Playground equipments) ที่ใช้เล่นครั้งละมากกว่า ๒ คนขึ้นไป ซึ่งชุดสนามเด็กเล่นที่องค์การบริหารส่วนตำบลประกาศสอบราคาซื้อเป็นอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นสนามที่ใช้เล่นครั้งละมากกว่า ๒ คนขึ้นไป จึงไม่เข้าข่ายของเล่นที่ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้เสนอราคาจึงไม่จำเป็นต้องเป็นผู้มีอาชีพขายของเล่นที่ได้รับมาตรฐานอุตสาหกรรมแต่อย่างใด จึงเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะต้องกำหนดข้อกำหนดความมั่นคงแข็งแรงที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการจัดซื้อ

สำหรับการประกาศสอบราคาครั้งที่ ๒ ที่กำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องเป็นผู้มีอาชีพขายของเล่นที่ได้รับมาตรฐานอุตสาหกรรม ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ และกำหนดแบบครุภัณฑ์เครื่องเล่นให้เป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ๖๔๕ - ๒๕๔๐ เล่ม ๑ - ๓ นั้น ก็เป็นการกำหนดที่ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง ตามเหตุผลข้างต้นเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม การจัดซื้อสินค้าที่ไม่มีมาตรฐานอุตสาหกรรมกำหนดนั้น มิใช่จะจัดซื้อสินค้าอย่างไรก็ได้ โดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้ และเคยปรากฏเป็นข่าวว่ามีเด็กได้รับบาดเจ็บจากเครื่องเล่นที่ขาดความมั่นคงแข็งแรงอยู่บ่อยครั้ง ดังนั้น ในการจัดซื้อจะต้องมีการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญมาเป็นคณะกรรมการจัดซื้อ เพื่อกำหนดคุณลักษณะเฉพาะและการออกแบบรูปร่างการของเครื่องเล่นเป็นพิเศษโดยเฉพาะ ให้มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการใช้งาน และแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญมาเป็นคณะกรรมการตรวจรับ เพื่อตรวจรับเครื่องเล่นสนามให้ตรงตามคุณลักษณะเฉพาะและการออกแบบรูปร่างที่กำหนดขึ้น

ดังนั้น การที่องค์การบริหารส่วนตำบลยกเลิกการสอบราคาในครั้งแรกและประกาศสอบราคาในครั้งที่ ๒ โดยกำหนดมาตรฐานของเครื่องเล่นและคุณสมบัติของผู้เสนอราคาที่ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง จึงเป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกต้องในสาระสำคัญ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงแจ้งจังหวัดให้แจ้งอำเภอตั้งคณะกรรมการดำเนินการสอบสวนกรณีดังกล่าว หากพบว่า มีเจตนาในการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ก็ให้พิจารณาดำเนินการทางวินัยตามควรแก่กรณีต่อไป นอกจากนี้ยังสมควรที่จะเยียวยาความเสียหายในชั้นหนึ่งให้แก่บริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการยกเลิกการสอบราคาในครั้งแรกและไม่มีสิทธิได้เข้าร่วมการเสนอราคาครั้งที่ ๒ โดยให้องค์การบริหารส่วนตำบลคืนเงินค่าซื้อเอกสารสอบราคาให้แก่ทั้งสามบริษัทด้วย

๓. สำหรับประเด็นเกี่ยวกับการใช้เวลาของทางราชการไปตีกอล์ฟ และแสวงหาผลประโยชน์นั้น จากการสอบข้อเท็จจริง ไม่ปรากฏว่าปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลไปตีกอล์ฟในเวลาราชการ หรือแสวงหาผลประโยชน์ต่างๆ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยุติการพิจารณาในประเด็นดังกล่าว

ตัวอย่างที่ ๔ ปัญหาการจัดที่ดินนอกแนวเขตนิคมสหกรณ์ของสมาชิกนิคมสหกรณ์

สรุปประเด็น ผู้ร้องเรียนขอความเป็นธรรมกรณีสมาชิกสหกรณ์นิคมไม่ได้รับหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของนิคมสหกรณ์ (กสน. ๓) และ/หรือหนังสือแสดงการทำประโยชน์ในที่ดินของนิคมสหกรณ์ (กสน. ๕) ทั้งที่ได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินบริเวณดังกล่าวมาเป็นเวลานานแล้ว

ผลการพิจารณา ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน คำชี้แจงจากหน่วยงานและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ สรุปข้อเท็จจริงได้ว่า นิคมสหกรณ์ดังกล่าวจัดตั้งโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์ ในท้องที่อำเภอ ท. พ.ศ. ๒๕๐๔ (ชื่ออำเภอสมมติ) โดยให้จัดตั้งนิคมสหกรณ์ ภายในแนวเขตที่ดินตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา เฉพาะในส่วนที่ดินที่เป็นของรัฐ ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๑๓๗.๕๐๐ ไร่ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบงานป่าไม้ได้ประกาศให้พื้นที่บริเวณป่าเขาพระฤๅษีและป่าเขาบ่อแร่ ในพื้นที่อำเภอ ท. เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๒๕ นิคมสหกรณ์ได้ออกหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของนิคมสหกรณ์ (กสน. ๓) และหนังสือแสดงการทำประโยชน์ในที่ดินของนิคมสหกรณ์ (กสน. ๕) ให้กับสมาชิกซึ่งมีที่ดินอยู่นอกแนวเขตพระราชกฤษฎีกา โดยพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาพระฤๅษีและป่าเขาบ่อแร่ แปลงที่หนึ่ง ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ หน่วยงานของรัฐที่ดูแลกิจการสหกรณ์จึงได้เสนอขอปรับปรุงแก้ไขพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์ โดยให้ผนวกพื้นที่ที่จัดสรรให้แก่ราษฎรที่อยู่นอกเขตจัดตั้งนิคมสหกรณ์เข้าไปด้วย ซึ่งได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาตรวจร่างและแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาจากคณะกรรมการกฤษฎีกาเรียบร้อยแล้ว และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ส่งร่างดังกล่าวให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติประกาศบังคับใช้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่เนื่องจากพื้นที่ที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงบางส่วนเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ในเขตอำเภอ ส. (ชื่ออำเภอสมมติ) จึงต้องดำเนินการเพิกถอนพื้นที่ที่เป็นของอุทยานแห่งชาติก่อน เพื่อมิให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย ๒ ฉบับในพื้นที่เดียวกัน กล่าวคือ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งการดำเนินการอยู่ระหว่างการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุนี้ หนังสือ กสน. ๓ และ กสน. ๕ ที่นิคมสหกรณ์ออกให้แก่สมาชิกในแปลงที่ดินนอกเขตพระราชกฤษฎีกา ทั้ง ๕๒ แปลง เป็นการออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ในที่ดินนิคมสหกรณ์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเป็นหนังสือที่ออกทับที่ดินเขตป่าสงวนแห่งชาติ จึงไม่สามารถนำไปใช้อ้างสิทธิ์ที่พึงมีได้

ปัญหาการร้องเรียนดังกล่าวจึงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า การที่หน่วยงานดำเนินการเพื่อออกหนังสืออนุญาตให้ราษฎรมีสิทธิทำกินชั่วคราวในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (สทก.) ให้กับสมาชิกสหกรณ์นิคมเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า สมาชิกนิคมสหกรณ์ ได้รับการจัดสรรที่ดินตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ ตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ตามที่นิคมสหกรณ์จัดผั้ที่ดินให้ ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินนิคมสหกรณ์ (กสน. ๓) แล้ว หากไม่มีปัญหาการจัดที่ดินนอกแนวเขตนิคมสหกรณ์ดังกล่าวข้างต้น สมาชิกก็จะได้รับหนังสือแสดงการทำประโยชน์ในที่ดินนิคมสหกรณ์ (กสน. ๕) เนื่องจากเป็นสมาชิกมาเป็นเวลาเกินกว่า ๕ ปี และได้ชำระเงินทุนที่รัฐบาลช่วยเหลือและชำระหนี้เกี่ยวกับกิจการของนิคมสหกรณ์ให้แก่ทางราชการ ซึ่งตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ ผู้ที่ได้รับหนังสือแสดงการทำประโยชน์ตามแบบ กสน. ๕ สามารถขอให้ทางราชการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินได้

ต่อมา เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๔ หน่วยงานได้แจ้งสมาชิกนิคมสหกรณ์ทราบว่าเป็นต้องดำเนินการรับรองสิทธิการอยู่อาศัย/ทำกินให้แก่สมาชิกนิคมสหกรณ์ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๕๒ แปลงในรูปสิทธิทำกิน (สทก.) ตามมาตรา ๑๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ภายใต้ “โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้” แต่สมาชิกนิคมสหกรณ์คัดค้านและไม่ยอมเข้าร่วมโครงการดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าตนเป็นสมาชิกมาตั้งแต่ต้น ย่อมมีสิทธิได้รับหนังสือ กสน. ๓ และ/หรือ กสน. ๕ ซึ่งสามารถนำไปขออนุญาตออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน เหมือนกับสมาชิกรายอื่นๆ สมาชิกนิคมสหกรณ์กลุ่มดังกล่าวจึงยังคงอาศัย/ทำกินอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และรอการประกาศบังคับใช้ร่างแก้ไขปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์ข้างต้น นอกจากนี้ สมาชิกบางรายได้นำพื้นที่ดังกล่าวเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรปลูกป่า แต่ไม่สามารถตัดไม้ออกจำหน่ายได้ เนื่องจากไม่มีเอกสารสิทธิในพื้นที่ จึงไม่สามารถขอขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ ทำให้ได้รับความเดือดร้อน

กรณีที่มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรในรูปสหกรณ์การเช่าที่ดินแทนการตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์ เป็นกรณีที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอขอเปลี่ยนแปลงสหกรณ์การเช่าที่ดินที่อยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมมาเป็นสหกรณ์นิคมนั้น ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่า มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวไม่ควรนำมาใช้กับกรณีร้องเรียนนี้ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้นิคมสหกรณ์แห่งนี้เป็นนิคมสหกรณ์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ มิใช่เป็นนิคมสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวแต่อย่างใด

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๒ ได้บัญญัติให้อำนาจอธิบดีรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นไปตามเป้าหมาย แนวทาง และแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง การใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าวให้คำนึงถึงนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และนโยบาย แนวทางและแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง ดังนั้น การที่หน่วยงานพิจารณาดำเนินการตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ โดยการออกหนังสืออนุญาตให้ราษฎรมีสิทธิทำกินชั่วคราวในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (สทก.) แก่สมาชิกสหกรณ์นิคมนั้น เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้แล้ว แต่การที่กลุ่มสมาชิกนิคมสหกรณ์ร้องเรียนมานั้น เป็นเพราะฝ่ายรัฐจัดผังแปลงที่ดินผิดพลาดตั้งแต่เริ่มแรก จนทำให้ที่ดินทั้ง ๕๒ แปลงรุกล้ำเข้าไปอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งฝ่ายรัฐได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยจะผนวกที่ดินทั้ง ๕๒ แปลงนี้กลับเข้าไปเป็นเขตที่ดินของนิคมสหกรณ์ แต่การดำเนินการยังอยู่ในขั้นตอนการประกาศเพื่อบังคับใช้ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์ ในท้องที่อำเภอ ส. (นามสมมติ) และอำเภอ ท. พ.ศ. ... เมื่อหน่วยงานจะออก สทก. ให้กับสมาชิกนิคมสหกรณ์ แทนที่จะได้รับ กสน. ๓ และ/หรือ กสน. ๕ จากนิคมสหกรณ์ ผู้ร้องเรียนและคณะจึงเห็นว่าไม่เป็นธรรม ดังนั้น แม้ว่าหน่วยงานจะได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดแล้ว แต่การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือ

ประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ดังนั้น เพื่อเป็นการเยียวยาความเดือดร้อน และให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ร้องเรียน ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นที่ร้องเรียน ดังนี้

๑. ให้นำหน่วยงานระดับการดำเนินการเพื่อออกหนังสืออนุญาตให้ราษฎรมีสิทธิทำกินชั่วคราวในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (สทก.) ให้กับสมาชิกสหกรณ์นิคมตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้

๒. เร่งรัดให้มีการประกาศบังคับใช้พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์ ในท้องที่อำเภอ ส. และอำเภอ ท. พ.ศ. .... โดยเร็ว โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมกันเร่งรัดดำเนินการแก้ไขแผนที่การหาข้อยุติเรื่องการจัดราษฎรลงในแปลงที่ดิน และการอพยพราษฎรบางส่วนจากที่พักอาศัยบริเวณอ่างเก็บน้ำชั้นสู่ที่ดินจัดสรรร่วมกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ยังดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ และความล่าช้าดังกล่าวก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ราษฎรในพื้นที่เป็นจำนวนมาก และมีการร้องเรียนในประเด็นเดียวกันอย่างต่อเนื่อง เป็นเหตุให้ทางราชการต้องเสียกำลังเจ้าหน้าที่จำนวนมากไปในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่ออำนวยความสะดวกความเป็นธรรมต่อประชาชน

๓. ประเด็นการปรับแนวเขตในร่างพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งนิคมสหกรณ์ เดิมมีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมในพื้นที่ดังกล่าวอยู่ ๒ ฉบับ คือ พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์ในท้องที่อำเภอ ท. พ.ศ. ๒๕๑๔ และพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์ในท้องที่อำเภอ ส. พ.ศ. ๒๕๑๔ ต่อมามีการเสนอให้รวมพระราชกฤษฎีกาทั้ง ๒ ฉบับเข้าด้วยกันเป็นฉบับเดียว แต่ติดปัญหาที่ต้องรอการแก้ไขแนวเขตอุทยานแห่งชาติก่อน จึงจะสามารถประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าวได้ ดังนั้น หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ร่วมกันพิจารณาการปรับปรุงแนวเขตที่ดินนิคมสหกรณ์เฉพาะแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์ในท้องที่อำเภอ ท. พ.ศ. ๒๕๑๔ ฉบับเดียวก่อน ก็จะทำให้การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนนี้ได้ข้อยุติเร็วยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากรัฐบาลกำลังดำเนินโครงการจัดทำแผนที่ฐานในการกำหนดแนวเขตการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ที่ดิน เพื่อให้ประเทศไทยมีแผนที่แสดงขอบเขตที่ดินทุกประเภทอย่างชัดเจน เป็นมาตรฐานเดียวกัน สำหรับใช้แก้ไขปัญหาคือข้อขัดแย้งเกี่ยวกับที่ดิน เพิ่มประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ที่ดิน และมีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างยั่งยืน รวมทั้งเพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงของภูมิภาค ซึ่งได้ดำเนินการในพื้นที่ร้องเรียนแล้ว โดยคณะทำงานเพื่อดำเนินการปรับปรุงเขตพื้นที่ป่าไม้ประจำจังหวัด เห็นชอบให้ปรับแนวเขตนิคมสหกรณ์นิคมตามแปลงจัดสรรของนิคมสหกรณ์ให้เป็นเขตของนิคมสหกรณ์เพื่อแก้ปัญหาข้อร้องเรียน และส่งให้กระทรวงที่รับผิดชอบพิจารณาดำเนินการต่อไปตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๐ แล้ว หากผลการพิจารณาสอดคล้องกับข้อเสนอของคณะทำงานเพื่อดำเนินการปรับปรุงเขตพื้นที่ป่าไม้ประจำจังหวัด ก็จะเป็นการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนในภาพรวมในพื้นที่นี้ได้เป็นอย่างดี ไม่มีการร้องเรียนในประเด็นดังกล่าวนี้อีกต่อไป

๔. เรื่องร้องเรียนกรณีการปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย แก่ผู้ร้องเรียน

ตัวอย่างที่ ๑   หน่วยงานของรัฐดำเนินการผันน้ำเข้าสู่พื้นที่การเกษตรของผู้ร้องเรียนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย โดยมีได้จ่ายเงินค่าชดเชยความเสียหาย

สรุปประเด็น   ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนจากกรณีที่หน่วยงานของรัฐดำเนินการผันน้ำที่ไหลมาจากทางภาคเหนือเข้าสู่พื้นที่ทุ่งเพื่อมีให้น้ำไหลเข้าท่วมพื้นที่กรุงเทพมหานคร ส่งผลให้น้ำเข้าท่วมพื้นที่สวนและบ่อเลี้ยงปลาของผู้ร้องเรียน และเมื่อน้ำลดระดับแล้ว สืบหาความเสียหายพบว่าพืชสวนทั้งไม้ดอกไม้ประดับได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก จึงได้แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ และขอค่าเสียหายจากเหตุดังกล่าวเป็นเงิน ๑,๖๔๔,๙๔๐ บาท แต่ได้รับค่าชดเชยเป็นเงินจำนวน ๕๓,๔๗๕ บาท ซึ่งผู้ร้องเรียนได้ไปสอบถามหลายครั้งแต่ก็ไม่ได้รับเงินค่าเสียหายจำนวนดังกล่าว จึงร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณาตรวจสอบต่อไป

ผลการพิจารณา   ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน ประกอบกับขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหนังสือชี้แจงในกรณีดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหนังสือชี้แจงว่าตามหลักเกณฑ์การพิจารณาการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการรายใหญ่ด้านการเกษตรที่ประสบอุทกภัย ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ที่ ๒/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๙ ได้แต่งตั้งคณะทำงานในระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานคณะทำงาน มีหน้าที่รับแจ้งความเสียหาย วิเคราะห์ และพิจารณากลับกรองความถูกต้องเบื้องต้นในการช่วยเหลือผู้ประกอบการรายใหญ่ที่ประสบอุทกภัย ซึ่งทางจังหวัดได้ดำเนินการช่วยเหลือตามขั้นตอน กล่าวคือ ได้แจ้งให้ทุกอำเภอส่งแบบรับแจ้งและวิเคราะห์ความเสียหายรายบุคคล (แบบ อทญ. ๐๑) ของเกษตรกรผู้ขอรับความช่วยเหลือทุกราย ให้จังหวัดพิจารณาช่วยเหลือ กรณีของผู้ร้องเรียนได้แจ้งรายละเอียดว่าเป็นพืชสวน ไม้ผล และไม้ดอกไม้ประดับ รวม ๑๕ ไร่ และบ่อปลาขนาด ๕ ไร่ รวมพื้นที่ทั้งหมด ๒๐ ไร่ ซึ่งไม่ได้แยกประเภทของพืชในพื้นที่ที่ได้รับความเสียหาย โดยผู้ร้องเรียนได้ยื่นคำร้องเรียนขอค่าชดเชยและสินไหมทดแทนจากทางราชการ ซึ่งจังหวัดได้ให้คณะทำงานระดับจังหวัดประชุมและพิจารณาให้การช่วยเหลือตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยได้พิจารณาพื้นที่เพาะปลูกที่ได้รับความเสียหายจำนวน ๑๕ ไร่ และได้แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ต่อมา จังหวัดได้รับแจ้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ตรวจสอบรายชื่อเกษตรกรที่ได้รับพิจารณาพร้อมกรอกข้อมูลการเสียหาย ซึ่งจังหวัดได้ดำเนินการและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

ในการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรผู้ประกอบการรายใหญ่ด้านการเกษตรที่ประสบอุทกภัย ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ กรณีของผู้ร้องเรียน จังหวัดได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือโดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดไว้ ซึ่งเป็นการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรที่ประสบอุทกภัย ซึ่งผู้ร้องเรียนได้รับการช่วยเหลือไปแล้วเป็นเงินทั้งสิ้น ๕๓.๘๖๕ บาท ซึ่งในส่วนของค่าชดเชยและสินไหมทดแทนในความเสียหาย ทางจังหวัดไม่สามารถพิจารณาให้ความช่วยเหลือให้แก่ผู้ร้องเรียนได้

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาจากหนังสือชี้แจงและเอกสารพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า ปัญหาฝนตกหนักในพื้นที่ภาคเหนือในช่วงเดือนสิงหาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๙ ส่งผลให้ปริมาณน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาเพิ่มสูงมากและเกิดอุทกภัย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้แต่งตั้งคณะทำงานให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการรายใหญ่ด้านการเกษตรที่ประสบอุทกภัยปี ๒๕๔๙ ระดับจังหวัด ตามคำสั่งที่ ๒/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๙ และเลขานุการคณะทำงานได้รับแจ้งข้อมูลรายชื่อผู้ประกอบการรายใหญ่ด้านการเกษตรที่ประสบอุทกภัยปี ๒๕๔๙ ของจังหวัดที่เกิดเหตุ ซึ่งในช่วงแรกของการเกิดอุทกภัย (ก่อนวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๙) ผู้ร้องเรียนได้รับความเสียหายในพื้นที่ปลูกไม้ผล ไม้ดอกและไม้ประดับ จำนวน ๑๕ ไร่ และบ่อปลาขนาด ๕ ไร่ ซึ่งได้รับการช่วยเหลือตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด ทั้งในด้านพืชและด้านประมงรวม ๕๓.๘๖๕ บาท แต่ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๙ และ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๐ ผู้ร้องเรียนได้ทำคำร้องเรียนขอค่าชดเชยและสินไหมทดแทน เนื่องจากพบว่าอุทกภัยดังกล่าวเป็นผลจากการผันน้ำเข้าสู่ทุ่ง ซึ่งเป็นบริเวณเดียวกับพื้นที่ของผู้ร้องเรียนจนได้รับความเสียหาย โดยคิดค่าเสียหายเป็นกรณีพิเศษ เป็นเงินจำนวน ๑.๖๔๔.๙๔๐ บาท แต่จังหวัดไม่สามารถให้ความช่วยเหลือเป็นค่าชดเชยและสินไหมทดแทนได้ เนื่องจากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการพิจารณาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ แต่ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และอัตราการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการรายใหญ่ด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่เสนอให้ใช้เฉพาะกรณี ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ เพราะเป็นความเสียหายอันเนื่องจากการดำเนินมาตรการด้านอุทกวิทยาและชลประทานของภาครัฐ มิใช่เกิดจากภาวะธรรมชาติ โดยได้มีการจัดทะเบียนเกษตรกรผู้อยู่ในเขตเสี่ยงภัย และใช้หลักฐานในการชำระภาษีเงินได้ประกอบการพิจารณาอนุมัติให้ความช่วยเหลือ โดยมีการกำหนดอัตราเงินที่ให้ความช่วยเหลือ เช่น ข้าว ให้ ๑.๓๒๑ บาทต่อไร่ เป็นต้น แต่ผู้ร้องเรียนประสงค์จะได้รับความช่วยเหลือเป็นค่าชดเชยและสินไหมทดแทนในความเสียหายเป็นรายต้นของพันธุ์ไม้ทุกชนิดที่ผู้ร้องเรียนประเมินราคาเอง รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑.๖๔๔.๙๔๐ บาท แม้ไม่ได้แจกแจงรายละเอียดว่าพืชแต่ละชนิดปลูกอยู่บนที่ดินที่ได้รับความเสียหายเป็นเนื้อที่เท่าใด ซึ่งอาจไม่ตรงกับหลักเกณฑ์ตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติข้างต้น

แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องเรียนได้ปลูกพืชสวน ไม้ผล ไม้ดอกและไม่ประดับผสมผสานกันในพื้นที่ดังกล่าว และผู้ร้องเรียนได้จัดทำและแยกชนิดและจำนวนของพันธุ์ไม้ไว้แล้ว ทางราชการก็น่าจะสามารถนำมาคำนวณเนื้อที่เพาะปลูกตามชนิดของพันธุ์ไม้ให้เป็นไปตามหลักวิชาการ แล้วพิจารณาจ่ายค่าชดเชยตามความเป็นจริงดังกล่าวข้างต้นได้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเสนอแนะให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ร้องเรียนตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๐ และเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ต่อไป

ตัวอย่างที่ ๒ โครงการสร้างเขื่อนส่งผลกระทบต่อพื้นที่เกษตรกรรมของประชาชน

สรุปประเด็น ผู้ร้องเรียนร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้ตรวจสอบโครงการก่อสร้างเขื่อนแห่งหนึ่งซึ่งดำเนินโครงการโดยหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่ง เนื่องจากโครงการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อไร่นาของผู้ร้องเรียนและประชาชนในพื้นที่ แต่หน่วยงานเจ้าของโครงการยังคงยืนยันที่จะดำเนินโครงการดังกล่าวต่อไป เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนและประชาชนในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อน

ผลการพิจารณา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับคำชี้แจงผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวจากหน่วยงานเจ้าของโครงการว่า

๑. โครงการดังกล่าวเป็นการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ๑ ใน ๔๗ แห่ง ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๗ อนุมัติหลักการแผนงานโครงการแก้ไขปัญหาอุทกภัยเชิงบูรณาการของจังหวัด หน่วยงานได้จ้างบริษัทที่ปรึกษาให้ดำเนินการศึกษาความเหมาะสมและสำรวจออกแบบตลอดจนรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากที่ตั้งโครงการทับที่ดินทำกินของราษฎร หน่วยงานจึงได้ประสานกับอำเภอและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องค่าชดเชยที่ดินทำกิน

๒. การดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของประชาชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการก่อสร้างหาแนวทางในการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบ โดยเสนอจัดสรรที่ดิน ส.ป.ก. ให้สิทธิในการทำประมง ให้สิทธิในการค้าขาย จัดทำแหล่งท่องเที่ยวบริเวณอ่างเก็บน้ำ ตั้งกองทุนช่วยเหลือ ให้สิทธิในการขอเช่าพื้นที่ป่าสงวนบริเวณสันอ่างเก็บน้ำ เป็นต้น จากการประชุมคณะกรรมการฯ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้ดำเนินโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ หน่วยงานเจ้าของโครงการจึงได้ว่าจ้างบริษัทผู้รับเหมาเอกชนแห่งหนึ่งดำเนินการก่อสร้าง ต่อมา บริษัทผู้รับเหมาได้แจ้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานและขอหยุดงานก่อสร้าง เนื่องจากราษฎรในพื้นที่ขอให้หยุดการดำเนินงาน เพราะเกษตรกรผู้ทำนายัง

ต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลจึงขอให้ชะลอโครงการการก่อสร้างไว้ก่อน จนกว่าต้นข้าวจะยืนต้นและใช้น้ำน้อยลง จนกระทั่ง องค์การบริหารส่วนตำบลมีหนังสือลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๙ แจ้งว่าเกษตรกรไม่ประสงค์จะใช้น้ำแล้ว ขอให้หน่วยงานพิจารณาดำเนินการก่อสร้างต่อไป

๓. เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๙ ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ จำนวน ๓๐ คน ได้ชุมนุมเรียกร้องและต่อต้านโครงการ โดยอ้างว่าที่ดินทำกินที่ทดแทนให้ใหม่เป็นที่ภูเขา ทดแทนที่นาไม่ได้ และมีจำนวนน้อยกว่าที่ดินที่ถูกน้ำท่วม สำนักงานป่าไม้จังหวัดได้แจ้งหน่วยงานเจ้าของโครงการถึงผลการตรวจสอบพื้นที่ที่ขออนุญาต ปรากฏว่าบริเวณที่ขอก่อสร้างอ่างเก็บน้ำทับซ้อนกับที่ทำกินของประชาชนในพื้นที่ จึงไม่สามารถพิจารณาอนุญาตได้ หากหน่วยงานเจ้าของโครงการประสงค์จะดำเนินโครงการต่อไปก็ให้แก้ไขปัญหาของประชาชนให้แล้วเสร็จเสียก่อน บริษัทผู้รับเหมาจึงได้แจ้งขอหยุดงานก่อสร้างไว้ก่อน คณะกรรมการตรวจการจ้างและช่างควบคุมงานโครงการ จึงได้มีหนังสืออนุญาตให้ผู้รับจ้างหยุดงานก่อสร้างไว้เป็นการชั่วคราว เนื่องจากปัญหาประชาชนคัดค้านโครงการยังไม่เป็นที่ยุติ

๔. เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ ในการประชุมประชาคมตำบล ปรากฏว่ามีผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จำนวน ๒๕๔ คนต้องการให้ก่อสร้างตามแบบที่กำหนดไว้เดิม และมีผู้ที่ได้รับผลกระทบจำนวน ๒๕ คนเสนอให้ลดขนาดอ่างเก็บน้ำและเลื่อนจุดก่อสร้าง แต่พื้นที่ก่อสร้างอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จึงได้มอบให้สำนักงานป่าไม้จังหวัดดำเนินการตรวจสอบการเข้าทำประโยชน์ของประชาชนดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ เพื่อเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหากให้เป็นที่ยุติโดยเร็วต่อไป

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานงานกับอำเภอถึงความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหา ได้รับแจ้งว่า คณะกรรมการได้เสนอที่ดินทำกินให้ใหม่และให้เงินลงทุน แต่ราษฎรไม่ยินยอม เนื่องจากจำนวนที่ดินน้อยกว่าที่ดินเดิมและต้องการได้ค่าชดเชยที่ดิน ซึ่งทางราชการไม่สามารถจ่ายค่าชดเชยที่ดินให้ได้ เนื่องจากที่ดินเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ และไม่มีการระเบียบใดที่จะรองรับการจ่ายค่าชดเชยดังกล่าวได้

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงจากเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า จากการตรวจสอบพื้นที่ของสำนักงานป่าไม้จังหวัด ปรากฏว่าพื้นที่โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่ถูกร้องเรียนอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งรัฐได้ผ่อนผันให้ประชาชนได้สิทธิทำกินในที่ดินตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ แต่ไม่ถือเป็นสิทธิครอบครองหรือกรรมสิทธิ์ในที่ดินแต่อย่างใด เมื่อรัฐมีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่เพื่อจัดทำโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาอุทกภัย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในพื้นที่ ผู้ร้องเรียนและคณะซึ่งเป็นราษฎรที่ทำกินในพื้นที่ดังกล่าวจึงไม่อาจ

ได้รับคำขอตعهدที่ดินตามกฎหมายได้ แต่เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาให้แก่ราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากโครงการดังกล่าว ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับอำเภอและระดับจังหวัด ซึ่งได้กำหนดแนวทางในการให้ความช่วยเหลือโดยการจัดที่ดิน ส.ป.ก. ให้ทดแทนที่ดินทำกินเดิม ให้เงินลงทุน และให้ความช่วยเหลือในด้านอื่นๆ เรื่องร้องเรียนดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่ทางราชการได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนให้แก่ผู้ร้องเรียนและคณะที่ได้รับผลกระทบจากโครงการดังกล่าวอย่างเหมาะสมแล้ว คงเหลือเพียงรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดิน และให้เงินลงทุนเท่านั้น ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียน

อนึ่ง เนื่องจากการดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องดังกล่าว แม้ทางราชการได้กำหนดให้ความช่วยเหลือโดยการจัดที่ดิน ส.ป.ก. ทดแทนที่ดินทำกินเดิม ให้เงินลงทุน และให้ความช่วยเหลือด้านอื่นๆ แล้วก็ตาม แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวยังไม่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมเพียงพอที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับราษฎรผู้ได้รับผลกระทบว่า ที่ดินที่จัดสรรให้สามารถใช้ทำการเกษตรได้อย่างแท้จริงและครบถ้วน และจะได้รับเงินลงทุนในจำนวนเพียงพอที่จะสามารถประกอบอาชีพได้ ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้เสนอแนะให้อธิบดีประจำหน่วยงานเจ้าของโครงการได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยบริหารจัดการให้ราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากโครงการได้รับการจัดสรรที่ดิน เงินลงทุน และความช่วยเหลือในด้านอื่นๆ ให้ครบถ้วนทุกรายอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมโดยเร่งด่วนต่อไปแล้ว

ตัวอย่างที่ ๓ เจ้าหน้าที่ตำรวจสรุปสำนวนคดีและความเห็นสั่งฟ้องคดีไม่เป็นธรรมต่อผู้เสียหาย

สรุปประเด็น บุตรของผู้ร้องเรียนถูกผู้ต้องหาทำร้ายร่างกาย และจากการตรวจร่างกาย แพทย์มีความเห็นว่า ประสาทหูเสื่อม ซึ่งพนักงานสอบสวนสรุปสำนวนการสอบสวนและเห็นควรสั่งฟ้องคดีอาญา ในข้อหาทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ แต่ผู้ร้องเรียนเห็นว่าควรสั่งฟ้องคดีในข้อหาทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายได้รับอันตรายสาหัส โดยผู้ร้องเรียนเห็นว่า พนักงานสอบสวนเร่งดำเนินการส่งเรื่องฟ้อง โดยไม่ได้สอบสวนหาผู้กระทำความผิดเพิ่มเติม เนื่องจากในวันเกิดเหตุมีผู้ร่วมทำร้ายร่างกายบุตรของผู้ร้องเรียนหลายคน แต่จับกุมมาดำเนินคดีเพียงคนเดียว ผู้ร้องเรียนเกรงว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม จึงร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินโดยผ่านสำนักงานอัยการเขต ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าว

ผลการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดิน พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน ประกอบกับการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เอกสารหลักฐานต่างๆ แล้ว มีความเห็นว่า เรื่องร้องเรียนดังกล่าวเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และ

สำนักงานอัยการคดีศาลแขวงได้ยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลเป็นจำเลยแล้ว จากข้อเท็จจริงดังกล่าวปรากฏว่า ได้มีการยื่นคำฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลแล้ว ซึ่งตามมาตรา ๒๔(๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ ห้ามมิให้รับเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้วไว้พิจารณา ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม กรณีดังกล่าวอัยการจังหวัดคดีศาลแขวงได้ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ร้องเรียนพอสมควรแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มีข้อเสนอแนะแก่ตำรวจภูธรภาค ในฐานะผู้บังคับบัญชาเห็นควรกำชับเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัด ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งพนักงานสอบสวน ให้ดำเนินการสอบสวนอย่างรอบคอบและรัดกุม โดยพิจารณาพยานหลักฐานให้ละเอียด ไม่ควรรีบเร่งดำเนินการด่วนสรุปผลทางคดี ทำให้ไม่สัมพันธ์กับผลที่ผู้เสียหายได้รับจากการถูกทำร้าย ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้เสียหายในทางคดีอันเป็นมูลเหตุแห่งการร้องเรียนในลักษณะเช่นนี้

๕. เรื่องร้องเรียนกรณีการละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียน

ตัวอย่างที่ ๑ ผู้ร้องเรียนไม่ได้รับความเป็นธรรมกรณีหน่วยงานของรัฐให้รื้อถอนที่อยู่อาศัยที่อยู่มานานหลายปี

สรุปประเด็น ขอความเป็นธรรมกรณีหน่วยงานของรัฐแจ้งให้ผู้ร้องเรียนและคณะรื้อย้ายที่อยู่อาศัยออกไปจากที่ดินที่หน่วยงานดูแลอยู่ ทำให้ได้รับความเดือดร้อนอย่างมาก เนื่องจากได้อาศัยอยู่และทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวมาเป็นเวลานาน

ผลการพิจารณา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับคำชี้แจงข้อเท็จจริง และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงาน สรุปได้ว่า

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่มีความจำเป็นจะต้องใช้พื้นที่บริเวณที่ราษฎรบุกรุกในการจัดสร้างถนนเชื่อมต่อกับถนนเทศบาลเมือง เพื่อเป็นช่องทางเคลื่อนย้ายกำลังพล และยานพาหนะของหน่วยตามแผนป้องกันประเทศ รวมถึงภารกิจการฝึกตามวงรอบประจำปี ซึ่งปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวถูกราษฎรบุกรุกและก่อสร้างอาคารปิดกั้นเส้นทางออก ใช้พื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่ร้านค้าสวัสดิการส่งเสริมอาชีพและรายได้ของกำลังพลชั้นผู้น้อยและครอบครัว และใช้ในการเฝ้าระวังป้องกันสถานที่ราชการ โดยจะสามารถตรวจการณจากหน่วยถึงถนนที่ติดกับทางรถไฟ ตลอดจนเป็นการรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ ในการดูแลพื้นที่ราชพัสดุให้เป็นสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งในการดำเนินการต่อผู้บุกรุกก่อสร้างอาคารในพื้นที่ราชพัสดุดังกล่าว หน่วยงานได้ดำเนินการโดยอาศัยหลักมนุษยธรรมใช้เหตุผลและผลตามขั้นตอน ด้วยการเชิญผู้เกี่ยวข้องไปประชุมหารือเพื่อรับทราบ ตลอดจนหาหนทางแก้ไขปัญหา สำหรับรายที่ไม่สามารถตกลงกันได้ หน่วยงานได้ผ่อนผันระยะเวลาให้ ๒ ปี เพื่อมิให้เกิดความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยและช่วยเหลือนหาที่อยู่อาศัยใหม่ โดยจัดพื้นที่ให้ผู้บุกรุกเช่าทำกินในที่แห่งใหม่ในโครงการดูแลที่ดินของหน่วยงาน ซึ่งผู้บุกรุกหลายรายยินยอมปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติดังกล่าว

กรณีของผู้ร้องเรียนซึ่งไม่สามารถตกลงกันได้ หน่วยงานเจ้าของพื้นที่จำเป็นต้องดำเนินการตามกฎหมาย ซึ่งศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดจริงให้จำคุก ๖ เดือน และปรับเป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท แต่มีเหตุบรรเทาโทษ จึงลดโทษให้หนึ่งในสามให้จำคุก ๔ เดือน และปรับ ๒,๐๐๐ บาท จำเลยไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน จึงให้รอการลงโทษจำคุกไว้ ๑ ปี และให้จำเลยและบริวารออกจากพื้นที่ที่ยึดถือครอบครองเมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๐ จำเลยจึงได้อุทธรณ์ ซึ่งศาลอุทธรณ์ก็มีคำพิพากษายืนเช่นเดียวกับศาลชั้นต้น แต่เนื่องจากไม่มีกฎหมายให้อ่านาจศาลสั่งตามคำขอที่ขอให้จำเลยและบริวารออกจากที่ดินที่บุกรุกได้ จึงให้ยกคำขอดังกล่าว

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๙ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายคณะเจ้าหน้าที่เดินทางไปร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ร้องเรียน ซึ่งที่ประชุมมีความเห็นว่า ควรดำเนินการย้ายบ้านของผู้ร้องเรียนออกจากพื้นที่พิพาท โดยให้ไปปลูกบ้านอาศัยอยู่ในที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่จะจัดให้เช่า แต่เนื่องจากที่ดินแปลงดังกล่าวยังเป็นบ่อน้ำ ต้องใช้ดินหรือทรายถมจำนวนมาก และได้รับแจ้งจากสำนักงานขนส่งทางน้ำว่า กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีกำลังดำเนินโครงการขุดลอกแม่น้ำอยู่ สามารถสนับสนุนดินหรือทรายเพื่อนำไปถมที่ดินแปลงดังกล่าวได้ ทั้งนี้ หน่วยงานเจ้าของที่ดินจะสนับสนุนรถยนต์เพื่อขนดินหรือทรายเพื่อการนี้ด้วย ซึ่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานกับกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี และสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ในการพิจารณาสนับสนุนดินหรือทราย และที่ดินแปลงที่จะจัดผู้ร้องเรียนและคณะได้เช่าอยู่อาศัย ตามลำดับด้วยแล้ว

อนึ่ง ที่ประชุมมีความเห็นว่า หน่วยงานเจ้าของที่ดินควรกำหนดแนวทางดำเนินงาน และจัดเตรียมงบประมาณสนับสนุนการรื้อย้ายของผู้ร้องเรียนและคณะไว้ด้วย โดยอาจผนวกเข้าในโครงการต่างๆ ซึ่งหน่วยงานจะดำเนินการเพื่อใช้ประโยชน์ในที่ดินแปลงพิพาทดังกล่าวต่อไปด้วย ต่อมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับแจ้งจากหน่วยงานเจ้าของที่ดินว่า แผนงานการเคลื่อนย้ายผู้ร้องเรียนและคณะจะเริ่มดำเนินการในเดือนตุลาคม ๒๕๕๐ โดยหน่วยงานจะนำยานพาหนะไปดำเนินการปรับพื้นที่ในที่แห่งใหม่ หลังจากนั้นจะเริ่มทยอยรื้อถอนบ้านพักของผู้ร้องเรียนและคณะจากพื้นที่เก่าไปพื้นที่ใหม่ และสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้จัดทำผังบริเวณพื้นที่ที่อยู่อาศัยของราษฎรแห่งใหม่ด้วยแล้ว

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาคำร้องเรียน ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า กรณีของผู้ร้องเรียนและคณะที่ถูกหน่วยงานเจ้าของที่ดินแจ้งให้รื้อย้ายที่อยู่อาศัยออกไปจากที่ดินที่หน่วยงานดูแลอยู่ ทำให้ได้รับความเดือดร้อนอย่างมาก เนื่องจากได้อาศัยอยู่ในที่ดินดังกล่าวมาเป็นเวลานาน และพื้นที่ที่หน่วยงานจัดหาให้ทดแทนอยู่ห่างไกล ต่อมา ได้มีการพิจารณาแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนโดยจัดหาที่ดินเพื่ออยู่อาศัยให้ผู้ร้องเรียนและคณะในที่ดินเช่าของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับที่อยู่เดิม และหน่วยงานได้ดำเนินการรื้อถอนบ้านพักของผู้ร้องเรียนและคณะไปยังพื้นที่ใหม่ จึงเห็นว่า เรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนและคณะได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนไม่เป็นธรรม หรือได้รับการชดใช้ความเสียหายอย่างเหมาะสมแล้ว จึงเห็นสมควรยุติการพิจารณา

ตัวอย่างที่ ๒ หน่วยงานของรัฐประกาศใช้กฎหมายผังเมืองรวมในเขตเมืองลำซำ อาจเป็นเหตุให้มีการขออนุญาตก่อสร้างอาคารสูงในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายผังเมืองรวมบังคับใช้เพิ่มมากขึ้น

สรุปประเด็น ผู้ร้องเรียนและคณะได้ยื่นหนังสือร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด เพื่อเร่งรัดให้มีการประกาศบังคับใช้กฎหมายผังเมืองรวมมาโดยตลอด ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่การดำเนินการล่าช้ามาก ผู้ร้องเรียนและคณะเกรงว่า หากปล่อยระยะเวลาให้ล่วงเลยต่อไป อาจเป็นเหตุให้มีการขออนุญาตก่อสร้างอาคารสูงในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายผังเมืองรวมบังคับใช้เพิ่มมากขึ้น และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนในชุมชน จึงได้ยื่นหนังสือร้องเรียน เพื่อขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการตามความต้องการของประชาชนในชุมชน ดังต่อไปนี้

๑. เร่งรัดให้มีการประกาศบังคับใช้กฎหมายผังเมืองรวม

๒. แก้ไขแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตชุมชน ให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่

๓. ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายผังเมืองรวมบังคับใช้ ขอให้สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เทศบาลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระวังการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคารสูงในเขตผังเมืองรวม

ผลการพิจารณา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่โทรศัพท์ประสานงานไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐาน เพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียน สรุปได้ดังนี้

ผู้ร้องเรียนและคณะได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อจังหวัด และอธิบดีกรมที่รับผิดชอบเรื่องดังกล่าว เพื่อคัดค้านร่างข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินผังเมืองรวมเมือง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อธิบดีประจำหน่วยงานดังกล่าวจึงได้มีหนังสือแจ้งให้จังหวัดพิจารณาขอเรียกร้องและความต้องการของกลุ่มองค์กรภาคเอกชนที่ขอให้ปรับปรุงผังเมืองรวม (ปรับปรุงครั้งที่ ๓) โดยให้จังหวัดพิจารณาเลือกแนวทางใน ๒ ประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง นำผังเมืองรวม (ปรับปรุงครั้งที่ ๓) ที่คณะกรรมการผังเมืองได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ปิดประกาศ ๙๐ วัน เพื่อรับคำร้องจากผู้มีส่วนได้เสียโดยเร็ว หรือ

ประเด็นที่สอง ดำเนินการปรับปรุงผังเมืองรวม (ปรับปรุงครั้งที่ ๓) ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยประสานงานและรับฟังความคิดเห็นจากผู้เรียกร้องทุกภาคส่วนประกอบการพิจารณา

จังหวัดได้มีหนังสือรายงานผลการดำเนินการจัดทำผังเมืองรวมเมือง (ปรับปรุงครั้งที่ ๓) ไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ สรุปได้ว่าจังหวัดได้ดำเนินการทั้งสองประเด็น เพื่อให้เกิดความชัดเจน

และสามารถดำเนินการในขั้นตอนต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจังหวัดได้จัดให้มีการประชุม คณะที่ปรึกษาพิจารณาผังเมืองรวม เพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ และที่ประชุมได้มีมติให้นำผังเมืองรวม (ปรับปรุงครั้งที่ ๓) ที่คณะกรรมการผังเมืองได้ให้ความเห็นชอบแล้วดำเนินการปิดประกาศ ๙๐ วัน เพื่อรับคำร้องของผู้มีส่วนได้เสียโดยเร็ว และสำหรับการดำเนินการปรับปรุงผังเมืองรวม (ปรับปรุงครั้งที่ ๓) ให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยการประสานงานและรับฟังความคิดเห็นจากผู้เรียกร้องทุกภาคส่วนมาประกอบการนั้น จังหวัดได้จัดให้มีการประชุมคณะทำงานวางและจัดทำผังเมืองรวม (ปรับปรุงครั้งที่ ๓) ครั้งที่ ๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๐ และที่ประชุมมีมติเห็นชอบในร่างข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินผังเมืองรวมเมืองตามความต้องการของกลุ่มย่าน และได้ส่งร่างข้อกำหนดดังกล่าวให้หน่วยงานเจ้าของเรื่อง เพื่อดำเนินการต่อไปแล้ว

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน เอกสารหลักฐาน ตลอดจน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า ถึงแม้อธิบดีและผู้ว่าราชการจังหวัดได้สั่งการให้คณะกรรมการ ผังเมือง และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเร่งรัดปรับปรุงผังเมืองรวม และรับฟังความคิดเห็นจาก ผู้เรียกร้องทุกภาคส่วน เพื่อมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงการวางและจัดทำผังเมืองรวม (ปรับปรุงครั้งที่ ๓) แต่การวางและจัดทำผังเมืองรวม (ปรับปรุงครั้งที่ ๓) ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และขณะนี้อยู่ในขั้นตอนที่ ๖ การปิดประกาศพร้อมข้อกำหนด ๙๐ วัน จาก กระบวนการวางและจัดทำผังเมืองรวมทั้งหมด ๑๔ ขั้นตอน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความล่าช้าอย่างมาก ในการดำเนินการประกอบกับข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในระหว่างที่ยังมิได้มีการประกาศใช้กฎหมาย ผังเมืองรวม มีการอนุญาตให้ก่อสร้างอาคารสูงในเขตชุมชน ใกล้วัด และสถานศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนต่างๆ อย่างมาก ดังนั้น หากปล่อยระยะเวลาให้ล่วงเลยไป อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การใช้ประโยชน์ที่ดินในชุมชน ผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงแจ้งให้จังหวัดพิจารณาสั่งการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านผังเมืองประจำจังหวัด เทศบาลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระงับการพิจารณาอนุญาตให้ก่อสร้างอาคารสูงในเขตผังเมืองรวม จนกว่าจะมีการประกาศใช้กฎหมายผังเมืองรวม พร้อมทั้งขอให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องเร่งรัด การดำเนินการวางและจัดทำผังเมืองรวมให้แล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ในการจัดทำผังเมืองรวมที่ต้องการให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อให้เมืองและชุมชนมีการเจริญเติบโต และขยายตัวอย่างมีระเบียบแบบแผน สวยงาม และเหมาะสม ตลอดจนดำรงรักษาสถานที่ซึ่งมี คุณค่าทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ตลอดจนสภาพแวดล้อมเฉพาะแห่งในเขตเมืองให้คงอยู่ต่อไป อีกทั้งเพื่อมิให้หน่วยงานอาจต้องถูกกล่าวหาว่าปฏิบัติหน้าที่ล่าช้ามากจนเกิดความเสียหาย

ตัวอย่างที่ ๓ เจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งอายัดตัวผู้ร้องเรียนต่อเรือนจำ ทำให้เสียสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับ

สรุปประเด็น ผู้ร้องเรียนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหนังสือแจ้งอายัดตัวผู้ร้องเรียนต่อเรือนจำกลางจังหวัด ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ และไม่ดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียนให้ถึงที่สุด โดยไม่มีเหตุอันควร ทำให้ผู้ร้องเรียนไม่สามารถใช้สิทธิของนักโทษเด็ดขาดในเรือนจำได้

ผลการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงจากหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ที่ถูกร้องเรียน สรุปได้ว่า กรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ จากสถานีตำรวจทั้งสองสถานีได้มีหนังสือแจ้งอายัดตัวผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นผู้ต้องขังต่อเรือนจำกลางจังหวัดนั้น จากการตรวจสอบพบว่ามีคดีที่แจ้งอายัดตัวดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล โดยศาลได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาด ซึ่งทางสถานีตำรวจทั้งสองสถานีได้มีหนังสือแจ้งถอนอายัดตัวผู้ร้องเรียนไปยังเรือนจำจังหวัด (หลังจากที่คดีเสร็จเด็ดขาดแล้ว ๑๕ ปี) ตามที่เรือนจำจังหวัดได้มีหนังสือสอบถามในกรณีดังกล่าว ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดเห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจากทั้งสองสถานีมิได้มีพฤติการณ์ตามคำร้องเรียนแต่อย่างใดจึงยุติเรื่อง

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจากการประสานกับเรือนจำกลางจังหวัด ได้รับแจ้งว่า หลังจากได้รับแจ้งการถอนอายัดตัว ทางเรือนจำก็ได้ดำเนินกระบวนการลดวันต้องโทษ และได้ปล่อยตัวผู้ร้องเรียนไปแล้ว

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาจากหนังสือชี้แจงและเอกสาร พยานหลักฐานทั้งหมดแล้ว เห็นว่า แม้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบจะได้มีหนังสือแจ้งถอนอายัดตัวผู้ร้องเรียนไปยังเรือนจำแล้วก็ตาม แต่ก็เป็นการดำเนินการที่เกิดขึ้นหลังจากที่เรือนจำได้มีหนังสือสอบถามไป และภายหลังจากที่คดีเสร็จเด็ดขาดแล้วถึง ๑๕ ปี การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหนังสือแจ้งขออายัดตัวผู้ต้องขังไปยังเรือนจำหรือทัณฑสถานต่างๆ เพื่อดำเนินคดีที่ค้างอยู่ โดยไม่มีระบบการติดตามผลการดำเนินคดีให้ถึงที่สุดหรือไม่แจ้งถอนการอายัดในเวลาอันสมควรหลังจากคดีเสร็จเด็ดขาด แต่ผลักภาวะให้เรือนจำและทัณฑสถานต่างๆ ซึ่งมีได้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีโดยตรง เป็นผู้ติดตามสอบถามกลับไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจ ต่อเมื่อจะปล่อยตัวผู้ต้องขัง ถือว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานกระบวนการยุติธรรม ประกอบกับเรื่องร้องเรียนในลักษณะเช่นเดียวกันนี้เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเสนอแนะให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการติดตามผลการดำเนินคดีให้ถึงที่สุด ตลอดจนเหตุผลที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่แจ้งถอนอายัดในเวลาอันสมควรหลังจากคดีเสร็จเด็ดขาด รวมทั้งกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการติดตาม

คดีและการแจ้งถอนอายุตัวผู้ต้องขังหลังจากคดีเสร็จเด็ดขาด โดยกำหนดเวลาให้เหมาะสม เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ต้องขังต่อไป และจากการติดตามผลการวินิจฉัย ได้รับแจ้งจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถูกร้องเรียนข้างต้นได้เสียชีวิตลงแล้ว จึงไม่สามารถดำเนินการทางวินัยได้ แต่ก็ได้กำชับพนักงานสอบสวนถึงการดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุในลักษณะเดียวกันนี้ขึ้นอีก

อย่างไรก็ดี ผู้ตรวจการแผ่นดินได้แจ้งทำความเข้าใจให้ผู้ร้องเรียนทราบด้วยว่า การได้รับการพักการลงโทษนั้น ถือเป็นวิธีการจูงใจหรือตอบแทนแก่ผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดีในลักษณะที่เป็นการผ่อนปรนการบังคับตามคำพิพากษา มิใช่สิทธิที่ผู้ต้องขังทุกรายจะต้องได้รับ หรือสามารถเรียกร้องเอาได้ตามความต้องการของตนไม่ แต่เป็นประโยชน์ที่ต้องพิจารณาจากความประพฤติของผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล ประกอบกับเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนดไว้เท่านั้น

ตัวอย่างที่ ๔ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาการค้าอัญมณีจึงส่งผลกระทบต่อประเทศ

สรุปประเด็น ขอให้ดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรณีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบไม่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับปัญหาการค้าอัญมณีที่เกิดขึ้นจากชาวต่างชาติร่วมกับคนไทยบางกลุ่มที่มีการทำนิติกรรมอำพรางผลประโยชน์ที่แท้จริง ส่งผลกระทบต่อประเทศ ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่คณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา ได้หยิบยกขึ้นมาพิจารณา และเห็นว่าอยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินจึงส่งเรื่องมาเพื่อดำเนินการต่อไป

ผลการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน และข้อเท็จจริงจากคณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา ที่ได้หยิบยกเรื่องร้องเรียนของผู้ประกอบการแปรรูปอัญมณีขนาดกลางและขนาดเล็ก ไปยังกองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจแห่งชาติว่า มีชาวต่างชาติได้เข้ามาค้าขายอัญมณี และร่วมกับคนไทย (บริษัทที่ค้าอัญมณีที่จดทะเบียนในประเทศไทย) มีการทำนิติกรรมอำพรางทั้งการหักเปอร์เซ็นต์ในการซื้อขายอัญมณีทำให้ไม่ทราบกำไรขาดทุนที่แท้จริง การค้ากำไรเกินควร รวมทั้งการให้คนไทยเป็นผู้ถือหุ้นแทน ทำให้ประเทศไทยไม่ได้รับประโยชน์เลย เป็นต้น โดยคณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา ได้มีการประชุมและแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อศึกษาและสอบสวนปัญหาดังกล่าว พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการค้าอัญมณีในหลายประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

๑. ด้านความมั่นคงและปลอดภัยของประเทศ
๒. การส่งเสริมการตลาดของกระทรวงพาณิชย์ โดยอาศัยความร่วมมือจากกระทรวงการต่างประเทศ
๓. การควบคุมมาตรฐานอุตสาหกรรม มาตรฐานการผลิตและมาตรฐานผลิตภัณฑ์
๔. การพัฒนาการช่างฝีมือและการควบคุมแรงงาน
๕. การบริการช่องทางด่วนแก่ชาวต่างชาติที่ต้องการค้าขาย
๖. การส่งเสริมการท่องเที่ยวและการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน
๗. การปรับปรุงโครงสร้างระบบภาษี
๘. การปรับปรุงระบบควบคุมการนำเข้าและส่งออกอัญมณีของกรมศุลกากร
๙. การป้องกันและขจัดกลุ่มอิทธิพลที่ครอบงำ
๑๐. การควบคุมโรงงานผลิตอัญมณี
๑๑. การฟอกเงิน เพราะขาดระบบการติดตามและตรวจสอบ
๑๒. การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารธุรกิจอัญมณีเพื่อให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบที่แท้จริงเพียงหน่วยงานเดียว

ซึ่งคณะกรรมการการปกครองวุฒิสภาเห็นว่า เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินในการที่จะตรวจสอบ ประกอบกับอายุการดำเนินงานของคณะกรรมการการปกครองวุฒิสภาจะสิ้นสุดลง จึงส่งรายงานผลการศึกษาและสอบสวนปัญหาการค้าอัญมณีให้กับผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ประกอบกับเอกสารหลักฐาน พยานหลักฐาน กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง แล้วเห็นว่า กรณีปัญหาการค้าอัญมณีที่เกิดขึ้น โดยมีสาเหตุสำคัญจากการเข้ามาทำธุรกิจการค้าของพ่อค้าชาวต่างชาติ มีการตั้งเป็นสมาคม ทำการผูกขาดการค้าอัญมณี และเป็นผู้กำหนดราคาทั้งการซื้อ การขาย การหลีกเลี่ยงภาษี การตั้งค่านายหน้า และการหักค่านายหน้าจากพ่อค้าคนไทย จนเป็นที่เดือดร้อนของพ่อค้าคนไทย เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาในเชิงระบบ กล่าวคือ ภาครัฐไม่สามารถตรวจสอบ ควบคุม หรือมีข้อมูลสถิติเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงินที่แน่นอน ขาดศักยภาพและประสิทธิภาพในการควบคุม กำกับดูแลธุรกิจและคุณภาพของอัญมณี สินค้าและวัตถุที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งไม่สามารถควบคุมการนำเข้าและส่งออก การประเมินและการจัดเก็บภาษีเกี่ยวกับธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งที่ธุรกิจดังกล่าวมีมูลค่ามหาศาลแต่รายได้กลับไม่สามารถเข้าประเทศได้ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การฟอกเงิน สังคม ความมั่นคง อาชญากรรมได้

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องดังกล่าวมีสาเหตุมาจากการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ขาดการประสานบูรณาการในการทำงานให้เป็นระบบเดียวกัน ขาดหน่วยงานกลางประสาน ต่างฝ่ายต่างรับผิดชอบเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของตนเท่านั้น อีกทั้งไม่มีกฎหมายที่มายังบังคับใช้ได้โดยตรง จึงเห็นควรเสนอเรื่องดังกล่าวให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาและดำเนินการต่อไป

ต่อมา สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๙ แจ้งว่า นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รับข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินไปพิจารณา โดยให้กระทรวงพาณิชย์เป็นหน่วยงานกลางในการรวบรวมความเห็นเพื่อรายงานผลการพิจารณาต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับหนังสือจากกระทรวงพาณิชย์ในฐานะหน่วยงานกลางในการรวบรวมความเห็นในเรื่องดังกล่าว ได้แต่งตั้งคณะทำงานบูรณาการในการจัดระเบียบการค้าอัญมณีและเครื่องประดับ โดยมีผู้แทนจากภาคเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเป็นคณะทำงานเพื่อพิจารณาระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการค้าอัญมณี รวบรวมปัญหาอุปสรรค เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา ตลอดจนหาแนวทางในการปฏิบัติของหน่วยงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการร่วมมือประสานการทำงานอย่างบูรณาการได้อย่างต่อเนื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยุติการพิจารณาเรื่องดังกล่าว

ตัวอย่างที่ ๕ หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการกับโรงงานที่ก่อให้เกิดมลภาวะ

สรุปประเด็น ผู้ร้องเรียนร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีหน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการกับโรงงานกลั่นน้ำมันเครื่องเก่า ซึ่งประกอบกิจการส่งกลิ่นเหม็นรบกวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง และมีได้จำกัดกากของเสียจากโรงงานตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด ทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก

ผลการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและได้ประสานไปยังหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว สรุปได้ดังนี้

กรณีปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าวเคยมีผู้ร้องเรียนต่อนายกรัฐมนตรีแล้วเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ในครั้งนั้น ผู้ร้องเรียนขอให้มีการย้ายโรงงานต้นเหตุออกจากพื้นที่ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดในขณะนั้นได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมตรวจสอบติดตามเพื่อพิจารณาหาข้อยุติเรื่องร้องเรียน

โรงงานกลั่นน้ำมันเครื่องเก่า ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดหลายหน่วยงาน ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบโรงงานดังกล่าวและมีคำสั่งให้ผู้ประกอบการโรงงานแก้ไขระบบบำบัดในการขจัดกลิ่นของก๊าซที่เกิดจากการต้มกลั่นน้ำมันเครื่องเก่าให้มีประสิทธิภาพเพียงพอและขจัดกลิ่นมิให้ไปรบกวนผู้อื่น ซึ่งทางโรงงานได้แจ้งหน่วยงานทราบในเวลาต่อมาว่าได้ดำเนินการแก้ไขระบบบำบัดและแก้ไขปัญหากลิ่นรบกวนเรียบร้อยแล้ว คณะกรรมการฯ จึงได้เดินทางไปตรวจสอบโรงงานดังกล่าว พบว่ากลิ่นของก๊าซเบาบางลงมากแล้ว และตะกอนน้ำมันเครื่องที่อยู่ในบ่อกักเก็บอยู่ระหว่างการดำเนินการของบริษัทเอกชนที่ให้บริการจัดเก็บ ซึ่งจากการตรวจสอบ คณะกรรมการฯ จึงมีความเห็นให้ผู้ประกอบการได้จัดทำแผนปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่องและได้ดำเนินกิจกรรม ๕ ส และตรวจสอบสุขภาพคนงาน ตลอดจนขอความร่วมมือจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมในการเข้าตรวจวิเคราะห์คุณภาพอากาศโดยเร่งด่วน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานไปยังบริษัทเอกชนผู้ให้บริการกำจัดกากตะกอนน้ำมันเครื่อง ได้รับแจ้งว่า ทางโรงงานได้ส่งตัวอย่างกากของเสียให้บริษัทตรวจจริง แต่มิได้ชำระเงินค่าตรวจ จึงไม่ทราบว่าการตรวจเป็นเช่นไร และไม่ได้รับการติดต่อจากโรงงานดังกล่าวอีกเลย ต่อมา ในเดือนมีนาคม ๒๕๔๙ เกิดเพลิงไหม้โรงงานดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้าตรวจสอบ และมีคำสั่งให้หยุดกิจการจนกว่าจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขสภาพโรงงานให้มั่นคงแข็งแรง และได้เปิดดำเนินการต่อในเดือนมิถุนายน ๒๕๔๙

เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๐ คณะกรรมการร่วมตรวจสอบติดตามได้เดินทางไปตรวจสอบโรงงานดังกล่าวอีกครั้ง พบว่ามีการเดินเครื่องจักรและมีกลิ่นเหม็นรุนแรง มีการถมบ่อดินทิ้งกากน้ำมันบริเวณโรงงาน ทำให้คราบของเสียซึมขึ้นมาบนผิวดิน บางส่วนไหลล้นออกนอกบริเวณโรงงาน โดยผู้แทนโรงงานแจ้งว่า อยู่ระหว่างการติดต่อบริษัทเอกชนเพื่อนำของเสียดังกล่าวไปกำจัดจากกรณีดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เห็นว่าการที่โรงงานนำดินมาถมบ่อกากของเสีย มิได้เป็นการจัดเก็บวัตถุอันตรายที่มีพิษ ซึ่งไม่สอดคล้องกับประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมเรื่องการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ใช้แล้ว พ.ศ. ๒๕๔๔ จึงยังไม่สมควรอนุญาตให้โรงงานเปิดกิจการจนกว่าจะสามารถหาบริษัทที่ได้รับอนุญาตมารับกากของเสียจากการผลิตไปกำจัด

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาคำสั่งแจ้งของหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับข้อกฎหมายและการเดินทางไปตรวจสอบพื้นที่ ตลอดจนการประชุมร่วมกันระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการโรงงาน และตัวแทนประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน เห็นควรเสนอแนะให้จังหวัดดำเนินการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นโดยเร่งด่วน ดังนี้

๑. ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นน่าจะเกิดจากการที่ผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขท้ายใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน ดังนั้น ทางจังหวัดจะได้แต่งตั้งคณะทำงานติดตามตรวจสอบและดูแลการปรับปรุงโรงงาน โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานคณะทำงาน โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการโรงงานแก้ไขปัญหารีโกลนและระบบการกำจัดของเสียจากการผลิตให้แล้วเสร็จในระยะเวลา ๒ เดือน นับแต่วันที่ได้มีการประชุมร่วมกัน หากไม่สามารถดำเนินการได้ หรือผู้ประกอบการกระทำผิดเงื่อนไขท้ายใบอนุญาตประกอบกิจการ ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการกับโรงงานดังกล่าวอย่างเฉียบขาดตามที่กฎหมายกำหนด

๒. มาตรการเร่งด่วนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว ขอให้หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนและสำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด กำกับดูแลการปรับปรุงโรงงาน โดยให้ผู้ประกอบการดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ นำระบบขจัดกลิ่นที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในกระบวนการผลิต

๒.๒ เก็บกากของเสียที่เหลือจากกระบวนการผลิตขั้นสุดท้ายในบ่อคอนกรีตเพื่อป้องกันกากของเสียซึมลงดิน และปนเปื้อนแหล่งน้ำผิวดิน

๒.๓ ติดต่อให้ผู้ให้บริการกำจัดกากอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมมารับกากของเสียไปกำจัด ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดไว้

๓. ขอให้ผู้ประกอบการโรงงานดำเนินการจัดเก็บน้ำที่ปนเปื้อนคราบน้ำมันตามท่อระบายน้ำ และชุดหน้าดินที่ปนเปื้อนน้ำมันส่งไปกำจัดตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด

๔. ให้สาธารณสุขจังหวัดเข้าไปตรวจสอบชีวอนามัยและความปลอดภัยภายในโรงงาน โดยตรวจสอบสภาพของพนักงานและประชาชนที่อาศัยบริเวณใกล้เคียงที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนตรวจสอบคุณภาพอากาศหลังจากที่มีการปรับปรุงระบบขจัดกลิ่นแล้ว

๕. ให้มีการตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพน้ำใต้ดินบริเวณโรงงานและพื้นที่ใกล้เคียง โดยขอความร่วมมือจากศูนย์ทรัพยากรน้ำบาดาลประจำภูมิภาค

ทั้งนี้ ให้คณะทำงานติดตามตรวจสอบการปรับปรุงโรงงานดังกล่าว มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน และจัดให้มีหน่วยเฝ้าระวังและตรวจสอบอย่างต่อเนื่องและจริงจัง พร้อมทั้งรายงานผลความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบทุก ๑ เดือน

ตัวอย่างที่ ๖   หน่วยงานของรัฐเข้าใช้พื้นที่ที่ประชาชนใช้ทำประโยชน์โดยมิได้ให้ความช่วยเหลือ
จ่ายค่าชดเชยความเสียหาย

สรุปประเด็น   ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่หน่วยงานของรัฐนำพื้นที่
สวนป่า ของผู้ร้องเรียนซึ่งกรมป่าไม้อนุญาตให้ดำเนินการปลูกสวนป่าตามหนังสืออนุญาตให้ทำการ
ปลูกสร้างสวนป่า กรมป่าไม้ ฉบับที่ ๑๐/๒๕๒๔ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๒๔ ไปใช้เป็นพื้นที่
สำหรับจัดทำสถานที่ควบคุมผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในสหภาพพม่า จึงร้องเรียนมาเพื่อขอให้
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจ่ายค่าชดเชยความเสียหายพร้อมดอกเบี้ย

ผลการพิจารณา   ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและได้ประสานไปยัง
หน่วยงานของรัฐที่ถูกร้องเรียน ได้รับคำชี้แจงว่า หน่วยงานได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบ
ข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ตามที่ผู้ร้องเรียนได้เคยยื่นเรื่องร้องเรียนต่อรัฐมนตรีประจำ
กระทรวง อันเนื่องมาจากการที่จังหวัดใช้พื้นที่ที่ผู้ร้องเรียนได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ใช้เป็นสถานที่
ปลูกสร้างสวนป่า ให้เป็นสถานที่ควบคุมผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบในสหภาพพม่า โดยคิดค่าเสียหาย
เป็นเงิน ๒,๐๕๖,๗๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี เป็นระยะเวลา ๑๐ ปี
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๓,๕๙๙,๒๒๕ บาท

ต่อมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่เดินทางไปรับฟังข้อเท็จจริง
และตรวจสอบพื้นที่ร่วมกับผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ร้องเรียน สรุปได้ว่า กระทรวงจะ
จ่ายเงินชดเชยค่าเสียหายเฉพาะพื้นที่ส่วนที่เกิดความเสียหายจริงเท่านั้น โดยให้ผู้ร้องเรียนนำ
เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาแสดงเพื่อพิสูจน์ความถูกต้องต่อไป

ต่อมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานไปยัง สำนักงานปลัดกระทรวงที่ถูก
ร้องเรียน ซึ่งทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด แจ้ง
ว่า บัดนี้ คณะกรรมการฯ พิจารณาเห็นชอบให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีดังกล่าว จำนวน
๒๓๐ ไร่ ไร่ละ ๖,๐๖๑ บาท เป็นเงิน ๑,๓๙๔,๐๓๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี
ระยะเวลา ๑๒ ปี รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒,๖๔๔,๖๕๗ บาท โดยมีหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบแล้ว
และจากการสอบถามผู้ร้องเรียน ทราบว่า ผู้ร้องเรียนยอมรับผลการวินิจฉัยของคณะกรรมการฯ
ทุกประการ ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ความเสียหายของผู้ร้องเรียนได้รับการชดใช้
อย่างเหมาะสมแล้ว จึงยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

ตัวอย่างที่ ๗ การดำเนินการทางวินัยต่อเจ้าหน้าที่ที่กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงมีความไม่เป็นธรรม

สรุปประเด็น ผู้ร้องเรียนได้ทำหนังสือร้องเรียนถึงผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรแห่งหนึ่งมีพฤติการณ์หลอกลวงเอาทรัพย์สิน และมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในทางชู้สาวกับภรรยาของผู้ร้องเรียน แต่เมื่อมีการสอบสวนข้อเท็จจริง ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ตำรวจนายดังกล่าวกลับให้ความช่วยเหลือไม่ให้อำนาจโทษ โดยผู้ร้องเรียนได้รับแจ้งจากสถานีตำรวจภูธรต้นสังกัดในภายหลังว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจคนดังกล่าวได้ยื่นหนังสือลาออกจากราชการไปแล้ว จึงไม่สามารถดำเนินการทางวินัยได้ ทั้งนี้ ผู้ร้องเรียนเห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจคนดังกล่าวได้กระทำความผิดอย่างชัดเจนก่อนที่จะลาออก ผู้บังคับบัญชาน่าจะยับยั้งหนังสือลาออก และรอให้การดำเนินการทางวินัยสิ้นสุดเสียก่อน ผู้ร้องเรียนเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจึงร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผลการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและได้ประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รับการชี้แจง สรุปได้ดังนี้

ผู้ร้องเรียนได้ยื่นเรื่องร้องเรียนกรณีดังกล่าวต่อตำรวจภูธรภาค ซึ่งได้สั่งการให้ตำรวจภูธรจังหวัดสั่งการสถานีตำรวจภูธรต้นสังกัดให้ดำเนินการสืบสวนหาข้อเท็จจริง สถานีตำรวจภูธรต้นสังกัดจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงขึ้น จากการตรวจสอบของคณะกรรมการพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถูกร้องเรียนมีพฤติกรรมสนิทสนมเป็นพิเศษในทางชู้สาวกับภรรยาของผู้ร้องเรียน และเข้าไปเกี่ยวข้องกับครอบครัวของผู้ร้องเรียน เป็นเหตุให้ครอบครัวของผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนจริง คณะกรรมการจึงมีความเห็นว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถูกร้องเรียนได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐาน “กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงโดยเป็นชู้หรือมีชู้กับภรรยาของผู้อื่น” ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๗๙(๕) เห็นควรลงทัณฑ์ ปลดออก แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถูกร้องเรียนได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการเสียก่อน และสถานีตำรวจภูธรต้นสังกัดก็ได้อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนายดังกล่าวลาออกได้ โดยมีผลก่อนที่คณะกรรมการฯ จะมีผลพิจารณาแล้วเสร็จ ตำรวจภูธรภาคพิจารณาแล้วเห็นว่าในเมื่อผู้ถูกร้องเรียนได้ลาออกจากราชการตำรวจไปประกอบอาชีพอื่นแล้ว จึงไม่สามารถดำเนินการทางวินัยตามที่คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเสนอมาได้ จึงให้ยุติเรื่อง

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน พยานหลักฐานต่างๆ ประกอบกับบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไปดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถูกร้องเรียนที่มีความผิดชัดเจนก่อนที่จะลาออก เหตุใดผู้บังคับบัญชาจึงอนุญาตให้ลาออกโดยไม่รอให้คดีสิ้นสุดเสียก่อนนั้น กรณีนี้

พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๙๙ บัญญัติว่าข้าราชการตำรวจผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการ ให้ยื่นหนังสือขอลาออกจากผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่ง เพื่อให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๗๒ หรือผู้บังคับบัญชาอื่นตามที่กำหนดในระเบียบ ก.ตร. เห็นว่าจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการจะยับยั้งการลาออกไว้เป็นเวลาไม่เกินสามเดือนนับแต่วันขอลาออกก็ได้ ทั้งนี้ ระเบียบ ก.ตร. ว่าด้วยการลาออกจากราชการของข้าราชการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒ กำหนดว่า ข้าราชการตำรวจผู้ใดประสงค์จะลาออก ให้ยื่นหนังสือลาออกต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่งก่อนวันขอลาออกไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน และข้อ ๔(๒) ในกรณีที่ผู้ขอลาออกอยู่ระหว่างถูกตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยหรือต้องหาคดีอาญา หรือมีหนี้สินติดค้างกับทางราชการ ไม่ถือเป็นเหตุผลจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการที่จะยับยั้งการลาออก แต่หากปรากฏว่าผู้ขอลาออกมีกรณีดังกล่าว ให้ผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออกแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกรณีทราบก่อนการลาออกมีผลจากข้อกฎหมายดังกล่าว ดังนั้น การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถูกร้องเรียนได้ยื่นลาออกล่วงหน้า ๓๐ วัน เป็นการปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว และผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่คนดังกล่าวก็ไม่มีอำนาจยับยั้งการลาออกตามระเบียบ ก.ตร. ว่าด้วยการลาออกของข้าราชการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๔(๒) กรณีนี้ถือว่าการอนุญาตของผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถูกร้องเรียนเป็นการใช้ดุลยพินิจโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ประเด็นที่สอง ที่ว่า ผู้ใดเป็นผู้อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ตำรวจคนดังกล่าวลาออกจากราชการนั้น พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๙๙ ประกอบกับระเบียบ ก.ตร. ว่าด้วยการลาออกจากราชการของข้าราชการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๔(๒) ได้กำหนดว่า นอกจากผู้มีอำนาจตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งมีอำนาจพิจารณาอนุญาตการลาออกแล้ว ให้ผู้กำกับการหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า ที่ทำหน้าที่หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงาน เป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอนุญาตหรือยับยั้งข้าราชการตำรวจในส่วนราชการหรือหน่วยงานในสังกัดที่ประสงค์จะลาออกสำหรับตำแหน่งตั้งแตรองผู้กำกับการลงมา ดังนั้น ในกรณีนี้การที่ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรเมืองเป็นผู้อนุญาตการลาออกของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถูกร้องเรียนจึงถือเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว อย่างไรก็ตาม จากการสรุปสำนวนที่ล่าช้าของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง และการบกพร่องต่อหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจต้นสังกัดที่มีได้รายงานการขาดราชการของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถูกร้องเรียนให้ผู้บังคับบัญชารับทราบโดยเร็ว เพื่อที่จะพิจารณาโทษโดยทันที กลับรายงานหลังจากที่เจ้าหน้าที่ตำรวจคนดังกล่าวลาออกจากราชการไปแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงขอให้ตำรวจภูธรภาคดำเนินการสอบสวนทางวินัยเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรต้นสังกัด ผู้รับผิดชอบในกรณีละเลยการปฏิบัติหน้าที่จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการดังกล่าว และควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัดต่อไป และแจ้งผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบทุก ๓ เดือน

ตัวอย่างที่ ๘ หน่วยงานของรัฐดำเนินการสอบสวนวินัยเจ้าหน้าที่ล่าช้า โดยไม่มีเหตุอันควร

สรุปประเด็น หน่วยงานของรัฐดำเนินการสอบสวนวินัยร้ายแรง กรณีที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตเงิน และปลอมแปลงเอกสารใบเสร็จรับเงินล่าช้ามากกว่า ๓ ปี แต่ผลการสอบสวนในกรณีดังกล่าวยังไม่เป็นที่ยุติ

ผลการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน ประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาสอบสวนคดีเรื่องดังกล่าว และได้จัดการประชุมตัวแทนหน่วยงานต่างๆ ได้รับการชี้แจง พร้อมทั้งเอกสารหลักฐานต่างๆ สรุปได้ว่า

หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนชี้แจง กรณีการออกหลักฐานการรับเงินค่าห้องพัก ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการพัฒนาบุคลากร จำนวน ๖ รุ่น โดยมีใบเสร็จรับเงิน ซึ่งมีเลขกำกับใบเสร็จรับเงินของหน่วยงาน ๒ ชุดเหมือนกัน แต่จำนวนเงินไม่เท่ากัน ใบเสร็จรับเงินออกโดยเจ้าหน้าที่การเงิน คือ นาง จ. (นามสมมติ) ๑ ชุด และออกโดยหัวหน้างานอาคารสถานที่ คือ นาง อ. (นามสมมติ) อีก ๑ ชุด ดังนั้น หน่วยงานจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง ต่อมา มีการรายงานผลการสืบสวนข้อเท็จจริงว่า นาง อ. ได้นำเงินค่าห้องพักส่งเจ้าหน้าที่รับ - จ่ายเงิน เพื่อออกใบเสร็จรับเงิน แต่ส่งไม่เต็มจำนวนตามความเป็นจริง และจัดการออกใบเสร็จรับเงินชิ้นใหม่ แก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสาร เสนอความเห็นให้ส่งเรื่องให้สำนักงานนิติการ และให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต่อไป

ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงในฐานะหน่วยงานบังคับบัญชา เห็นว่า เรื่องดังกล่าวมีมูลเข้าข่ายเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงขึ้น มีการรายงานผลการสอบสวนว่า นาง อ. กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ในการเปลี่ยนแปลงหนังสือบันทึกข้อความจากจำนวน ๖ รุ่น รุ่นละ ๔๐ คน เป็นรุ่นละ ๖๐ คน และจัดทำใบเสร็จรับเงินค่าห้องพักและค่าห้องประชุมที่มีขอบ ได้รับเงินจำนวนทั้งสิ้น ๒๙๔,๐๐๐ บาท แต่จ่ายเงินส่งคืนจำนวน ๒๒๖,๔๐๐ บาท ส่วนเกินเป็นจำนวน ๖๗,๒๐๐ บาท เป็นการรับไปโดยมิชอบ รวมทั้งได้ทำลายหรือทำให้สูญหายซึ่งใบเสร็จฉบับจริง ซึ่งการกระทำทั้งหมดเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ กรณีกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง มีความเห็นให้ลงโทษไล่ออกจากราชการ แต่เนื่องจากนาง อ. ปฏิบัติราชการมานานไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยมาก่อน มีความเห็นให้ลดโทษเป็นปลดออกจากราชการ จึงต้องนำเสนออนุกรรมการข้าราชการพลเรือน (อ.ก.พ.) เพื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๐๔ วรรคสอง (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕

อย่างไรก็ดี นาง อ. แก้อีกกล่าวหาว่า ได้นำเงินส่วนเกินจากการออกใบเสร็จรับเงินบางส่วนไปจ่ายและจัดซื้อสิ่งของเครื่องใช้ให้แก่ห้องพักของหน่วยงาน เพื่อแก้ไขปัญหาวัสดุขาดแคลน

จำนวน ๘ รายการ เป็นจำนวนเงิน ๔๐,๗๘๔ บาท และขอให้คณะกรรมการฯ พิจารณาเพิ่มเติม แต่จากการตรวจสอบพบว่ามีเพียง ๖ รายการ ส่วนการสั่งซื้ออีก ๒ รายการ ได้แก่ ผ้าห่มนวม จำนวน ๔๖ ผืน ซึ่งมีอยู่จริง แต่เก็บไว้ที่บ้านพักของนาง อ. เนื่องจากหน่วยงานไม่รับมอบ และ พระพุทธรูป จำนวน ๖ องค์ ในห้องประชุม ๖ ห้องของหน่วยงาน และนาง อ. ได้ส่งมอบเงิน จำนวน ๒๕,๔๐๒ บาท ที่เหลือคืนให้แก่หน่วยงานแล้ว

ส่วนสำนักนิติการ กลุ่มงานวินัยและอุทธรณ์ สอบสวนแล้วมีความเห็นว่า นาง อ. ได้นำเงิน ที่มีปัญหาไปใช้จ่ายเป็นค่าปฏิบัติงานนอกเวลาให้กับเจ้าหน้าที่ จัดซื้อพระพุทธรูป จำนวน ๖ องค์ จัดซื้อผ้าห่ม จำนวน ๔๖ ผืน จัดซื้อผ้าสำหรับจัดให้ห้องประชุม ค่าจัดดอกไม้ประดิษฐ์ จัดซื้อผ้าปูโต๊ะสำหรับวางแจกันดอกไม้ประดิษฐ์ จัดซื้อสบู่อ่อนเล็กสำหรับใช้ในห้องพัก และค่าซักผ้าปูที่นอน ซึ่งเป็นรายการใช้จ่ายที่ได้จ่ายไปจริง ดังนั้น การกล่าวหาว่านาง อ. นำเงินไปหมุนใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัวจึงยังฟังได้ไม่ถนัดนัก และเงินส่วนที่เหลือก็ได้ส่งคืนให้หน่วยงานแล้ว จึงเห็นว่าพฤติการณ์ของนาง อ. เป็นการกระทำผิดวินัย ตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ และฐานไม่รักษาชื่อเสียงของตน และไม่รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย เห็นสมควรลงโทษลดขั้นเงินเดือนลง ๑ ขั้น เท่านั้น จึงเห็นควรเสนอ อ.ก.พ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพิจารณา ตามมาตรา ๑๐๔ วรรคสอง (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อไป

อนุกรรมการข้าราชการพลเรือน (อ.ก.พ.) ขอให้คณะกรรมการฯ สอบสวนเพิ่มเติม ได้ข้อสรุปตามข้อสงสัยของ อ.ก.พ. ดังนี้ นาง อ. ได้นำใบเสร็จรับเงินที่ถูกกล่าวหาจากโต๊ะของเจ้าหน้าที่การเงินที่มีหน้าที่ออกใบเสร็จรับเงินในเวลาพักเที่ยง ส่วนกรณีการจัดซื้อสิ่งของเพิ่มเติม ทั้งที่ไม่มีหน้าที่รับผิดชอบนั้น นาง อ. ให้เหตุผลว่า ต้องการให้ผู้มาอบรมได้รับความพอใจ จึงแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยเห็นว่า หากรอจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบของทางราชการจะทำให้ล่าช้าและถูกผู้รับบริการต่อว่าได้ ซึ่งกรณีดังกล่าว นิติกรผู้รับผิดชอบสำนวน สำนักนิติการขอให้คณะกรรมการฯ ส่งร่างรายงานการสอบสวนเพิ่มเติมไปให้ตนก่อนและได้เสนอหาบุคคลมาช่วยโดยที่คณะกรรมการฯ มิได้ร้องขอ พร้อมอ้างว่าคณะกรรมการฯ ดำเนินการสอบสวนไม่ครบถ้วน ทำให้ต้องมีการสอบสวนเพิ่มเติมหลายครั้ง ซึ่งเป็นการก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการฯ คณะกรรมการฯ เห็นว่าตนสามารถดำเนินการได้อย่างอิสระไม่จำเป็นต้องส่งรายงานให้บุคคลใดก่อน และได้มีการสอบสวนอย่างครบถ้วนดีแล้ว คณะกรรมการฯ มิได้ดำเนินการล่าช้าแต่อย่างใด

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน กรณีการดำเนินการพิจารณาสอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตเงิน และปลอมแปลงเอกสารใบเสร็จรับเงินล่าช้าแล้ว พบว่า มีความ

ชัดแจ้ง และมีความเห็นที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนภายในหน่วยงาน ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการสอบสวน วินัยนาง อ. ซึ่งเห็นได้ชัดจากการที่คณะกรรมการสอบสวนวินัยได้รายงานผลพร้อมความเห็นให้ปลัด นาง อ. ออกจากราชการ แต่นิติกรผู้รับผิดชอบสำนวนได้ให้ความเห็น และขอให้มีการสอบสวน เพิ่มเติมถึง ๒ ครั้ง ใช้เวลากว่า ๑ ปีเศษ กว่าจะมีความเห็นในส่วนของตน อีกทั้งนิติกรคนดังกล่าว ยังมีความเห็นแตกต่างจากคณะกรรมการฯ อย่างสิ้นเชิง ทั้งที่ปรากฏพยานหลักฐานในสำนวนอย่าง ชัดเจน เมื่อเรื่องดังกล่าวถึงอนุกรรมการข้าราชการพลเรือน (อ.ก.พ.) อ.ก.พ. ก็ยังมีมติให้สอบสวน เพิ่มเติมและให้รายงานย้อนกลับไปสำนักนิติกรอีก จึงสันนิษฐานได้ว่าอาจมีความพยายามที่จะ ช่วยเหลือผู้กระทำผิดให้ไม่ต้องรับโทษ หรือรับโทษช้ำลง โดยการให้มีการสอบสวนเพิ่มเติมในทุก ขั้นตอน และบิดเบือนประเด็นเกี่ยวกับการจัดซื้อวัสดุมาเป็นข้อเท็จจริงว่า ไม่มีเจตนาที่จะนำเงินไว้ เป็นประโยชน์ส่วนตน รวมการสอบสวนที่หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนดำเนินการเรื่องเป็นระยะเวลากว่า ๓ ปี ยังไม่แล้วเสร็จ จึงถือได้ว่าหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนดำเนินการล่าช้าจริง ผู้ตรวจการแผ่นดินจึง เห็นควรเสนอแนะให้หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนดำเนินการสอบสวนทางวินัยกับนาง อ. ให้แล้วเสร็จ โดยเร็ว

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้มีข้อสังเกตต่อการปฏิบัติหน้าที่ของนิติกรผู้รับผิดชอบ สำนวน สำนักนิติกร ซึ่งรับผิดชอบสำนวนคดี น่าจะมีความบกพร่อง เป็นเหตุให้เกิดปัญหาความ ล่าช้าในการดำเนินการดังกล่าว เห็นควรที่สำนักงานปลัดกระทรวงจะได้พิจารณาดำเนินการตาม ควรแก่กรณีด้วย

ตัวอย่างที่ ๔ สถานีดตำรวจนครบาลดำเนินการออกหมายจับผู้ต้องหาล่าช้า ทำให้ผู้ร้องเรียน ไม่ได้รับความเป็นธรรม

สรุปประเด็น ผู้ร้องเรียนถูกผู้ต้องหาทำร้ายร่างกาย จนได้รับบาดเจ็บสาหัสเข้าพักรักษาตัวที่ โรงพยาบาลนานเป็นเวลา ๓ เดือน โดยผู้ร้องเรียนได้แจ้งความให้ดำเนินคดีกับผู้ต้องหากับสถานี ตำรวจนครบาลแห่งหนึ่ง และมีการออกหมายจับแต่ยังไม่มีการจับกุมผู้ต้องหาแต่อย่างใด ต่อมา ผู้ร้องเรียนพบว่าผู้ต้องหาไปอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานีจึงติดต่อกลับมายังสถานีตำรวจนครบาลเพื่อ ขอล่าเนาหมายจับ แต่ได้รับแจ้งว่า กำลังดำเนินการขอหมายศาลตามกฎหมายใหม่ จนปัจจุบัน ผู้ร้องเรียนพบว่าผู้ต้องหาไปอยู่ที่จังหวัดขอนแก่น จึงกลับมาขอล่าเนาหมายจับอีกครั้ง แต่ได้รับแจ้ง จากสถานีตำรวจนครบาลว่า ไม่พบสำนวนสอบสวนดังกล่าวแล้ว

ผลการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนแล้วจึงได้มีหนังสือขอให้ หน่วยงานผู้รับผิดชอบจัดส่งคำชี้แจงและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าว เพื่อ ประกอบการพิจารณา สรุปได้ว่า

จากกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่า สถานีตำรวจนครบาลดำเนินการออกหมายจับผู้ต้องหาล่าช้านั้น พบว่า เมื่อปี ๒๕๔๒ ผู้ร้องเรียนได้ร้องทุกข์ให้สถานีตำรวจนครบาลออกหมายจับผู้ต้องหากับพวกรวม ๓ คน ตามหมายจับในข้อหาร่วมกันทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ซึ่งมีกำหนดอายุความ ๑๕ ปี หรือภายในปี ๒๕๕๗ ต่อมา พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้มีผลบังคับใช้ซึ่งได้แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕๗ ให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจออกหมายจับทำให้หมายจับเดิมที่ออกโดยผู้กำกับสถานีตำรวจนครบาลไม่สามารถใช้ได้อีกต่อไป ต้องให้ศาลอาญากรุงเทพใต้เป็นผู้ออกหมายจับแทน ต่อมาในปี ๒๕๔๙ เมื่อผู้ร้องเรียนทราบว่าคุณต้องหาไปอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี ผู้ร้องเรียนได้ติดต่อกลับมายังสถานีตำรวจนครบาลเพื่อขอสำเนาหมายจับ แต่ได้รับแจ้งว่าให้ผู้ร้องเรียนแจ้งเบอร์โทรศัพท์ติดต่อไว้ เมื่อดำเนินการขอยุติคดีตามกฎหมายใหม่แล้ว จะแจ้งให้ทราบ จนถึงปี ๒๕๕๐ ผู้ร้องเรียนทราบว่าผู้ต้องหาไปอยู่ที่จังหวัดขอนแก่น จึงแจ้งให้สถานีตำรวจภูธรจับกุมแต่ได้รับแจ้งว่าไม่สามารถจับกุมได้ เนื่องจากต้องรอสำเนาหมายจับจากสถานีตำรวจนครบาล และเมื่อผู้ร้องเรียนมาติดต่อกับสถานีตำรวจนครบาลดังกล่าวเพื่อขอสำเนาหมายจับปรากฏว่าหาสำนวนสอบสวนไม่พบ โดยได้รับการแจ้งว่าคดีดังกล่าวได้เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้ว และได้เปลี่ยนพนักงานสอบสวนมาแล้วหลายคนอีกด้วย

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ประสานไปยังสถานีตำรวจนครบาลที่ถูกร้องเรียนให้ดำเนินการขออนุมัติหมายจับผู้ต้องหาซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดฐานร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสจากศาลอาญากรุงเทพใต้ และสถานีตำรวจนครบาลดังกล่าวก็ได้โทรสารหมายจับดังกล่าวไปยังสถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น (ซึ่งเป็นที่อยู่ครั้งสุดท้ายของผู้ต้องหา) เพื่อติดตามจับกุมผู้ต้องหามาดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป ทั้งนี้ สถานีตำรวจนครบาลได้แจ้งผู้ร้องเรียนทางโทรศัพท์เพื่อให้มารับสำเนาหมายจับเรียบร้อยแล้ว

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาจากคำร้องเรียนและหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามกฎหมายหรือแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนให้แก่ผู้ร้องเรียนแล้ว และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้แจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบทางโทรศัพท์จนเป็นที่พึงพอใจ จึงสมควรยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว อย่างไรก็ตาม กรณีนี้แม้ว่าผู้ร้องเรียนจะได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนแล้ว แต่จากการปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าของสถานีตำรวจนครบาล ทำให้ผู้ร้องเรียนไม่ได้รับความเป็นธรรม จึงเห็นควรส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไปยังผู้บัญชาการตำรวจนครบาลเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำชับให้หน่วยงานในบังคับบัญชาให้ใช้ความระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในลักษณะนี้อีก

๖. เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการตรวจสอบองค์กรในกระบวนการยุติธรรมและ องค์กรตามรัฐธรรมนูญ

ตัวอย่างที่ ๑ พนักงานอัยการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดอาญาให้ไม่ต้องรับโทษตามพฤติการณ์
ที่กระทำจริง

สรุปประเด็น ผู้ร้องเรียนเป็นเจ้าของร้านค้าแห่งหนึ่ง ในวันเกิดเหตุ ถูกคนร้ายที่แสดงท่าทาง
เป็นผู้มาซื้อสินค้า ใช้กำลังเข้าทำร้ายร่างกายภรรยาของผู้ร้องเรียนที่ขายสินค้าไปแล้วชิงทรัพย์
หลบหนี แต่ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัวไว้ได้ ในระหว่างการดำเนินคดี ผู้ร้องเรียนแจ้งว่าถูกข่มขู่
คุกคาม และได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่ให้ยอมความในคดี จนกระทั่งศาลมีคำพิพากษาจำคุก
ผู้ต้องหาเป็นเวลา ๓ ปี ฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส แต่มีเหตุ
บรรเทาโทษจึงให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี แต่ผู้ร้องเรียนเห็นว่าพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวนคดี
ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เนื่องจากในความเป็นจริง ผู้ต้องหามีพฤติการณ์ในลักษณะชิงทรัพย์ กล่าว
คือ ทำที่เข้าไปซื้อสินค้ากับผู้เสียหาย โดยใช้ธนบัตรปลอม (ใช้ธนบัตรใบละ ๑๐๐ บาท ๑ ใบวางทับ
บนมัดกระดาษที่มีขนาดเท่าธนบัตรจริง) เมื่อสบโอกาสมือทำร้ายร่างกายผู้เสียหายและพยายาม
จะหลบหนี แต่มีผู้ประสบเหตุจับกุมตัวไว้ได้ มีพยานรู้เห็นเหตุการณ์เป็นจำนวนมาก แต่พนักงาน
อัยการซึ่งมีความสนิทสนมกับญาติของผู้ต้องหา และรับผิดชอบในการดำเนินคดีนี้กลับสั่งฟ้องเป็น
คดีทำร้ายร่างกาย เพื่อช่วยเหลือจำเลยมิให้ต้องรับโทษตามความเป็นจริง จึงร้องเรียนมายังผู้ตรวจการ
แผ่นดินเพื่อให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการทำคดีดังกล่าว

ผลการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนแล้วจึงได้มีหนังสือขอให้
หน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ที่ถูกร้องเรียนจัดส่งคำชี้แจงและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับ
เรื่องร้องเรียนดังกล่าว เพื่อประกอบการพิจารณา สรุปได้ว่า

จากกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าพนักงานอัยการจะปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเกี่ยวกับสำนวนคดี
อาญาซึ่งเป็นคดีระหว่างผู้ร้องเรียนกับผู้ต้องหา ฐานชิงทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้ายเป็นเหตุให้
ภรรยาของผู้ร้องเรียนได้รับอันตรายสาหัส หน่วยงานในฐานะต้นสังกัดของพนักงานอัยการที่ถูก
ร้องเรียน ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนชั้นต้นเพื่อทำการสอบสวนเรื่องดังกล่าวแล้ว
โดยที่ประชุมคณะกรรมการ เห็นว่า คดีนี้เป็นการใช้ดุลยพินิจในการสั่งคดีโดยข้อเท็จจริงได้ความว่า
ผู้ต้องหาไปอยู่ที่ร้านที่เกิดเหตุถึง ๒ ชั่วโมง และผู้ต้องหามีอายุถึง ๕๗ ปี เหตุที่มีการทำร้ายร่างกาย
กันเนื่องจากมีการให้บริการกันไปมาหลายครั้ง ทำให้เกิดความไม่พอใจกัน เมื่อผู้ต้องหาหยิบเงินออก
มาจะทำให้ ฝ่ายผู้ร้องเรียนก็คิดว่าจะให้เงิน แต่กลับมีกระดาษที่ตัดจากกระดาษหนังสือพิมพ์ ฝ่ายผู้ร้อง
เรียนจึงคว้าข้อมือและคอเสื้อแล้วชกต่อยกัน จึงฟังไม่ได้ว่าผู้ต้องหามีเจตนาลักทรัพย์ การที่พนักงาน

อัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องฐานชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสจึงชอบ แต่การที่เจ้าหน้าที่เจ้าของสำนวนคดีใช้เวลาในการพิจารณาสำนวนนานถึง ๔ เดือนเศษ เนื่องจากผู้บังคับบัญชาของพนักงานอัยการที่ถูกร้องเรียนไม่ได้เร่งรัดการปฏิบัติหน้าที่ ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าและไม่ปฏิบัติตามระเบียบของหน่วยงานว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงาน ที่กำหนดให้พนักงานอัยการต้องให้ความสำคัญกับสำนวนทุกประเภท ต้องพิจารณาและสั่งสอบสวนเพิ่มเติมให้เสร็จสิ้น กระแสความด้วยความรอบคอบและรวดเร็ว แล้วจึงมีความเห็นและคำสั่ง จึงเป็นการกระทำผิดวินัยฐานไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานอื่นใดที่แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ทั้งสองได้กระทำการโดยไม่สุจริตเพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหา การกระทำของพนักงานอัยการและผู้บังคับบัญชาจึงเป็นการกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง คณะกรรมการจึงมีมติให้ลงโทษพนักงานอัยการทั้งสองคน สถานภาคทัณฑ์ และให้แนะนำตักเตือนการปฏิบัติราชการแก่พนักงานอัยการที่เป็นผู้บังคับบัญชาให้ใช้ความระมัดระวังและความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบแผนของทางราชการในโอกาสต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาจากคำร้องเรียนและหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานต้นสังกัดของพนักงานอัยการที่ถูกร้องเรียนแล้ว เห็นว่า เรื่องร้องเรียนดังกล่าวเป็นกรณีที่หน่วยงานได้มีคำสั่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงตามขั้นตอนกระบวนการของทางราชการที่วางไว้แล้ว จึงสมควรยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอาจก้าวล่วงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล ตามที่บทบัญญัติมาตรา ๒๔๔(ค) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติไว้

ตัวอย่างที่ ๒ พนักงานอัยการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นโจทก์ในคดีอาญาให้แก่ผู้ร้องเรียน

สรุปประเด็น พนักงานอัยการละเลยการปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง เลินเล่อในการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีต่อศาลในคดีอาญาที่มีผู้บุกรุกที่ดินที่ผู้ร้องเรียนมีเอกสารสิทธิเป็นหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยศาลได้พิพากษายกฟ้องคดีอาญา และยกคำร้องในคดีส่วนแพ่ง เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเสียหาย

ผลการพิจารณา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้ร้องเรียนได้ซื้อที่ดิน จำนวน ๑ แปลง จากนาย ม. (ต่อมา เป็นคู่พิพาทฐานบุกรุกที่ดินแปลงดังกล่าว) และได้รับหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑ ข) โดยไม่มีผู้ใดร้องคัดค้าน โดยผู้ร้องเรียนได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินเป็นเวลา ๓ ปีติดต่อกัน และได้นำที่ดินแปลงดังกล่าวออกให้คนเช่า ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๙

นาย ม. ได้มาแสดงตนว่าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินแปลงดังกล่าว พร้อมกับนำเอกสารหลักฐานการถือครองที่ดินมาแสดงด้วย ผู้ร้องเรียนและนาย ม. จึงได้เกิดข้อพิพาทกันและไม่สามารถตกลงกันได้ ผู้ร้องเรียนจึงได้เข้าแจ้งความไว้กับพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธร

หลังจากนั้น นาย ม. กับพวกรวม ๕ คน ได้ร่วมกันบุกรุกเข้าไปปลูกต้นกล้วยพาราในที่ดินแปลงดังกล่าวอีก และได้ทำการยกย้ายทำลายหลักแนวเขตแบ่งกันที่ดินแปลงดังกล่าวซึ่งอยู่ติดกับที่ดินแปลงของนาย ม. ผู้ร้องเรียนจึงได้เข้าแจ้งความ เมื่อพนักงานสอบสวนได้ไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ก็พบว่ามีการบุกรุกจริง จึงได้รับคำร้องทุกข์ไว้และเรียกให้นาย ม. กับพวกมารับทราบข้อกล่าวหา โดยนาย ม. กับพวกปฏิเสธทุกข้อกล่าวหา เมื่อพนักงานสอบสวนพิจารณาข้อเท็จจริงประกอบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้วจึงส่งสำนวนและมีความเห็นว่าควรสั่งฟ้องให้พนักงานอัยการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ต่อมา เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พนักงานอัยการผู้ถูกร้องเรียนได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องเป็นคดีอาญาข้อหาบุกรุกและคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องเนื่องกับคดีอาญาเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทน จากการพิเคราะห์พยานหลักฐานทั้งหมดแล้ว ศาลจึงมีความเห็นว่าผู้ร้องเรียนได้เข้าไปทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทเป็นเวลาประมาณ ๒ ปี หลังจากนั้นผู้ร้องเรียนก็ไม่ได้เข้าไปทำประโยชน์อีก แม้ผู้ร้องเรียนจะถือหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑ ข) แต่ศาลเห็นว่าหนังสืออนุญาตดังกล่าวเป็นเพียงการอนุญาตให้ผู้ร้องเรียนเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน มิใช่หลักฐานที่แสดงถึงสิทธิครอบครองที่ดิน ดังนั้น เมื่อผู้ร้องเรียนมิได้เป็นผู้ยึดถือที่ดินพิพาทในขณะเกิดเหตุ ทั้งการออกหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทยังปรากฏข้อพิรุธสงสัยว่าผู้ที่ลงชื่อในใบรับรองการเดินสำรวจเพื่อรังวัดที่ดินก่อนออก ส.ป.ก. ๔-๐๑ ข นั้น เป็นผู้ไม่มีอำนาจหน้าที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการถือครองและการเข้าทำประโยชน์ของผู้ร้องเรียนอาจมิชอบ ศาลจังหวัดจึงพิพากษายกฟ้องในคดีอาญา และยกคำร้องในคดีส่วนแพ่ง ผู้ร้องเรียนจึงร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน ขอให้ตรวจสอบว่าพนักงานอัยการซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีที่ตนเป็นผู้เสียหายดังกล่าวข้างต้น ละเลยการปฏิบัติหน้าที่และบกพร่อง เลินเล่อ เป็นเหตุให้ตนได้รับความเสียหายหรือไม่ อีกทั้งผู้ร้องเรียนยังไม่แน่ใจว่าพนักงานอัยการผู้ถูกร้องเรียนได้ดำเนินการยื่นอุทธรณ์ตามกระบวนการยุติธรรมให้แก่ตนหรือไม่ เนื่องจากไปสอบถามหลายครั้งแต่ไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากเอกสารประกอบคำร้องเรียนและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อเท็จจริงที่ได้จากการประสานสอบถามผู้ร้องเรียนเพิ่มเติม และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนแล้วเห็นว่า กรณีที่ผู้ร้องเรียนได้ตั้งข้อสงสัยว่าพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวน ละเลยการปฏิบัติหน้าที่จนเป็นเหตุให้ตนได้รับความเสียหายนั้น เมื่อพิจารณาการปฏิบัติ

หน้าที่ของพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวนจากข้อเท็จจริงที่ว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนแล้วก็ได้ตรวจสอบพิจารณาสำนวน และเมื่อเห็นควรสั่งฟ้องก็ได้ดำเนินการสั่งฟ้องไปตามอำนาจหน้าที่ ภายในช่วงเวลาระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๕๐ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๕๑ และเมื่อศาลมีคำพิพากษายกฟ้องในคดีอาญา และยกคำร้องในคดีส่วนแพ่งนั้น พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวนก็ได้ดำเนินการยื่นอุทธรณ์ต่อศาลเพื่อรักษาสติทางกฎหมาย จนกว่าคดีจะถึงที่สุดให้แก่ผู้ร้องเรียนแล้ว ดังนั้น ในกรณีนี้จึงเห็นว่าพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวนได้ปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการแล้ว คำร้องเรียนนี้จึงไม่ต้องตามความในมาตรา ๒๔๔ (๑)(ค) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงเห็นควรยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

อนึ่ง เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ประสานไปยังสำนักงานอัยการจังหวัดและศาลที่เกี่ยวข้อง ทราบว่า พนักงานอัยการได้อุทธรณ์คำพิพากษาดังกล่าวต่อศาลแล้ว ในการนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้เสนอแนะให้ผู้ร้องเรียนไปขอคัดสำเนาคำอุทธรณ์ดังกล่าวได้ที่สำนักงานอัยการจังหวัด เพื่อนำไปเป็นเอกสารหลักฐานขอให้ศาลมีคำสั่งเป็นการชั่วคราวให้คู่กรณีชะลอการเข้าดำเนินการใดๆ ในที่ดินพิพาท จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นผู้เสียหายที่จะนำเรื่องพิพาทดังกล่าวไปยื่นฟ้องต่อศาลเป็นคดีแพ่งเพื่อให้ศาลได้พิจารณาพิพากษาว่าผู้ใดเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทต่อไป

๗. การติดตามการปฏิบัติตามผลการวินิจฉัยและข้อเสนอแนะของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน และหน่วยงานได้รายงานผลการดำเนินการ มีดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑ ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนจากโครงการก่อสร้างสะพานข้ามทางแยก

สรุปประเด็น ผู้ร้องเรียนได้ยื่นหนังสือร้องเรียนขอให้สอบสวนหาข้อเท็จจริงกรณีหน่วยงานของรัฐดำเนินการก่อสร้างสะพานข้ามทางแยก ในโครงการก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ ทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างหลายประการ อาทิ ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการเวนคืนที่ดิน ไม่มีทางเข้าออกเพื่อใช้สัญจร และผู้ร้องเรียนเห็นว่าโครงการนี้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาจราจรในบริเวณดังกล่าวได้จริง

ผลการพิจารณา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับคำชี้แจงข้อเท็จจริง และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการลงตรวจสอบพื้นที่จริง ดังนี้

ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๔ (เพชรเกษม) เป็นถนนสายหลักเส้นเดียวเพื่อเดินทางสู่ภาคใต้ มีปริมาณจราจรมาก จากผลการประมาณการจราจรในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ถนนเพชรเกษมช่วงนี้จะมีปริมาณการจราจรประมาณ ๑๒๕,๐๐๐ คันต่อวัน การจัดการจราจรในระบบทางแยกสัญญาณไฟไม่สามารถรองรับปริมาณการจราจรได้ ดังนั้นจึงต้องปรับรูปแบบทางแยกในระบบใหม่ กรมทางหลวงจึงออกแบบโครงการนี้ในลักษณะปิดทางแยกและก่อสร้างสะพานยกระดับข้ามถนนสายหลักเพื่อเชื่อมต่อโครงข่ายถนนของทางสายรอง สำหรับทางแยกที่มีโครงข่ายถนนสายย่อยและแนวคลองชลประทานอยู่ใกล้เคียง ก็ได้ประสานงานกับกรมชลประทานเพื่อขอใช้พื้นที่แนวเขตคลองชลประทาน เพื่อก่อสร้างสะพานยกระดับข้ามทางสายหลัก

หน่วยงานผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในช่วงการก่อสร้างหลายครั้ง โดยในพื้นที่อำเภอที่มีการร้องเรียนได้จัดให้มีประชุมก่อนการก่อสร้าง ๒ ครั้ง คือการประชุมกับส่วนราชการและองค์กรปกครองท้องถิ่น เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๖ และการประชุมกับผู้นำชุมชน เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๖ นอกจากนี้ หน่วยงานผู้รับผิดชอบยังได้ส่งวิศวกรมาทำการสำรวจพื้นที่ในสนามในช่วงก่อนการออกแบบและก่อนการก่อสร้างอย่างสม่ำเสมออีกด้วย ส่วนปัญหากรณีผู้รับจ้างทำงาน ผู้รับผิดชอบมีแนวทางแก้ไข โดยเร่งรัดโครงการก่อสร้างที่ประมูลซึ่งปัจจุบันได้ผู้รับจ้างแล้ว เมื่อลงนามในสัญญาจะได้เร่งผู้รับจ้างดำเนินการก่อสร้างและบรรเทา

ความเดือดร้อนในชุมชนทันที โดยในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าจะให้หน่วยงานบำรุงทางจังหวัด หน้ันคอยตรวจตราและบรรเทาปัญหาการสัญจรและความเดือดร้อนของประชาชนไปพลางก่อน

จังหวัดชี้แจงว่า ได้จัดประชุมร่วมกับผู้แทนจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ สรุปได้ว่า เพื่อให้ได้ข้อมูลในเรื่องดังกล่าว และมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง ที่ประชุมจึงมอบหมายให้อำเภอดำเนินการจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งจากการสอบถามความคิดเห็นจากที่ประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ และที่ประชุมประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็น พบว่า เสียงส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับโครงการก่อสร้างดังกล่าว โดยเทศบาลตำบลชี้แจงว่า นายกเทศมนตรีได้อภิปรายคัดค้านการก่อสร้างสะพานข้ามทางแยกมาตั้งแต่ต้น และได้ประสานหาทางแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในการสัญจรข้ามถนน เช่น การก่อสร้างทางลอดแทนสะพานลอย การขุดและวางท่อระบายน้ำ การราดน้ำดับฝุ่น การซ่อมแซมถนนที่ชำรุดจากการก่อสร้างที่ทิ้งร้างไป เป็นต้น ได้ใช้งบประมาณของเทศบาลไปจำนวนมาก อีกทั้งยังได้นำเสนอปัญหาต่อที่ประชุมจังหวัด อำเภอเป็นประจำ และได้ประสานงานไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อคัดค้านการก่อสร้างตามที่มีประชาชนร้องขอโดยมิได้ล่าช้า

เจ้าหน้าที่ผู้แทนสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ร่วมประชุมหารือกับนายอำเภอ นายกเทศมนตรีตำบล และสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้ร้องเรียนและประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้าง ต่างเห็นพ้องกันว่าเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการสัญจรของประชาชนให้ดำเนินไปอย่างปกติ ขอให้มีการพิจารณาเรือเสาะและฐานคอนกรีตที่ก่อสร้างค้างไว้ออกไปทั้งหมดก่อน และจากการตรวจสอบพื้นที่พบว่า บริษัทผู้รับจ้างเดิมได้ทิ้งงานการก่อสร้างสะพานข้ามทางแยกไป สร้างเสาะและฐานคอนกรีตขนาดใหญ่ค้างไว้กึ่งกลางถนนทั้งสองฝั่งรวมทั้งสิ้น ๑๐ ต้น ทำให้พื้นที่จราจรที่เหลืออยู่คับแคบอย่างมาก รถขนาดใหญ่สัญจรไม่สะดวก กีดขวางเส้นทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว และบริเวณดังกล่าวมีโรงพยาบาลและสำนักงานบริการโทรศัพท์ที่ตั้งอยู่ ทำให้ประชาชนที่ไปติดต่อหน่วยงานดังกล่าวไม่ได้รับความสะดวก นอกจากนี้ เมื่อมีฝนตกน้ำท่วมขัง ดินทรุดตัว ทำให้การสัญจรเป็นไปด้วยความยากลำบากมากขึ้น และจากกรณีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเมื่อเริ่มการก่อสร้าง ปรากฏว่าประชาชนหลายคนในบริเวณก่อสร้างสะพานข้ามทางแยกให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่ายังไม่ทราบรายละเอียดของโครงการแต่อย่างใด

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาคำร้องเรียน ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ของเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และข้อกฎหมายแล้ว เห็นว่า ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ เป็นเส้นทางหลักสายเดียวที่ใช้เดินทางสู่ภาคใต้ มีปริมาณจราจรมาก มีชุมชนตั้งถิ่นฐานตลอดสองข้างทาง จึงประสบปัญหากระแสน้ำจราจร

ไม่คล่องตัวและเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเทศกาล ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ใช้รถใช้ถนน ดังนั้น อธิบดีประจำกรมที่รับผิดชอบโครงการซึ่งมีอำนาจกำหนดมาตรฐานและลักษณะของทางหลวงและงานทาง รวมทั้งกำหนดเขตทางหลวง ตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงได้จัดทำโครงการก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ โดยกำหนดรูปแบบการก่อสร้างช่วงทางแยกเป็นสะพานยกระดับข้ามทางแยก จึงเห็นว่า อธิบดีได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายแล้ว

อย่างไรก็ดี ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้รับจ้างได้ทำงานเป็นเวลานานและได้สร้างเสาและฐานคอนกรีตขนาดใหญ่ส่วนที่อยู่เหนือพื้นดินกีดขวางทางสัญจรสายหลักของประชาชน และไม่มีกรณีสืบสวนพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนและประชาชนในพื้นที่ได้ใช้สัญจรได้อย่างปกติ ประกอบกับการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เกี่ยวกับการเสนอให้ผู้รับจ้างเดิมให้ตกเป็นผู้ทำงาน และหาผู้รับจ้างรายใหม่ต้องใช้เวลาาน ทำให้ประชาชนต้องได้รับความเดือดร้อนมาเป็นเวลานาน และเกิดการไม่ยอมรับของประชาชนส่วนมากในพื้นที่ต่อรูปแบบการก่อสร้างสะพานข้ามทางแยกที่หน่วยงานที่รับผิดชอบได้เสนอไว้แต่แรก จึงเห็นว่า แม้หน่วยงานได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดแล้ว แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าการดำเนินโครงการเฉพาะในส่วนของสะพานข้ามทางแยกเข้าอำเภอก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนและคณะหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ดังนั้น เพื่อเป็นการเยียวยาความเดือดร้อนแก่ผู้ร้องเรียนและประชาชนในพื้นที่ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเสนอแนะหน่วยงานขอให้ดำเนินการรื้อเสาและฐานคอนกรีตจำนวน ๑๐ ต้น ที่ผู้รับจ้างเดิมได้ก่อสร้างค้างทิ้งไว้กีดขวางทางสัญจรออกไปก่อน และปรับผิวถนนให้ประชาชนได้ใช้สัญจรโดยสะดวกต่อไปโดยเร็ว อย่างไรก็ตาม หากหน่วยงานผู้รับผิดชอบจะก่อสร้างสะพานข้ามทางแยกตามรูปแบบเดิมโดยผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นอย่างทั่วถึงและเป็นที่ยอมรับของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ ก็สามารถกลับมาใช้ฐานรากเดิมที่อยู่ใต้ดินเพื่อก่อสร้างสะพานข้ามทางแยกอีกได้

การดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน

หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ถึงผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งว่า หน่วยงานได้พิจารณาแล้วเห็นด้วยตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยได้สั่งการให้ผู้รับจ้างระงับการก่อสร้างสะพานที่บริเวณดังกล่าวก่อน อนึ่ง งานก่อสร้างทาง หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการได้ลงนามสัญญาจ้างผู้รับจ้างรายใหม่แล้ว การก่อสร้างสะพานดังกล่าวในส่วนที่เหลือจากการทิ้งงานก็เป็นส่วนหนึ่งในสัญญา เมื่อต้องรื้อเสาและฐานคอนกรีตที่กีดขวางเส้นทางการ

จรรยาออกตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน ก็จำเป็นต้องดำเนินการตามขั้นตอนของการแก้ไขสัญญา ซึ่งหน่วยงานจะได้ดำเนินการตามระเบียบฯ

อย่างไรก็ดี ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับหนังสือจากผู้ร้องเรียน นายกเทศมนตรีตำบลนายอำเภอ จังหวัด ได้มีหนังสือรายงานแจ้งว่า หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการยังมิได้ดำเนินการรื้อถอนเสาตอม่อ และฐานคอนกรีตสะพาน และมีความประสงค์ที่จะเร่งรัดให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการรื้อถอนเสาตอม่อและฐานคอนกรีตสะพานออกไปโดยเร็ว เนื่องจากทำให้เกิดอุบัติเหตุกับผู้ใช้งานบ่อยครั้ง สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ประสานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการมาโดยตลอด ซึ่งได้รับแจ้งว่า การดำเนินการอยู่ระหว่างขั้นตอนการคิดราคาปูนและเหล็ก เพื่อตัดราคาการก่อสร้าง จากนั้นจะได้รื้อถอนตอม่อและฐานคอนกรีตดังกล่าวต่อไป ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าว อธิบดีและผู้อำนวยการสำนักที่รับผิดชอบงานก่อสร้างคนเดิมได้เกษียณอายุราชการพร้อมกันทั้งสองท่าน ซึ่งได้ฝากให้ผู้ที่จะมารับหน้าที่ต่อไปดำเนินการตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินโดยเร็วต่อไปด้วยแล้ว

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ติดตามการดำเนินการรื้อถอนเสาตอม่อและฐานคอนกรีตสะพานข้ามแยกอย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการได้เข้าดำเนินการทุบทำลายโครงสร้างดังกล่าวแล้ว โดยมีกำหนดแล้วเสร็จภายใน ๓ สัปดาห์ และจะได้ดำเนินการปูพื้นและปรับผิวการจราจรให้ใหม่เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนใช้สัญจรไปมาได้ตามปกติต่อไป

ภาคผนวก ข

- คำนียมหลิกของมาตรฐานจริยธรรม
สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยประมวลจริยธรรมของผู้ตรวจการ
แผ่นดิน และเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๑

ค่านิยมหลัก (Core values) ของมาตรฐานจริยธรรม สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๑. การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
๒. การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ
๓. การยึดถือประโยชน์ของประเทศไทยเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
๔. การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย
๕. การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ
๖. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
๗. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
๘. การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๙. การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร

**ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดิน
ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของผู้ตรวจการแผ่นดิน
และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๐**

โดยที่มาตรา ๒๗๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้มีประมวลจริยธรรมเพื่อกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท โดยให้มีกลไกและระบบในการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

**หมวด ๑
บททั่วไป**

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยประมวลจริยธรรมของผู้ตรวจการแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๐”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าด้วยคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและพนักงาน พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อ ๓ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“ผู้ตรวจการแผ่นดิน” หมายความว่า ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ข้อ ๕ ให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๒ มาตรฐานจริยธรรม

ส่วนที่ ๑ มาตรฐานจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก

ข้อ ๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ทุกคน ต้องปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในมาตรฐานจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก ๙ ประการ ดังนี้

- (๑) การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
- (๒) การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ
- (๓) การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
- (๔) การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย
- (๕) การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ
- (๖) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
- (๗) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
- (๘) การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๙) การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร

ส่วนที่ ๒ มาตรฐานจริยธรรมขององค์กร

ข้อ ๗ ผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ต้องจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ข้อ ๘ ผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาไว้และปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ

ข้อ ๙ ผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นพลเมืองดี เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ข้อ ๑๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ต้องไม่ประพฤติตนอันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติภูมิของตำแหน่งหน้าที่

ข้อ ๑๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถด้วยความเสียสละ ทุ่มเทศติปัญญา ความรู้ความสามารถให้บรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติและประชาชน

ข้อ ๑๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ต้องมุ่งแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนด้วยความเป็นธรรม รวดเร็ว และมุ่งเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานและประชาชน

ข้อ ๑๓ ผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุภาพ เรียบร้อย มีอัธยาศัย

ข้อ ๑๔ ผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ต้องรักษาความลับที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่ การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับโดยเจ้าหน้าที่ จะกระทำได้ต่อเมื่อมีอำนาจหน้าที่และได้รับอนุญาตจากผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น

ข้อ ๑๕ ผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ต้องรักษาและเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างผู้ร่วมงาน พร้อมกับให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในทางที่ชอบ

ข้อ ๑๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ต้องไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่งไปแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ไม่ว่าจะ เป็นประโยชน์ในทางทรัพย์สินหรือไม่ก็ตาม ตลอดจนไม่รับของขวัญ ของกำนัล หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ร้องเรียน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ต่างๆ อันอาจจะเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน เว้นแต่เป็นการให้โดยธรรมจรรยาหรือการให้ตามประเพณี

ข้อ ๑๗ เจ้าหน้าที่ต้องประพฤติตนให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความสุภาพ มีน้ำใจ มีมนุษยสัมพันธ์อันดี ต้องไม่ปิดบังข้อมูลที่สำคัญในการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงาน และไม่นำผลงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน

หมวด ๓

กลไกและระบบการบังคับใช้ประมวลจริยธรรม

ข้อ ๑๘ ผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ต้องประพฤติปฏิบัติและวางตนอยู่ในกรอบประมวลจริยธรรมนี้อย่างเคร่งครัด ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดี ควรแก่การยกย่องให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนทั่วไป ทั้งนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินกำกับดูแลการประพฤติปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมนี้

ข้อ ๑๙ กรณีมีการร้องเรียนหรือปรากฏเหตุว่ามีเจ้าหน้าที่ประพฤติปฏิบัติฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม ให้เลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบพิจารณาดำเนินการ

กรณีมีการร้องเรียนหรือปรากฏเหตุว่า เลขาธิการประพฤติปฏิบัติฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้รับผิดชอบพิจารณาดำเนินการ

กรณีมีการร้องเรียนหรือปรากฏเหตุว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินคนหนึ่งคนใดประพฤติปฏิบัติฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินที่เหลืออยู่ เป็นผู้รับผิดชอบพิจารณาดำเนินการ

ข้อ ๒๐ การดำเนินการตามข้อ ๑๙ ให้ผู้รับผิดชอบพิจารณาดำเนินการ แต่งตั้งคณะกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน แต่ไม่เกินห้าคน เป็นผู้ดำเนินการสอบสวนทางจริยธรรม

ข้อ ๒๑ หากดำเนินการสอบสวนตามข้อ ๒๐ แล้ว ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามี การฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม ให้ผู้รับผิดชอบพิจารณาดำเนินการตามข้อ ๑๙ สั่งยุติเรื่อง แต่หากปรากฏข้อเท็จจริงว่ามี การฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม ให้ผู้รับผิดชอบพิจารณาดำเนินการตามข้อ ๑๙ สั่งลงโทษผู้ฝ่าฝืนตามประมวลจริยธรรมนี้

ข้อ ๒๒ การดำเนินการทางจริยธรรมตามข้อ ๑๙ ข้อ ๒๐ และข้อ ๒๑ ให้นำแนวทางและวิธีการสอบสวนตามระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย และการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

ข้อ ๒๓ การสั่งการของผู้รับผิดชอบดำเนินการตามข้อ ๒๑ ให้ถือเป็นที่สุด เว้นแต่จะปรากฏข้อเท็จจริงในภายหลังที่อาจทำให้ผลการสั่งการนั้นเปลี่ยนแปลงไป

หมวด ๔ ขั้นตอนการลงโทษ

ข้อ ๒๔ เมื่อมีการดำเนินการสอบสวนทางจริยธรรมและมีการสั่งการลงโทษตามข้อ ๒๑ แล้ว ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งดังกล่าวโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๒๕ การประพฤติปฏิบัติฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมนี้ จะถือเป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมร้ายแรงหรือไม่ ให้พิจารณาจากพฤติกรรมการฝ่าฝืน ความจงใจหรือเจตนา มูลเหตุจูงใจ ความสำคัญและระดับตำแหน่งตลอดจนหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ฝ่าฝืน อายุ ประวัติและความประพฤติในอดีต สภาพแวดล้อมแห่งกรณี ผลร้ายอันเกิดจากการฝ่าฝืน และเหตุอื่นอันควรนำมาประกอบการพิจารณา

ข้อ ๒๖ การประพฤติปฏิบัติฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมนี้ ในกรณีอันมิใช่เป็นความผิดทางวินัยหรือความผิดทางอาญา ให้ดำเนินการตามควรแก่กรณีเพื่อให้มีการแก้ไขหรือดำเนินการที่ถูกต้อง หรือดักเตือน หรือนำไปประกอบการพิจารณาการแต่งตั้ง การเข้าสู่ตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การเลื่อนชั้นเงินเดือน หรือการพิจารณาความดีความชอบ หรือการสั่งให้ผู้ฝ่าฝืนนั้นปรับปรุงตนเองหรือได้รับการพัฒนาแล้วแต่กรณี

ข้อ ๒๗ กรณีเกิดปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

พลเอก

(ธีรเดช มีเพียร)

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ภาคผนวก ก

- คณะผู้จัดทำ

คณะกรรมการเพื่อจัดทำ รายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๕๑

๑. เลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	ประธานคณะกรรมการ
๒. รองเลขานุการฯ (นายเฉลิมศักดิ์ จันทรมิ)	รองประธานคณะกรรมการ
๓. รองเลขานุการฯ (นางวิยะดา สิมะเสถียร)	รองประธานคณะกรรมการ
๔. เจ้าหน้าที่สอบสวนผู้เชี่ยวชาญ (นายสงัด ปิถวี)	คณะกรรมการ
๕. เจ้าหน้าที่สอบสวนผู้เชี่ยวชาญ (นายอิสระพัฒน์ นบลิรีชื่นสงวน)	คณะกรรมการ
๖. ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน ๑ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๗. ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน ๒ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๘. ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน ๓ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๙. ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน ๔ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๐. ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน ๕ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๑. ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน ๖ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๓. ผู้อำนวยการสำนักบริหารการคลัง หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๔. ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานบุคคล หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๕. รักษาการผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๖. ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๗. หัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายใน	คณะกรรมการ
๑๘. ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๙. ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๒๐. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมมาตรฐานจริยธรรม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๒๑. ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบองค์กรตามรัฐธรรมนูญและ องค์กรในกระบวนการยุติธรรม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๒๒. ผู้อำนวยการสำนักติดตามประเมินผลการปฏิบัติ ตามรัฐธรรมนูญ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๒๓. ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและยุทธศาสตร์	คณะกรรมการและเลขานุการ
๒๔. ผู้แทนสำนักวิชาการและยุทธศาสตร์	ผู้ช่วยเลขานุการ

ออกแบบโดย สุธสวัตดี ตั้งวีรุพท์
พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

๖๕/๑๖ ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐, ๐-๒๘๘๒-๑๐๑๐ โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒, ๐-๒๔๓๔-๑๓๘๕

พุทธศักราช ๒๕๕๒

ส 03965

ตร สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- รายงานประจำปี 2551.
1.1 ผู้ตรวจการแผ่นดิน.
2551

หากไม่ได้รับความเป็นธรรม
จากข้าราชการหรือ
พนักงานของรัฐ
ใช้สิทธิร้องเรียน
ไม่เพียงเพื่อตัวท่าน
แต่เพื่อส่วนรวม

โทร. **๑๖๗๖** (ฟรีทั่วประเทศ)

www.ombudsman.go.th

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
OFFICE OF THE OMBUDSMAN

๑๑๙๓ อาคารเอ็กซิม ชั้น ๒๐ ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

หรือ ตู้ ปณ. ๓๓๓ สามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๙๙ ๐๕๐๐ โทรสาร ๐ ๒๒๙๙ ๐๕๘๕ หรือ โทร. [022990500](tel:022990500) (ฟรีทั่วประเทศ)

www.ombudsman.go.th